GIDUGANG NIADTONG 13 OKTUBRE 2026

Grace
Triumphant

ANG KADAOGAN SA GRASYA SA DIOS
SA PILIPINAS

Awtobiograpiya ni Cyril H. Brooks

Usa ka kauban nga libro sa Ikawalong Tomo

© 1985 Walterick Publishers · Ginoo, Ihatag Mo Kanamo Kining Bukid

Grace Triumphant (Ang Grasya nga Midaog)

Ang Kadaogan sa Grasya sa Dios sa Pilipinas

AWTOBIOGRAPIYA NI
CYRIL H. BROOKS

Copyright © 1985 Walterick Publishers, Kansas City, Kansas. ISBN 0-937396-66-4. Tanang katungod gitagana.

Ang mga Kasulatan sa giimprenta nga libro gikan sa NIV. Alang sa bersyon sa internet ang KJV ang gigamit, kay public domain na kini, aron malikayan ang bisan unsang pangutana bahin sa copyright.

Ang mga litrato sa libro sa 1985 gipili, ug ang ilang mga caption gisulat, ni Ken Engle. Ang tibuok libro mabasa usab sa plymouthbrethren.org.

Bahin Niini nga Edisyon

Si Cyril H. Brooks mao ang misyonaryo nga nagdapit kang Ken Engle sa Pilipinas. Nagpuyo si Ken sa balay sa mga Brooks sa San Juan gikan sa Marso 1951 hangtod sa iyang kasal, ug hangtod sa kataposan sa ilang kinabuhi siya ug si Mary Lou nagtawag kanila og Papa ug Mama Brooks.

Niadtong 1985 nahuman ni Papa Brooks kini nga libro, ang iyang kaugalingong asoy sa kan-uman ka tuig sa Pilipinas. Si Ken ang mipili sa mga litrato niini ug misulat sa mga caption, ug si Mary Lou mitanyag sa pag-proofread. Napulo ka kopya ang miabot sa Abilene sa 24 Oktubre 1985. Si Papa Brooks mipauli sa Ginoo paglabay sa upat ka bulan.

Ang matag bahin diin makita ang mga Engle gimarkahan og pula nga linya sa margin, uban sa nota nga nagtudlo sa samang estorya sa ubang bahin sa serye. Ang kaugalingong mga pagtul-id ni Ken gikan sa iyang kopya anaa usab niadtong mga nota.

Ang estorya sa mga Brooks, ang ilang mga sulat ngadto sa mga Engle, ug ang mga artikulo ni Papa Brooks anaa sa Ikawalong Tomo: Cyril ug Anna Brooks.

Sulod

Pasiuna 5
1. Diin Nagsugod ang Tanan 6
2. Mga Adlaw sa Pagkabata 10
3. Kinabuhi sa Canada 20
4. Pag-alagad sa World War I 28
5. Tawag ngadto sa Natad sa Misyon 37
6. Pagpangandam alang sa Natad sa Misyon 45
7. Giya Bahin sa Natad 54
8. Pagsugod sa Among Buhat isip Misyonaryo 62
9. Balik sa Manila 74
10. Ang Among Unang Furlough 85
11. Ang Pagsugod sa Buhat sa San Juan 95
12. Usa ka Dekada sa Kalihokan 106
13. Nagtapok ang mga Panganod sa Gubat 117
14. Ang Pag-okupar sa mga Hapon 127
15. Kinabuhi sa Internment Camp 136
16. Kagawasan gikan sa Internment 144
17. Pauli na! 153
18. Sa Balay na Gyud 162
19. Ang Kahimtang sa Relihiyon ug Politika Human sa Gubat 171
20. Pagbangon Pag-usab sa San Juan 179
21. Pagtubo sa Simbahan 189
22. Dugang Pagtubo sa Simbahan 200
23. The Bible School of the Air 213
24. Buhat sa Kampo 225
25. Panag-uban diha sa Ebanghelyo 233
26. Mga Kauban sa Buhat diha kang Kristo 244
27. Ang Pag-uswag sa Ebanghelyo 258
Diin Makita ang mga Engle 271

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Pasiuna

Duha ka tuig nga pakiggubat sa France sa World War I – kaluwasan sa mga gutlo sa kapeligrohan. Sa ospital tungod sa pneumonia ug pleurisy – ang hukom sa doktor, "Dili na siya molungtad niining gabhiona!" Mga tuig sa pag-alagad isip misyonaryo sa Pilipinas lakip ang pag-atubang sa kagutom panahon sa pag-okupar sa mga Hapon ug sa internment camp. Usa ka dramatikong pagluwas wala pa dugay sa wala pa ang giplano nga pagpatay sa mga Hapon. Ang mga kasinatian nga sama niini maoy nakapahimo og bug-os nga kinabuhi, usa ka kinabuhi nga puno sa kaayo ug grasya sa Dios.

Kanunay moingon ang mga tawo, "Kinahanglan magsulat ka og libro!" Ang kasagaran nakong tubag mao, "Kon wala na koy mas importante nga buhaton!" Karon nga kawaloan na ko ka tuig, limitado na ang akong kusog ug abilidad alang sa pipila ka importante nga buluhaton ug daw may panahon na karon sa pagsulat niini nga pagpamatuod sa pagkamatinud-anon sa Dios.

Kon mahimo, gusto unta nakong likayan ang kanunay nga paggamit sa pulong nga "ako" kay dili ko gusto nga mahimong usa ka "I specialist." Apan ang pagsulat sa ikatulong persona daw medyo dili prangka. Kon aduna may bili kini nga pagpamatuod, ang dungog ug himaya iya gyud sa Dios. Sama ni Pablo, makaingon lang ako, "Tungod sa grasya sa Dios, mao ako kon unsa ako." Kon mas nagpasakop pa unta ako sa paggiya ug gahom sa Ginoo, ang Iyang grasya nakahimo unta og mas dagkong butang diha kanako ug pinaagi kanako. O, pagkahibulongan sa Iyang pailob ug hataas nga pagpailob sa pagpakita sa Iyang gugma ug grasya sa usa nga dili takos niini! Sama ni Jacob kaniadto, moingon ako, "Dili ako takos sa labing gamay sa tanang mga kaluoy, ug sa tanang kamatuoran, nga imong gipakita sa imong alagad" (Gen. 32:10).

Daghang tuig na ang milabay, akong pribilehiyo nga makauban sulod sa usa ka adlaw ang duha ka diosnon nga alagad sa Ginoo, si Mr. ug Mrs. Jansen, sa Culion Leper Colony. Sa dihang nagpasalamat ako kang Mrs. Jansen sa iyang kaayo ug pag-abiabi, miingon siya, "Ayaw kawati ang Dios sa Iyang himaya pinaagi sa pagpasalamat kanako." Busa sa bisan kinsa nga makabasa niini nga estorya gusto kong moingon, "Palihog ayaw kawati ang Dios sa bisan unsang himaya pinaagi sa paghatag og bisan unsang dungog kanamo."

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 1

Diin Nagsugod ang Tanan

"Ang matarong nga tawo nagkinabuhi sa iyang integridad: ang iyang mga anak bulahan human kaniya....Ang iyang mga anak mobangon, ug motawag kaniya nga bulahan." (Prov. 20:7; 31:28)

Ang Lingfield usa ka nindot nga baryo sa Surrey nga may mga karaan ug talagsaon nga cottage nga kahoy ang dingding. Mga 25 ka milya kini sa habagatan-sidlakan sa London, England; ang bugtong niining nakadani sa kalibotan mao ang usa ka karera sa kabayo. Apan ang mga kalihokan didto wala makabalda sa malinawon nga kinabuhi sa baryo kay ang karerahan ug ang estasyon sa tren anaa sa gawas sa baryo. Sa tunga sa baryo may usa ka gamay nga lim-aw ug isip gamay nga batang lalaki naghunahuna ako nga didto nagsugod ang panultihon, "Madala nimo ang kabayo ngadto sa tubig apan dili nimo siya mapugos sa pag-inom." Atbang sa dalan mao ang panday diin nalingaw kami sa pagtan-aw samtang gipangsapatosan ang mga kabayo. Sa ulahing mga tuig sa dihang kinahanglan nakong isaulo ang "The Village Blacksmith" ni Longfellow, mahinumdom ako kang Mr. Huggett, ang dagko og lawas nga panday. Nailhan usab nako siya isip Sunday school superintendent sa Mission Room.

Kini nga kapilya naa ra sa luyo sa day school ug giablihan alang sa mga pagsimba niadtong Hunyo 9, 1875. Kada Domingo sa buntag, human mapauli ang mga bata gikan sa Sunday school, magtigom ang mga tigulang ug hilom nga molingkod libot sa lamesa diin gibutang ang pan ug ang kopa alang sa Panihapon sa Ginoo. Ang mga bangko gihimo alang sa mga hamtong ug ang sandiganan medyo taas ra kaayo alang sa usa ka gamay nga batang lalaki. Kinahanglan siyang molingkod nga tul-id kaayo o kon dili, delikado siyang madalin-as ngadto sa luyo sa lingkoranan. Tabok sa kaumahan naa ang simbahan sa mga Anglican. Hangtod karon naa pa didto ang usa sa pipila ka nahibilin nga mga Biblia nga gikadenahan. Sa dihang unang giimprenta ang mga Biblia, ang uban gikadenahan sa pulpito aron dili kini mahulam sa mga sumasimba nga ganahan kaayong mobasa! Sa dihang mohunong na ang pagdaguko sa kampana sa simbahan sa alas onse, mobarog ang usa ka igsoon aron ipahibalo ang unang himno. Ang pagtahod ug ang debosyon niadtong mga tigom nagbilin og lawom nga marka kanako.

Sa mga bulan sa ting-init, may tigom sa gawas tupad sa linaw. Sa usa ka tumoy niini nga linaw nagbarog ang usa ka karaang balay nga bato ilalom sa landong sa usa ka dakong kahoy. Kining gamay nga balay gitawag og "The Cage" (Ang Hawla) ug kaniadto usa kini ka bilanggoan. Didto giwali ang Ebanghelyo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ug sa usa ka hilom nga gabii sa ting-init, ang tingog sa magwawali madungog sa tibuok baryo. Dili kaayo kinahanglan ang sound system kon walay saba sa trapiko o radyo. Usa sa mga aktibo sa lokal nga tigom nga nagtigom sa Mission Room mao sila si Harry ug Ellen Brooks.

Si Harry 25 anyos ug si Ellen 23 sa dihang naminyo sila niadtong Disyembre 20, 1886. Sa pagsugod sa bag-ong siglo, nagpuyo sila sa usa ka dakong yuta nga ginganlan og Felcourt, mga tulo ka milya gikan sa baryo. Si Harry ang pangulong hardinero ug ang ilang puy-anan kabahin sa usa ka lingin nga balay nga natabonan sa ivy. Upat ang ilang anak. Si Ethel Annie, nga human naminyo kang Richard Weller niadtong 1911, nagpuyo sa Western Canada; si Florence Lillian nga wala gayod naminyo apan miadto usab sa Canada ug sulod sa 25 ka tuig nagtrabaho sa Dept. of Agriculture sa gobyerno sa British Columbia; si George Arthur Stanley nagpabilin sa England diin siya nagtuon sa horticulture ug sulod sa pipila ka tuig siya ang nagdumala sa usa ka dakong kompanya nga nagpatubo og mga binhi. Ginganlan siya sunod sa duha niya ka uyoan, si George ug si Arthur, apan ang ikatulong ngalan gikuha gikan sa usa ka bantogang misyonaryo nga nagpayunir sa Central Africa, si Frederick Stanley Arnot. Pito ka tuig ang gilay-on una natawo ang ilang ikaupat nga anak niadtong Disyembre 11, 1898, ug ginganlan siya og Cyril Harry. Ang ikaduhang ngalan, siyempre, gikan sa akong amahan, apan ang unang ngalan gikan kang Cyril Bird, usa ka misyonaryo nga namatay sa hilanat sa Angola niadtong 1896. Daghang tuig ang milabay, nailhan nako pag-ayo ang iyang biyuda ug ang iyang ikaduhang bana, si Dr. Andrews.

Ang pagngalan sa ilang mga anak nga lalaki sunod sa mga misyonaryo nagpakita nga si Harry ug Ellen Brooks hilabihan kadako ang kasingkasing alang sa misyon. Usa ka higayon, nangandoy sila nga mahimong misyonaryo mismo sa Spain apan wala ablihi sa Ginoo ang dalan. Hinuon, nagbuhat sila og buluhaton sa misyon sa Surrey. Sulod sa pipila ka tuig sa Lingfield, ang mga bawtismo gihimo sa usa ka puthaw nga tangke sa usa ka uma tupad sa Mission Room. Niadtong 1901 nagtinabangay ang mga igsoon sa pagbutang og bawtismohanan sulod sa Mission Room. Si Harry Brooks usa sa mga mitabang niadtong proyektoha.

Sa pagtan-aw nako sa iyang gamay nga diary (talaadlawan) sa 1905, ang iyang kataposang tuig dinhi sa kalibotan, makita nga kasagaran wala siya sa balay kay nagwali siya kada Domingo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa gagmayng mga tigom nga maabot niya pinaagi sa iyang bisikleta. Tungod niadtong espiritu sa misyon, gihalad nila ang ilang kamanghorang anak nga lalaki ngadto sa Ginoo alang sa pag-alagad isip misyonaryo bisan wala pa siya matawo. Nahibaloan ra nako kini human nako mismo gitubag ang tawag sa Ginoo.

Siyempre, dili na kaayo klaro ang akong mga handumanan niadtong unang mga tuig sa Lingfield. Naglakaw sa hardin uban ni Amahan ug gihatagan og gamay nga hinog nga kamatis, gisulod dayon nako sa akong baba aron matilawan ang tibuok kalami niini sa pagbuto! Nagpahulay human sa paniudto apan nanikas pagawas sa atubangang pultahan samtang naggukod kanako ang akong mga igsoong babaye. Usa ka adlaw samtang nagluto og pan si Inahan, nalingkoran nako ang usa ka masa sa pan; kinahanglan pa kining hulmahon pag-usab una mabake! Hangtod karon naa pay ulat sa akong tuhod, resulta sa usa ka pagkapukan…. Ang unang higayon nga nakakita ko og awto. Tingali ting-dahon kadto kay nalingaw ko nga makita ang mga dahon nga daw naggukod sa awto sa hilabihan niini kakusog – tingali 20 ka milya matag oras!

Usa ka kahoy duol sa among balay ang gipukan, ug usa ka hiwa sa punoan niini nga gibutang tupad sa kalan sa kusina mao ang akong paboritong lingkoranan, ilabina sa debosyon sa pamilya kada buntag. Bisan sa wala pa ko kahibalo mobasa, naa na koy kaugalingong Biblia, sama sa mga dagko. Kining adlaw-adlaw nga debosyon sa pamilya akong gipadayon sa tibuok nakong kinabuhi. Sa Mission Room, may Sunday school sa buntag ug sa hapon. Apan sa hapon, nagpabilin ko sa balay uban ni Inahan aron maminaw sa mga estorya sa Biblia ug magsaulo og mga bersikulo. Sayon ra kanako ang pagsaulo sa Isaiah 53:6 kay sa palibot daghan kaayong panon sa mga karnero. Nahibalo ko kon giunsa nila pagsalaag sa ilang kaugalingong dalan. Busa sa bata pa ko, nakat-onan nako nga gipas-an ni Jesus ang kasal-anan natong tanan. Wala koy mahinumdoman nga higayon nga wala ko motuo niana.

Daghang magtutudlo sa Biblia ug mga misyonaryo ang mibisita sa Lingfield ug gidapit sa pagkaon sa among balay. Dali ra nakong nakat-onan nga ang gagmayng batang lalaki angay makita apan dili madungog! Kadaghanan niining mga tawhana may bungot ug, para nako, daw buotan kaayo sila. Segurado ko nga ang mga tigulang walay kalisod sa pagkinabuhi og maayo ug sa paglikay sa kadautan. Daw estrikto kaayo sila kon mosimangot sila sa bisan unsang dili maayong binuhatan nako. Sa akong hunahuna isip bata, ang Dios nga Amahan sama niadtong mga tawhana ug nahadlok ko nga mag-ampo Kaniya. Apan si Jesus akong Higala nga nahigugma kanako ug namatay alang kanako, busa dili lisod ang pag-ampo Kaniya. Usa ka higayon,

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sumala sa giingon kanako, nakita ko nga nagsakay sa usa ka kahoy nga sawhorse ug kusog nga nagkanta sa koro sa usa ka himno sa misyon, “Speed away, speed away on your mission of light.”

Ang kataposang sinulat sa diary ni Amahan sa 1905 kay sa Oktubre 24, apan alang sa sunod nga adlaw si Inahan ang nagsulat, “Iyang ika-44 nga adlawng natawhan. Tinuig nga tsa sa Staffords Wood, malipayon, iyang kataposang tigom.” Haom gayod kadto kay kasagaran siyang nagwali didto. Human niadto, nasakit siya ug gipatawag si Dr. Austin. Ang buotang doktor usa ka lider sa tigom ug suod nga higala. Naa pa kanako ang usa ka libro nga iyang gihatag kang Amahan. Usa ka espesyalista ang gipatawag gikan sa London ug giopera siya. Wala gayod ko kahibalo kon unsa ang problema. Tingali nalugwayan pa unta ang iyang kinabuhi kon naa na kadto ang modernong kahibalo sa medisina.

Huwebes sa gabii, Nobyembre 30, misulod ko aron hagkan si Amahan sa pagtulog. Pagkasunod buntag sa dihang gipukaw ko ni Inahan, miingon siya, “Gidala na ni Jesus si Papa sa langit.”

Samtang nasakit siya, may nagpadala og kard nga may yanong mensahe, “Your Father knoweth” (Nahibalo ang inyong Amahan). Dako kini nga kahupayan kang Inahan sa iyang kasubo. Misulat siya sa diary, “Ang minahal kong H. nakatulog diha kang Jesus. Ang Ginoo ang naghatag ug ang Ginoo ang mikuha. Dalaygon ang ngalan sa Ginoo.” Miingon si Inahan sa usa ka tawo nga sulod sa hapit kaluhaan ka tuig sa ilang pagkaminyo, wala gayod silay nasuko nga pulong sa usag usa. Nahigugma sila sa usag usa apan labaw pa niana, nahigugma sila sa Ginoong Jesu-Kristo.

Nadungog nako ang pipila ka tigulang nga miingon, “Bata pa kaayo siya aron makasabot.” Wala ko mahinumdom nga nihilak ko. Sa pagtuo sama sa bata, mituo ko nga naa gayod siya uban ni Jesus sa langit. Apan gimingaw gihapon ko sa akong Amahan kay nahibalo ko nga nahigugma siya kanako. Sa paglingi nako sa akong kinabuhi, nakaamgo ko nga daghan kaayo ang nawala kanako tungod kay wala koy amahan sa mga tuig sa akong pagdako. Gilubong siya sa sementeryo duol sa simbahan sa mga Anglican niadtong Disyembre 6, pipila lang ka adlaw sa wala pa ang akong ikapitong adlawng natawhan. Doble kadto nga lubong kay usa ka suod nga paryente ang gilubong usab duol didto sa samang higayon.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 2

Mga Adlaw sa Pagkabata

"Amahan sa mga ilo, ug manalipod sa mga biyuda, mao ang Dios sa iyang balaang puloy-anan." (Psa. 68:5)

Unsay buhaton sa usa ka biyuda nga may upat ka anak kon, sa adlaw human niya ilubong ang iyang bana, makadawat siya og pahibalo nga mobiya sa balay nga ilang gipuy-an sulod sa daghang tuig? Siyempre, ang libreng puy-anan usa sa mga benepisyo nga kauban sa trabaho sa iyang bana sa maong yuta. Busa naa sa iyang katungod ang tag-iya. Apan bisan pa niana, kadto usa ka kahimtang diin napamatud-an sa biyuda ang kamatuoran sa bersikulo sa ibabaw.

Ang duha ka babaye, si Ethel ug si Florrie, wala sa balay kay nagtrabaho isip katabang sa balay. Si Ethel nagtrabaho kang Mr. Scott sa Dorking, usa ka kauban nga tag-iya sa Kristohanong kompanya sa pagmantala nga Morgan and Scott. Si Florrie nagtrabaho sa usa ka balay diin ang iyang ig-agaw ang kusinera. Si George nakadawat og scholarship ug nagpuyo sa Reigate Grammar School. Busa sa edad nga pito, ako na lang ang nahibilin uban sa akong Inahan. Tungod niini nga kahimtang, dili lang ko walay amahan kondili wala usab koy kauban nga mga igsoon. Halos sama ra kini sa pagkahimong bugtong anak nga lalaki sa usa ka biyuda. Gawas sa mga kauban sa eskwelahan, gamay ra ang akong kadula. Segurado nga lahi unta ang kinabuhi kon buhi pa ang akong Amahan, apan ang Dios dili gayod masayop.

Maulawon ko ug medyo talawan ug dili kaayo baskog ang lawas. Usa ka adlaw sa pagpauli gikan sa eskwelahan, usa ka bastos nga batang lalaki gikan sa slum ang mituklod kanako hangtod natumba ko. Nalingaw siya niini, apan ako wala! Gikuha pa gyod niya ang akong kalo. Nahadlok ko niya, apan mas nahadlok ko nga mopauli nga walay kalo. Busa gisundan nako siya sa layo-layo hangtod gibilin niya ang akong kalo sa usa ka poste sa ganghaan ug midagan siya.

Si Inahan anaa sa iyang kwarenta pa lang ug kinahanglan mangita og paagi aron mabuhi ang iyang kaugalingon ug maatiman ako. Napamatud-an na usab sa Dios nga Siya "manalipod sa mga biyuda." Wala madugay, nakakuha siya og trabaho isip housekeeper sa usa ka ulitawo nga ginoo. Si Mr. A. C. Knight usa ka direktor sa usa ka dakong kompanya nga naghimo og sabon. Isip usa ka Kristohanon nga nagsimba sa Congregational Church, interesado siya sa mga batang lalaki ug

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

usa ka aktibong lider sa Boy's Brigade. Busa, nahimo nga nagpabilin ko uban sa akong inahan sa iyang balay. Sa World War I, nagserbisyo si Mr. Knight isip opisyal ug namatay siya sa malas nga paglunsad sa Gallipoli. Niadtong panahona, nakabalhin na mi sa Canada.

Sa sayo sa 1906, nibalhin mi sa Blackheath, usa ka suburb sa habagatan-sidlakang London. Usa ka dakong heath o hawan nga dapit alang sa mga dula ang naa tali sa Blackheath ug Greenwich Park. Nailhan nako pag-ayo kadtong parkeha diin naa ang Greenwich Observatory, ang dapit sa zero longitude ug gigikanan sa Greenwich Mean Time. Duol didto ang usa ka museyo sa Navy ug ang Thames River.

Mga panahon sa akong ikawalong adlawng natawhan, ninyebe. Samtang gihatod ko sa akong magtutudlo sa Sunday school pauli, nangutana siya, "Unsay mas puti pa sa niyebe?" Naglibog gyod ko niana! Naghunahuna ko og mga puti nga butang – papel nga sulatanan, asukar, asin, ang mga labhanan ni Inahan (walay lubog nga puti para niya!) – apan ang niyebe mas puti pa niining tanan. Gihatagan ko ni Inahan og timaan nga maghunahuna ko sa laing direksyon. Busa sa kataposan nakat-onan nako ang giingon sa himno, "Hugasi ako sa dugo sa Kordero ug mahimo akong mas puti pa sa niyebe." Makasalig ko sa pulong sa Dios, "bisan ang inyong mga sala pula kaayo, mahimo kining puti sama sa niyebe" (Isa. 1:18). Segurado ko nga naluwas ko niadto kay wala koy mahinumdoman nga higayon nga wala ko motuo nga si Jesus namatay alang kanako. Apan, wala pa koy hingpit nga kasiguroan.

Dako kaayo ang paghatag-gibug-aton niadtong panahona sa ikaduhang pag-anhi ni Kristo ug nakat-onan nako ang bahin sa Rapture. Usahay motan-aw ko gikan sa bintana sa akong kwarto sa usa ka matahom kaayong pagsalop sa adlaw ug mahibulong kon moanhi ba si Kristo sa dili pa mobuntag! Apan usahay dili ko segurado. Usa ka hapon pag-abot nako gikan sa eskwelahan, nakita nako nga gisirad-an ang pultahan. Tingali nag-shopping si Inahan. Walay problema! Molingkod lang ko sa hagdanan ug maghulat. Apan daw dugay kaayo ang paghulat. Unya miabot ang hunahuna – basin miabot na ang Ginoo ug nabiyaan ko! Unsaon man nako pagkahibalo? Ah, kabalo na ko! Tan-awon nako ang mga tawo nga naglakaw sa among dalan. Kon makakita ko og usa ka tawo nga akong tuohan nga Kristohanon (siyempre, kinahanglan nga gikan kini sa among kapilya!) masayran nako nga wala pa moabot ang Ginoo. Bisan niadto maayo na ko nga natudloan – walay partial

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

rapture nga mga teyoriya nga nakaabot kanako. Dako kaayo ang akong kahupayan nga ang unang Kristohanon nga akong nakita mao si Inahan nga nisulod sa among ganghaan.

Matag karon ug unya, nasamok ko tungod niining kakulang sa kasiguroan. Usa ka Domingo sa gabii (dili na nako mahinumdoman kon kanus-a kadto) nakahukom ko nga buhaton ang usa ka butang bahin niini. Tingali tungod sa giingon sa magwawali sa pagsimba, dili gyod ko mahinumdom. Bisan unsa pa, samtang miluhod ko aron mag-ampo sama sa naandan sa wala pa matulog, may gidugang ko. "Ginoo, kon wala pa gyod ko mosalig Kanimo kaniadto, karon motuo na ko ug modawat Kanimo isip akong Manluluwas." Dihadiha nasiguro ko nga naluwas gyod ko ug kana nga kasiguroan wala na gayod mobiya kanako. Segurado nga naluwas na gyod ko kaniadto pa, apan kinahanglan ang maong klarong lihok aron masiguro ko. Sa ulahi nakat-onan nako nga ang kasiguroan sa kaluwasan wala magdepende sa atong kasinatian kondili sa mga saad sa Pulong sa Dios.

Mga usa ka quarter sa milya gikan sa among gipuy-an sa Blackheath naa ang Alexandra Hall. Sa pipila ka paagi, lahi ang tigom didto kay sa uban. Kadaghanan sa mga miyembro mga tawo nga taas ang kahimtang ug pipila ra ang gikan sa mga kabos. Usa ka babaye didto usa ka tiglimpyo sa balay apan prangka kaayo ug bastos ang pinulongan sa dihang iyang gibuhagay ang iyang pagtamay sa pagkahambogero sa pipila ka babaye didto. Ang ministeryo ni Inahan mao ang pagpakighigala sa pipila ka tigulang nga babaye ug dili kaayo ko malipay sa maong mga bisita! Interesado usab siya sa mga batan-ong babaye nga nagtrabaho isip katabang sa balay nga layo sa ilang pamilya.

Sa una namong pagbalhin didto, dako kaayo ang katiguman sa Alexandra Hall. Mga duha ngadto sa tulo ka gatos ang magtigom kada Domingo sa buntag aron mohimo sa Panihapon sa Ginoo. Walay palya, usa ka igsoon, si Mr. Luck, mobasa og usa ka kapitulo sa Biblia nga walay komentaryo ug sa Domingo sa Pagkabanhaw segurado nga ang Luke 24 kini. Mga lima ka gatos ang naa sa pagsimba sa gabii. Si Dr. Robert McKilliam ang giila nga lider sa tigom ug kanunay siyang magwali kon naa siya sa balay. Bisan doktor siya, usa siya ka maayong estudyante sa Biblia ug editor usab sa usa ka binulan nga magasin, "The Morning Star," nga naghatag-gibug-aton sa Ikaduhang Pag-anhi. Ang koro, kadaghanan mga tigulang, nanglingkod sa entablado. Usa ka ginoo may paboritong lingkoranan tupad sa barandilya ug samtang nagwali, mosandig siya niini

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nga barandilya ug matulog og gamay.

Ang tigom kanunay naghimo og mubo nga 15 minutos nga pagsimba sa gawas sa hagdanan sa wala pa ang pagsimba sa gabii, ting-init man o ting-tugnaw. Unya sa ting-init may tigom sa gawas sa sentro sa lungsod human sa pagsimba. Sa ulahi sa dihang mikunhod na ang mga tawo, naghimo sila og kampanya sa pag-ebanghelyo. Ang gidapit nga magwawali usa ka lahi og batasan nga tawo nga ginganlan og Hodson. Ang iyang kadasig alang sa Ginoo giubanan og pagkakomedyante ug paspas nga pagtubag. Usa ka higayon, sumala sa giingon kanako, naghimo siya og kampanya sa tolda sa usa ka baryo sa England. Domingo sa buntag miadto siya sa Anglican Church aron maminaw sa parson. Sanglit nasagmuyo kaayo siya sa wali, nangutana siya sa parson, “Kana ba imong tawgon nga pagwali sa Ebanghelyo?” Daw tungod sa pagpanimalos, gidani sa maong reverendo ang duha ka tulisan sa baryo aron bunalan si Mr. Hodson ug sunogon ang iyang tolda. Sa dihang giatubang nila si Mr. Hodson atubangan sa iyang tolda ug gisulti ang ilang tuyo, siya, nga dako ug baskog nga tawo, gibayaw sila tagsatagsa ug gilabay sila tabok sa koral nga tanom. Ang parson nga nagbarog sa layo miduol ug mapagarbohon nga nangutana, “Mr. Hodson, kana ba imong tawgon nga pagwali sa Ebanghelyo?” Ug mitubag si Mr. Hodson, “Dili, kana akong tawgon nga pagpahawa og mga demonyo!”

Tingali ang pagkunhod sa mga motambong tungod usab kay walay Sunday school ug gamay ra kaayo ang mga batan-on sa Alexandra Hall. Human mi mobiya didto, namatay si Dr. McKilliam nga mas nakadugang sa pagkunhod. Sa akong serbisyo sa World War I, sa pagbisita nako sa Blackheath usa ka gabii, nakit-an nako ang mga kaluhaan ka magtutuo nga nagtigom sa usa ka mas gamay nga hall.

Sanglit walay Sunday school didto, miadto ko kada Domingo sa hapon sa usa ka Sunday school sa usa ka bagis nga dapit sa Lewisham. Ang akong suod nga higala, si Willie Peacock, miuban kanako ug ang among magtutudlo usa ka buotan nga tawo, si Mr. Bernau. Niadtong slum nga lugar, ang mga bintana gipanalipdan og baga nga alambre. Halos kada semana may usa ka saba nga batang lalaki nga pugsong ginapagawas tungod sa paghimo og kagubot, apan kanunay silang mobalik sa sunod nga semana.

Nagsugod ang akong pag-eskwela sa Lingfield sa usa ka tuig o kapin sa Primary School sa wala pa mamatay si Amahan. Sa dihang nibalhin mi sa Blackheath, nag-eskwela ko sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Northbrook School sa Lea Green, 20 minutos nga lakaw sa pag-adto ug sa pagpauli. Wala pay school bus niadtong panahona. Ganahan ko sa mga magtutudlo didto apan dili kaayo ko ganahan sa prinsipal. Para nako, haom gyod ang ngalan ni Mr. Fluke: una, nanigarilyo siya! Usa ka adlaw sa klase, nasayop siya pagsabot sa akong tubag (tinuyo, sa akong pagduda) ug gikataw-an ko niya atubangan sa klase. Daw tungod kini sa akong pagbarog isip Kristohanon, bisan pa nga huyang kadto. Sa usa ka bakasyon, naghulat ko nga magpagupit. Misulod si Mr. Fluke ug milingkod sa lingkoranan sa barbero una kanako, nga may gisulti nga pasaring sa barbero.

Usa ka hapon pagpauli gikan sa eskwelahan, usa sa akong duha ka kauban nakakita og usa ka kulobot nga patatas sa kanal. Daw goma kini ug miingon ang akong higala, "basin mobanda kaha ni!" Wala na gyod mi nag-usik og panahon sa paghunahuna kon "mobanda" ba ang karaang patatas bisan unsa pa ang palibot. Sa usa ka busy nga tabokanan diin nagtagbo ang tulo ka dalan, gilabay sa akong higala ang patatas sa yuta. Ay, mibanda ba kaha? Sa pagbanda niini, naigo ang bonnet sa usa ka tigulang nga babaye nga nagpaduol ug natangtang unta kini kon wala pa ang mga laso nga naghigot niini. (Niadtong panahona ang gagmayng tigulang nga mga babaye nagsul-ob og bonnet, nga taas sa atubangan ibabaw sa agtang ug gihigtan og mga laso ilalom sa suwang.) Nakita nako ang mga kamot nga gibayaw aron kuhaon ang bonnet ug nadungog nako ang usa ka singgit. Wala na mi magpabilin aron madungog ang iyang pagbagulbol bahin sa kadaotan sa mga batan-on niadtong "modernong panahon." Tulo ka batang lalaki ang nanagan sa tulo ka lain-laing direksyon sa kakusog nga segurado nga masulat unta sa Guinness Book of Records kon narekord pa.

Sa ulahi gibalhin ko sa Greenwich Central School, nga sama sa High School. 45 minutos kini nga lakaw gikan sa balay apan wala ra kana namo hunahunaa niadtong panahona. Ang headmaster didto, si Mr. Wood, estrikto apan maalamon ug gitahod pag-ayo. Ang assembly kada Lunes sa buntag gigahin alang sa pagbasa sa Kasulatan ug pag-ampo. Kining mga eskwelahan alang sa mga lalaki; wala pay co-ed niadto. Kada Lunes sa buntag ang duha ka class monitor kinahanglan moabot og sayo ug pun-on ang tanang tintahan sa mga lamesa (wala pay fountain

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

pen o ballpen!). Usa ka buntag ako ug ang akong kauban sa klase nagdala og usa ka bandeha sa mga tintahan paubos sa hagdanan sa dihang usa ka ulahing estudyante nga nagdagan pasaka sa hagdanan ang nakabangga kanamo. Sa sunod nga assembly, may mga hait nga pulong ang headmaster bahin sa pagkadinalian sa mga batang lalaki nga nagpaagas og tinta sa hagdanan!

Bisan unsaon, nakalikay ko sa kasamok busa wala gayod ko ipadala sa opisina sa headmaster tungod sa dili maayong binuhatan. Ang usa ka sulat sa iyang itom nga libro nagpasabot nga walay rekomendasyon sa pagbiya sa eskwelahan. Nagduda ko kon angay ba ko sa iyang gisulat niadtong Abril 25, 1912 – "nga ang iyang pag-uswag hilabihan ka maayo ug mobiya siya sa eskwelahan human makaangkon sa pagtahod sa iyang mga kauban nga estudyante ug sa iyang mga magtutudlo." Kini nga rekomendasyon gihatag wala madugay sa wala pa ko mobiya sa maong eskwelahan aron moadto sa Canada. Ang magtutudlo ug ang klase buotan nga naghatag kanako og regalong kwarta sa akong pagbiya.

Klaro kaayo sa akong handumanan sa pagkabata ang mga bakasyon sa ting-init. Kasagaran mobisita mi ni Inahan sa iyang mga paryente ug sanglit daghan sila, lain-laing dapit ang among adtoan matag ting-init. Dako kaayo ang pamilya ni Inahan nga ang iyang kamanghorang igsoong babaye usa na ka iyaan sa dihang natawo siya.

Ang Cromer usa ka resort sa baybayon sa sidlakang baybayon sa England. Usa ka Japanese Lantern ang gitunol sa akong kamot aron makaapil ko sa usa ka prosesyon sa mga parol ug nakadaog ko og ikatulong premyo. Bisan unsang pagkahambog nako nawala pipila ka adlaw human niadto. Samtang nagkalot ko sa balas, usa sa akong sapatos ang nalubong ug nawala. Gikasab-an ko ni Inahan ug naulaw kaayo ko nga kinahanglan mopauli nga nagtiniil.

Usa sa mga igsoong lalaki ni Inahan nagpuyo sa Cardiff sa South Wales diin nagtrabaho siya sa mga drydock. Nalingaw kaayo ko nga makakita og barko sa drydock. Usa sa akong mga ig-agaw nagtrabaho usab didto ug sa ulahi namatay tungod sa pagkahulog sa usa ka drydock. Usa ka adlaw nagsakay mi sa usa ka excursion steamer tabok sa Bristol Channel aron bisitahon ang matahom nga mga dapit sama sa Clovelly. Kining gamay nga lugar sa Devon niadtong panahona maadtoan lang pinaagi sa sakayan ug ang mga balay nagtungtong sa titip nga bakilid tupad sa dagat. Mihunong mi sa Ilfracombe alang sa paniudto nga para sa usa ka bata dili gayod makalimtan – sinugbang karne sa karnero uban sa bag-ong patatas (giluto uban sa usa ka sanga sa mint) ug presko nga green peas. Ang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

panghimagas usa ka plato sa raspberry nga gibutangan og Devonshire cream, usa ka baga kaayo ug lamian nga krema.

Ang Littlemore usa ka baryo pipila ka milya gikan sa Oxford diin natawo si Inahan ug diin ang iyang kamagulangang igsoong lalaki may tindahan sa panday ug paghimo og karwahe. Makapainteres tan-awon kon giunsa nila pagbutang ang puthaw nga rim sa kahoy nga ligid sa kariton. Usa ka biyahe sakay sa gamay nga sakayan agi sa pipila ka lock sa ibabaw nga bahin sa Thames River ang nagdala kanamo ngadto sa usa ka garden party alang sa mga lumulupyo sa lugar sa dakong yuta sa Earl of Harcourt. Sa laing adlaw miagi mi sa Oxford University nga walay nasuhop nga kahibalo gikan niadtong bantogang dapit sa pagkat-on.

Usa ka ting-init, nagbulag mi ni Inahan og agianan ug nagpuyo ko sa pamilya sa pamanhonon ni Ethel, ang mga Weller. Bag-o pa kanako kadto ang pustiso. Natingala kaayo ko nga si Richard, nga mahimong akong bayaw, mokuha sa iyang ngipon sa gabii. Nakita nako nga dili gyod nako makuha ang akoa. Kan-uman ka tuig sa ulahi, niadtong 1969, si Anna ug ako mibisita sa duha ka nahibilin nga igsoong babaye ni Rich nga nagpuyo gihapon sa samang balay. Siyempre nagkatigulang na sila apan ang balay daw pareho gihapon.

Ang kamanghorang igsoong babaye ni Inahan, si Aunt Millie, nagpuyo sa Folkestone sa habagatang baybayon nga nag-atubang sa English Channel. Ang iyang bana usa ka retiradong sundalo ug duha ang ilang anak nga babaye nga mga kaedad nako. Sa usa sa among pagbisita didto, ang Red Cross ug Ambulance Corps naghimo og klase sa ensayo. Nanawag sila og pipila ka batang lalaki nga mo-volunteer nga may saad nga sixpence. Gidala mi sa gawas sa lungsod sakay sa trak ug giingnan nga mohigda nga nagkatag sa usa ka sagbuton nga uma. Gibutangan mi og tag nga naghulagway sa klase sa samad nga kunohay among naangkon. Unya miabot ang mga nars aron bendahan mi ug ibalik mi sa eskwelahan, nga mao kunohay ang ospital. Daghan sa mga batang lalaki ang “ambulatory patients.” Nga may bendahe sa ulo o may sling sa bukton, kinahanglan silang molakaw pabalik sa eskwelahan. Isip usa sa mas grabe ang samad, suwerte ko nga gidala pabalik sakay sa stretcher. Ang mga inahan sa balay nga nakakita sa prosesyon sa mga samaran ug wala mahibalo nga ensayo lang kadto, migawas aron kaloy-an ang mga kabos nga biktima sa aksidente. Alang kanila, gisulayan nako nga magpakita nga ingon ka makaluluoy kutob sa mahimo sa maong kahimtang. Sa “ospital” ang tambal nga lemonada ug

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

cookies nakahimo og pipila ka "milagrosong pagkaayo" busa gikuha ang among mga bendahe ug gipauli mi.

Naghunahuna si Inahan nga mas daghang oportunidad para nako sa usa ka batan-ong nasod sama sa Canada. Wala ko magtagad niadto sa mga hitabo sa kalibotan apan naa nay estorya sa gubat batok sa Germany. Ang akong igsoong babaye nga si Ethel mibiya paingon sa Edmonton, Alberta sa adlaw human sa iyang kasal niadtong Hunyo 1, 1911. Usa ka tuig sa ulahi, kami ni Inahan ug ni Florrie mosunod. Si George nakakuha og ikaduhang scholarship sa College of the Royal Horticultural Society busa nakahukom siya nga magpabilin sa England.

Sa edad nga trese, mitungha ang bahin sa bawtismo. Walay bawtismohanan sa Alexandra Hall ug wala ko kahibalo kon unsay baroganan sa tigom didto bahin sa bawtismo. Apan, uban sa dakong kakulba miadto ko kang Dr. McKilliam alang sa usa ka interbyu. Buotan kaayo siya samtang nakig-estorya kanako bahin sa akong pagtuo kang Kristo. Busa gidawat ko sa panag-uban sa Alexandra Hall wala madugay sa wala pa mi mobiya. Gihikay nga bawtismohan ko sa Lingfield sa bawtismohanan nga gitabangan pagtukod sa akong Amahan. Kadto Mayo 7, 1912, ug para nako malipayon kaayo kadto nga okasyon. Gipaila sa Ginoo sa akong kasingkasing ang John 13:17, "Kon nahibalo kamo niining mga butanga, bulahan kamo kon buhaton ninyo kini." Busa, bisan kulbaan kaayo ko, malipayon usab kaayo ko. Daghan bahin sa bawtismo ang wala nako masabti, apan nahibalo ko nga kini usa ka butang nga gusto sa Ginoo nga akong buhaton.

Bisan niadtong panahona, interesado na kaayo ko sa mga estorya sa misyon. Wala ko mahinumdom nga daghan ang interes sa misyon sa Alexandra Hall apan kapila ko molakaw ngadto sa King George St. Hall sa Greenwich aron maminaw sa usa ka misyonaryo, ilabina kon gikan siya sa Africa. Usa sa mga makapalipay kaayo mao ang pagtugot kanako nga moadto sa tinuig nga mga tigom sa misyon sa London niadtong Oktubre 1911. Gihimo kini niadto sa Devonshire House, nga puno kaayo sa tigom sa gabii. Milingkod ko sa usa ka hagdanan sa gallery ug naminaw kang Dan Crawford, nga nakauli niadto sa iyang unang furlough sulod sa kapin sa kaluhaan ka tuig.

Pipila ka adlaw human sa akong bawtismo, niadtong Mayo 16 mibiya mi sa Southampton sakay sa usa ka barko sa Cunard, ang S.S. Ausonia, nga dili gayod usa sa ilang labing maayo. Nagbiyahe mi uban sa usa ka grupo sa mga emigrante nga gihikay sa Salvation

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Army, kadaghanan mga babaye. Sa unang buntag sa biyahe, usa ko sa pipila ka maisog nga mitungha alang sa pamahaw. Ang menu sa steerage class kay Irish stew o linat-ang itlog. Irish stew sa pamahaw – ayaw na lang hunahunaa! Ug ang stew pa gyod! Busa duha ka linat-ang itlog ang akong gikaon nga dali ra nakong gibasolan! Sulod sa usa ka semana nalipong ko sa dagat ug sulod sa daghang tuig dili gyod ko mohikap og linat-ang itlog. Daghang tuig sa ulahi, nahibaloan namo gikan sa among buotang higala, si George Maslen, nga nagbiyahe siya sa Ausonia sa miaging biyahe. Grabe kaayo ka daotan ang pagkaon nga hapit na mag-gubot ang mga pasahero sa steerage!

Sa tunga-tunga sa Atlantic, gilibotan mi sa mga iceberg ug hinay-hinay kaayo ang among paglarga, ug may maayong rason kay usa lang ka bulan sa wala pa niadto, nalunod ang Titanic. Nahinumdom ko sa mga ulohan sa balita, "The unsinkable ship sunk" (Nalunod ang barko nga dili kuno malunod). Kini nga barko gitukod nga may mga kompartamento nga dili sudlan sa tubig aron sa teorya dili kini malunod. Sa una niining biyahe nga daghang bantogang tawo ang sakay, naigo kini sa usa ka iceberg ug gatosan ang namatay. Nagpasalamat mi sa Dios sa luwas nga biyahe.

Pag-abot namo sa Quebec usa ka Domingo sa gabii, nagdaguko ang mga kampana. Naghunahuna ko nga mga kampana kini sa simbahan hangtod nahibaloan nako nga ang matag makina sa tren may kampana ug may cow-catcher usab sa atubangan. Sulod sa pipila ka adlaw nagbiyahe mi sakay sa tren paingon sa Calgary. Mohunong ang tren matag karon ug unya aron ilisan ang makina ug ang mga tripulante, samtang ang mga pasahero magdali-dali og dagan ngadto sa restawran sa estasyon alang sa paspas nga meryenda. Ang mga tren didto lahi kaayo sa mga tren sa England ug lahi usab sa pagbiyahe sa tren karong panahona.

Sa Calgary nagpabilin mi og usa ka gabii una mipadayon pa-norte sa Edmonton pagkasunod buntag. Gidala mi sa Salvation Army sa ilang citadel diin may nagpadayon nga tigom sa pagpamatuod. Pipila ka miyembro didto ang nagdala kanamo sa ilang mga balay alang sa gabii, nga buotan kaayo nila. Medyo nalingaw ko sa pagpamatuod sa usa ka lalaki samtang iyang gisaysay ang iyang bag-ong kalipay sa kaluwasan. Sa iyang kalipay, naglukso-lukso siya sa entablado, ug samtang naghaplas sa iyang tiyan misinggit, "Nindot kaayo ang akong pamati dinhi sa ubos!" Sa paghinumdom sa kalisod sa among pagkalipong sa dagat usa ka semana sa wala pa niadto, medyo walay pagtahod nga mihunghong ko sa akong igsoong babaye, "Kon didto pa siya sa among nahimutangan sa miaging semana, dili

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

unta nindot kaayo ang iyang pamati didto sa ubos." Hinaut nga ang iyang kasiguroan sa kaluwasan dili lang nagsandig sa iyang pamati sa lawas.

Usa ka biyahe sa tren pagkasunod adlaw ang nagdala kanamo sa Edmonton, ang kapital sa Alberta, nga niadtong panahona daw usa pa ka nagtubo nga lungsod sa utlanan. Didto giabiabi mi sa akong igsoong babaye ug sa iyang bana.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 3

Kinabuhi sa Canada

"Ug gigiyahan niya sila sa matarong nga dalan, aron makaabot sila sa usa ka siyudad nga puy-an." (Psa. 107:7)

Ang kinabuhi sa Canada lahi kaayo sa daghang paagi. Sa wala pa ko mobiya sa England, harog kaayo ko nga nakapanag-iya sa akong una (ug bugtong) bowler hat, kanang tipikal kaayo nga kalo sa usa ka Englishman. Wala madugay nakat-onan nako nga sa Canada ang bowler hat dali ra mahimong target sa mga butang nga mas gahi pa kay sa pagbiaybiay.

Ang among puy-anan sa Edmonton duha ka tolda, nga may bagis nga salog nga tabla ug kilid nga tabla. Usa ka dakong canvas ang nagtabon sa duha ka tolda ug naghatag og dugang panalipod batok sa panahon. Ang usa ka tolda nahimong sala, kan-anan, ug kusina samtang ang mga babaye natulog sa pikas. Usa ka gamay nga payag ang nahimong kwarto namo sa akong bayaw hangtod miabot ang ting-tugnaw. Unya nibalhin mi sa tolda nga puy-anan ug natulog sa ibabaw sa lamesa duol sa kalan sa kusina. Ang payag nahimong bugnaw nga tipiganan sa mga hiwa sa karne sa baka ug baboy. Usa ka adlaw miadto ang akong igsoong babaye sa payag aron mohiwa og karne. Sa walay paghunahuna gibutang niya ang yawi sa iyang baba sa makadiyot. Sa hilabihang kabugnaw, nakuha ang panit sa iyang ngabil. Usa ka adlaw samtang naglakaw siya sa main street, usa ka lalaki ang mipahunong kaniya ug miingon, "Pasayloa ko, apan nagyelo ba ang imong ilong?" Wala gyod niya kana mamatikdi!

Nagpuyo mi sa patag tupad sa North Saskatchewan River busa duol ra ang tubig nga nagdagayday. Sa ting-init nakakita usab mi og pipila ka berry nga makaon aron ma-usab-usab ang among pagkaon. Sa ting-tugnaw kinahanglan mi mobuho og lungag sa duha o tulo ka tiil nga yelo aron makakuha og tubig. Sa ubos ra sa sapa gikan sa among mga tolda, gitukod ang high-level bridge tali sa Edmonton ug Strathcona. Sa ting-tugnaw daghang scaffolding ang gitukod sa ibabaw sa yelo. Unya sa ting-tubo miabot ang break-up sa dihang nabuak ang yelo ug nagsugod kini sa pag-anod paubos. Dagkong tipak sa yelo nga sama kadako sa kilid sa balay mangatumba sa usag usa, nga maglumpag sa tanan nga naa sa atubangan niini. Sa sayo pa sa ting-tugnaw, ang yelo giputol nga pa-bloke ug gitipigan sa dagkong mga bodega aron gamiton sa ting-init.

Talagsa ra ang kwarta para namo niadtong panahona busa pag-abot namo sa Edmonton

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kinahanglan mi mangita og trabaho. Si Florrie nakakuha og trabaho isip katabang sa balay ug si Inahan nagbuhat og nagkalain-laing trabaho sa praktikal nga pag-atiman sa masakiton. Niadtong ting-init si Ethel nanganak sa iyang unang anak, usa ka batang babaye nga si Beatrice (Tricie). Ang bana ni Ethel nga si Richard usa ka pintor sa balay sa England apan kinahanglan mokuha og lain-laing trabaho sa Canada. Trese anyos ko, ang akong unang trabaho isip mensahero sa usa ka tindahan sa alahas. Apil usab niini ang pagkahimong janitor. Kada Sabado sa gabii abli ang tindahan hangtod alas diyes. Samtang nagpauli ko usa ka Sabado sa gabii, may grabe kaayong unos nga may kilat ug dalugdog. Pagkanaog nako sa streetcar, gilakaw nako ang nahibilin nga dalan, agi sa bag-ong mga building sa Alberta Parliament nga gitukod pa, ug agi sa usa ka karaang Hudson's Bay Fort. Tali sa mga kidlap sa kilat, dili gyod makita ang bisan unsa. Ang dalan miliko sa tuo aron mopaubos sa bungtod ngadto sa patag. Kon malabyan nako kadtong likoanan, maligid ko paubos sa usa ka titip nga pangpang ngadto sa riles sa tren sa ubos, nga mahimong pagkabali sa bukog o bisan kamatayon. Samtang nagkapa-kapa ko sa ngitngit, may usa ka hayag kaayong kidlap sa kilat. Sa atubangan gyod nako ang ngilit sa pangpang. Nahibalo ko nga ang Ginoo nagbantay kanako samtang nanaog ko sa bungtod.

Niadtong ting-init sunod-sunod ang akong mga trabaho. Wala matagbaw ang tag-iya sa alahasan ug gipalagpot ko. Para nako, grabe kaayo kadto nga dagok. Apan unya usa ka igsoong babaye sa tigom ang naghatag kanako og trabaho sa pagbutang og insulasyon sa mga tubo sa tubig sa basement sa usa ka apartment block nga iyang gipanag-iya. Para nako maayo kadto nga trabaho samtang naa pa, ug para niya barato nga trabahante! Sa tinuig nga fair sa fairgrounds nagtrabaho ko isip busboy sa usa ka restawran, lisod nga trabaho apan daghan ang makaon. Sunod nagtrabaho ko isip mensahero sa usa ka tindahan sa sinina. Gidumala kini sa usa ka lalaki ug sa iyang asawa nga kanunay nag-away. Kay kapoy na ko nga maipit sa ilang panag-away, mi-undang ko.

Unya miadto ko sa Canadian Pacific Railroad aron magtrabaho isip mensahero sa telegrama. Wala koy bisikleta apan paspas ko molihok ug nahibalo ko sa tanang bakanteng lote ug mga shortcut sa lungsod. Sa dihang nahibaloan nako nga ang ubang mga batang lalaki dili gustong mohatod sa buntag ngadto sa kasadpang bahin sa lungsod, mi-volunteer ko. Ang mga opisina sa Parliament Buildings nagsugod na pag-abli busa kanunay daghang mensahe nga ihatod didto ug duol-duol ra ang tanan. Gibayran mi

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sumala sa gidaghanon sa mga telegrama nga nahatod. Niana nga rota, nakauli ko alang sa paniudto sa wala pa mobalik sa opisina. Mga usa ka dolyar matag adlaw ang akong kinitaan, nga dili na kaayo daotan niadto. Makakaon ko og busog nga pagkaon sa usa ka limpyo nga restawran sa 25 cents! Usa ka adlaw nakakita ko og meal ticket gikan sa usa ka mas nindot nga restawran. Ang mga tawo mopalit og ticket sa usa ka tibuok bayad nga may diskwento. Kadaghanan sa mga slot niini nga ticket wala pa matuslok. Nagdamgo na ko sa lamian kaayong mga pagkaon – nga libre. Sa udto miadto ko sa restawran. Katingad-an! Walay tawo sa sulod sa udto! Unya nakita nako ang karatula sa pultahan, "Gone out of business" (Nagsira na). Nakat-onan nako nga niining kalibotana walay butang nga libre. Mao gyod kana ang kasagaran nga ihatag niining kalibotana – mapait nga kasagmuyo ug mga saad nga wala matuman.

Lisod ang ting-tugnaw. Daghang higayon sa pag-skating apan dili ko hilig sa sports ug wala gyod ko makahilig sa ice skating. Usa ka gabii sa blizzard gihatod nako si Inahan pauli gikan sa trabaho, sa 30 below zero Fahrenheit. Samtang naglisod mi og lakaw sa niyebe, nahibulong ko kon makaabot pa ba mi. Sa laing buntag didto duol sa suba, ang temperatura miubos sa 52 below. Kasagaran mokuha ko sa among gatas nga naa sa botelya sa Fort sa pagpauli. Nagyelo kini ug ang tabon nagtungtong sa nagyelo nga gatas usa ka pulgada ibabaw sa baba sa botelya. Usa ka gabii naggakos ko og usa ka botelya sa matag bukton. Sa gamay nga bakilid sa dalan, ang duha nakong tiil nidalin-as paatubangan ug kalit ug sakit ang akong pagkalingkod. Naluwas nako ang gatas apan nasakitan ko ug naglisod pagbangon.

Kasagaran nangandoy ko nga makaadto sa usa ka dapit nga kanunay ting-init. Dili nga nagdahom ko nga matuman ang akong mga pangandoy kay niadto wala gyod koy ideya nga ang kadaghanan sa akong kinabuhi akong gugolon sa tropiko. Niadtong panahona dili kaayo maayo ang akong kahimtang sa espirituhanon. Usa ko ka huyang nga Kristohanon, dili lang tungod kay bata pa ko kondili kay wala ko matudloi kon unsaon pagpakaon sa Pulong sa Dios. Regular mi nga mitambong sa tigom apan dili daghan ang mga batan-on. Gamay ra ang tabang alang sa mga batan-on tungod sa masubo nga kahimtang sa tigom. Wala madugay human sa among pag-abot sa Edmonton, ang hall gibalhin sa bag-ong dapit. Bag-o kaayo kanako nga makita ang ingon nga building nga hinay-hinay nga gibalhin subay sa dalan!

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Duha ka grupo ang naa sa tigom. Usa ka tigulang nga igsoon nga tag-iya sa hall may pipila ka higala nga estrikto kaayo ang panan-aw bahin sa panag-uban sa ubang mga magtutuo. Sa Labor Day may komperensya diin daghan ang nagtigom, lakip ang daghang magwawali. Ang duha ka grupo tagsatagsa nagdapit og mga magwawali nga uyon sa ilang kaugalingong panan-aw. Kadto abli nga plataporma, walay giandam nga programa. Sa init nga hapon nga tigom, nagdasok sulod sa usa ka giabangan nga building, usa ka igsoon ang nagsige og estorya nga walay katapusan. Sa politika tawgon kini og "filibustering." Gisulayan niya nga dili mahatag ang plataporma sa usa ka magwawali nga mas abli ang panan-aw bahin sa panag-uban. Sa kataposan, usa ka tigulang nga igsoon nga nagpayunir sa buluhaton sa Ginoo sa prairie mitindog aron basahon ang 1 Corinthians 14:30 ug giingnan ang mamumulong nga angay niyang hatagan og higayon ang iyang mga igsoon.

Unya usa ka Domingo wala madugay human niadtong hitabo, gipahibalo nga ang tigom gihatagan og pahibalo nga mobiya sa hall. Apan, gipasa sa tag-iya ang pulong sa iyang mga suod nga higala nga magpabilin. Busa nabahin ang tigom uban sa dakong kapait ug dili maayong pagbati. Ang ingon nga palibot ug ang ingon nga dili Kristohanong espiritu dili makatabang sa espirituhanong pagtubo sa usa ka batan-ong magtutuo sama nako.

Niadtong panahona may real estate boom sa Pacific Coast. Ang mga ahente nagdayeg pag-ayo sa British Columbia, nga tinuod nga usa ka matahom nga probinsya; apan dili tanang giingon sa mga ahente ang katuohan. Pipila ka higala ang nakapalit og yuta sa umahan sa barato kaayo tungod sa nindot kaayong report nga ilang nadawat, apan sa ulahi nahibaloan nila nga ang ilang uma naa diay sa bakilid sa usa ka titip nga bukid! Bisan pa niana, nakahukom mi nga mobiya sa Edmonton ngadto sa mas malumo nga klima. Niadtong Abril 1913, si Richard, ang akong bayaw, nag-una sa Victoria sa habagatang tumoy sa Vancouver Island. Ang uban kanamo misunod usa ka bulan sa ulahi ngadto sa gamay nga balay nga iyang gipalit. Sa Oaklands district, duol sa usa ka bag-ong eskwelahan, nakakita mi og mahigalaon nga mga silingan. Sa napulo ka balay niadtong block nga among gipuy-an, may usa ka panahon nga may mga magtutuo gikan sa tigom sa siyam niini. Sa silingan namo may usa ka pamilya sa misyonaryo nga nag-alagad sa Ginoo sa South India. Duha sa mga batang lalaki medyo magulang og gamay kanako, ug nahimo kaming suod kaayo ni Frank Maynard. Pinaagi sa tabang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa laing silingan, nakakuha ko og trabaho sa usa ka dakong department store, ang David Spencer's.

Wala madugay sa wala pa mi moabot, usa ka bag-ong tigom ang naporma sa Oaklands district, usa ka sanga gikan sa dakong tigom sa downtown, ang Victoria Hall. Niadtong panahona nagtigom sila sa usa ka giabangan nga hall ibabaw sa pipila ka tindahan sa kanto sa Hillside ug Cedar Hill Road. Usa ka gabii sa tigom sa pag-ampo, kaming mga batang lalaki nakakita og usa ka kamalig nga nasunog mga usa ka milya o kapin sa dalan. Naghunahuna mi nga dili na gyod tapuson sa mga igsoon kadtong tigoma aron makadagan mi pagawas sa pagtan-aw sa sunog!

Niadtong 1914 nakapalit ang tigom sa Oaklands og usa ka bahin sa yuta tupad sa ilang gitigoman ug nagsugod sila sa pagtukod. Daghan sa trabaho gibuhat sa mga volunteer. Pipila sa akong libreng oras akong gigugol sa maong proyekto. Niadtong Agosto sa tuig nga kadto, nagbakasyon mi ni Frank ug nakahukom nga maglakaw-lakaw pataas sa bahin sa Vancouver Island. Nagkadugom na ang panganod sa gubat apan wala kana namo tagda niadto. Sa unang hapon, nagsugod na mi pagsaka sa Malahat. Karon ang Malahat usa ka nindot nga dalan pa-norte sa Victoria. Niadto, usa kini ka one-way nga dalan nga graba nga may mga dapit dinhi ug didto aron makaagi ang talagsaong sakyanan. Titip kaayo kini nga saka, ug pipila ang nanghambog nga masaka nila kini sa high gear. Halos imposible kana! Nagkagabii na ug nagsugod na mi pangita og haom nga dapit nga katulgan sa gawas. Usa ka drayber sakay sa usa ka abli nga model-T Ford ang nagtanyag nga isakay mi. Si Frank misaka sa atubangang lingkoranan tupad sa drayber ug ako misaka ibabaw sa pipila ka bagahe sa luyo nga lingkoranan. Unya ang drayber milarga sa usa sa labing makulbaan nga pagsakay nga akong nasinati. Pataas ug paubos, palibot sa mga likoanan subay sa usa ka dalan nga graba sa ngilit sa pangpang, wala gyod siya mohinay hangtod mihunong siya atubangan sa usa ka saloon sa Duncan. Misaad siya nga mogawas ra sa pipila ka minutos, igo lang aron palig-onon ang iyang espiritu pinaagi sa ilimnon. Pipila ka milya sa unahan mihunong na usab siya sa saloon sa Horseshoe Bay. Nakahukom mi nga dili na ibutang sa peligro ang among kinabuhi ug lawas uban sa ingon nga drayber. Ug nagngitngit na usab. Busa milakaw mi palayo sa dalan, naghimo og higdaanan gikan sa mga sanga sa pino ug bracken fern, ug nagkulob sa among mga habol.

Pagkasunod adlaw milakaw mi pipila pa ka milya pa-norte ug unya mibalik

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

subay sa among agianan. Si Frank may higala sa Cobble Hill nga among kauban sulod sa duha ka makalipay nga adlaw sa pagsakay og sakayan ug paglangoy. Gikan didto miadto mi sa Shawnigan Lake (pipila ra kaayo ang balay didto niadto) ug human sa usa ka gabii didto milakaw mi paingon sa Goldstream agi sa Sooke Lake. Mingaw kadto nga agianan apan matahom kaayo. Wala gyod mi makakita og tawo sa tibuok adlaw apan nakakita mi og mga tunob sa oso ug panther.

Samtang naglakaw-lakaw mi, gideklarar ang World War I. Ang department store diin ko nagtrabaho naa tali sa duha ka opisina sa mantalaan. Ang pinakabag-ong balita sa gubat gipaskil sa mga bintana busa mohunong ang mga tawo aron mabasa ang balita sa gubat. Dili kaayo ko apil niana nga mga butang kay 15 anyos pa lang ko.

Ang akong Kristohanong kinabuhi pangalan ra; wala pa gihapon nako makat-oni ang pagpakaon sa Pulong. Ang pag-adto sa mga tigom, sa Sunday school, ug sa ting-init ang pagtambong sa mga tigom sa gawas sa downtown mao ra ang akong espirituhanong kalihokan. Apan walay tinuod nga espirituhanong pagtubo o bisan unsang klarong pagpamatuod alang kang Kristo. Naluwas ko apan wala mahagit, o kaha wala nako tagda ang mga hagit nga naa.

Sa 1915 mas mipilit na ang panawagan alang sa mga lalaki nga mo-volunteer sa serbisyo militar. Dili gyod ko interesado nga moadto sa gawas sa nasod ug ang akong pamilya segurado nga wala mag-awhag sa ingon nga hunahuna. Lain-lain ang opinyon sa tigom bahin sa serbisyo militar. Ang uban nagpalista apan ang uban mibarog isip conscientious objector ug nag-antos tungod sa ilang baroganan. Usa ka igsoon prangka kaayo sa iyang pagsaway sa mga lalaki nga nagpalista. Para nako, gamay ra ang gibug-aton sa iyang pagsaway kay dako ang iyang suweldo sa paghimo og mga gamit sa gubat. Unsa may kalainan sa paghimo og bala ug sa pagpabuto niini?

Ang nakadani kanako mao ang posibilidad nga mopalista sa usa ka lokal nga regimento nga nagbantay sa Pacific Coast. Kini nga regimento kabahin sa regular nga Canadian army ug lahi sa Canadian Expeditionary Force nga nangandam nga moadto sa gawas sa nasod. Mohatag kini kanako og gamay nga mas daghang kwarta kay sa akong kinitaan, ug ma-assign ko duol sa balay. Naa usab ang pangandoy sa usa ka batan-on nga mopahilayo sa balay ug makakita og laing bahin sa kinabuhi. Wala gyod koy hunahuna nga mag-ampo bahin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa ingon nga lakang o mangutana sa Ginoo bahin sa Iyang kabubut-on.

Ang pag-usab sa akong edad gikan sa 16 ngadto sa 18 dili matinud-anon apan gipangatarungan nako nga para kini sa akong nasod. Ang mga opisyal nga nagrekrut ganahan kaayo nga mapuno ang ilang quota ug dako ko para sa akong edad. Busa nahimo kong private sa Royal Canadian Garrison Artillery ug na-assign sa Signal Hill, nga nag-atubang sa Naval Base sa Esquimalt. Kay regular army man mi, gihatagan mi og dress uniform gawas pa sa regular nga uniporme. Nagsul-ob sa akong hayag nga pula nga uniporme, naghunahuna ko nga makadani ko sa mga batan-ong babaye kon naka-leave ko sa Domingo. Ang mga tropa nga nag-ensayo alang sa gubat wala makadawat og ingon nga uniporme apan nagsaludo sila sa akong uniporme, kay naghunahuna nga opisyal ra ang mangahas nga mosul-ob og ingon ka nindot nga besti. Pipila ka bulan, gi-promote ko nga lance-corporal ug nakuha nako ang akong unang stripe. Mas nakadugang kadto sa akong garbo kay sa akong kahanas. Segurado nga dili maayo ang akong pag-alagad sa Ginoo ug dili ko maayong sundalo ni Jesu-Kristo. Sa paglingi, nahibulong ko sa Iyang grasya – angay unta kong mapalagpot nga maulawon gikan sa Iyang serbisyo. Kahibulongan gayod ang pagkamapailubon ug pagpailob sa atong maayong Ginoo ug Manluluwas, si Jesu-Kristo.

Ang ting-tugnaw nga na-assign ko sa Signal Hill talagsaon ka grabe para sa Victoria. Kasagaran pipila ra ka pulgada ang niyebe sa tibuok panahon apan niadtong tuiga mga tulo ka tiil ang niyebe sa usa ka unos. Naa ko sa lungsod sa dihang nagsugod kini ug wala madugay mihunong na ang mga streetcar. Busa kinahanglan kong molakaw og tulo ka milya agi sa usa o duha ka tiil nga bag-ong niyebe. Pagkasunod adlaw gipatawag ang mga tropa aron motabang sa paghawan sa niyebe sa mga dalan apan wala maapil ang among regimento. Ang Victoria bantogan sa slogan sa turista nga “Follow the birds to Victoria” (Sunda ang mga langgam paingon sa Victoria), tungod sa mga seagull. Niadtong ting-tugnaw gigutom ang mga langgam. Pipila sa mga lalaki ang naghigot og mga tipak sa tambok nga bacon sa duha ka tumoy sa usa ka pisi ug nalingaw sa pagtan-aw sa panag-agawan sa naglupad nga mga langgam.

May trumpeter mi nga mohuyop sa mga tawag. Wala gyod siya makasul-ob og uniporme sa husto nga oras aron mohuyop sa tawag tunga sa oras sa wala pa ang parada kada buntag, busa moabli siya og bintana ug ipagawas ang trumpeta agi niini aron mohuyop sa maong tawag. Usa ka buntag usa sa mga lalaki ang misaka sa atop

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nga may dalang pitsel sa tubig nga iyang gibu-bu sa trumpeta samtang nagsugod na ang tawag. Kataw-anan kaayo sa dihang ang tawag nahanaw sa usa ka gurgle ug splutter!

Nagkadaghan ang estorya bahin sa pag-adto sa gawas sa nasod. Pipila ka lalaki ang milayas aron moapil sa mga grupo nga paingon sa gubat sa Europe. Binuang kaayo, miuyon ko sa usa sa akong suod nga higala nga mopahawa nga walay pagtugot. Didto sa Vancouver nagpalista mi sa usa ka construction company nga paingon sa France. Mibalik pa gyod mi sa Victoria aron manamilit sa among mga pamilya. Apan sa among pagbalik sa Vancouver gidakop mi sa M.P. ug gipabalik alang sa courtmartial. Gisentensyahan mi og 30 ka adlaw sa prisohan sa militar. Usa ka gabii didto gikuha nako ang Biblia ug gibasa ang Psalm 51 ug nagluhod ko nga misugid sa akong sala ngadto sa Ginoo. Usa o duha ka adlaw sa ulahi, ang among Commanding Officer nagtanyag kanamo og kapasayloan kon mo-volunteer mi alang sa serbisyo sa gawas sa nasod uban sa usa ka detatsment nga ipadala gikan sa Battery. Sa akong pagkagawas, nangayo ko og pasaylo sa akong pamilya ug miadto usab ko aron mosugid sa pipila sa mga ansiano sa tigom. Usa kini ka hitabo sa binuang sa pagkabatan-on nga gusto unta nakong kalimtan apan nahupay ko nga kon ang Dios mopasaylo, Iyang kalimtan. Dili kalipay nga isulat kini dinhi gawas lang nga kini nagpadako sa grasya sa Dios.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 4

Serbisyo sa World War I

"Unsa may bunga nga inyong naangkon niadto gikan niadtong mga butanga nga karon inyong gikaulawan?" (Rom. 6:21)

Klaro kaayo ang tubag niana nga pangutana! WALA! Kon dili pa tungod sa kahibulongang kaayo ug gugma sa atong maluluy-ong Ginoo sa panahon sa akong serbisyo militar, mas maayo pa nga tabonan na lang kadtong mga tuiga. Usa sa labing dili malipayon nga mga tawo sa kalibotan mao ang magtutuo nga wala nagkinabuhi alang sa Dios. Wala siyay kalipay sa iyang Kristohanong kasinatian kay nabulag siya sa panag-uban sa iyang Ginoo kon siya masupilon. Dili usab siya makaangkon og kalipay gikan sa kalibotan tungod sa iyang sad-an nga konsensya ug sa buhat sa Espiritu Santo sa iyang kasingkasing. Isip usa sa maong huyang ug masulub-on nga mga Kristohanon, daghang butang ang akong nabuhat nga karon hilabihan nakong gikaulawan.

Pipila ka tuig sa ulahi, human ko ibalik sa Ginoo ngadto Kaniya sa Iyang grasya, nakakaplag ko og dakong kahupayan sa propesiya ni Joel. Bisan ang interpretasyon nagtumong sa Israel, may aplikasyon nga akong mahimo ug akong gidawat para nako. "Ug ibalik ko kaninyo ang mga tuig nga gikaon sa dulon" (Joel 2:25). Ang usa ka naunang kapitulo nagsaysay sa kadaot ug kalaglagan nga gipahinabo sa usa ka hampak sa mga dulon. Mas maayo unta kon wala gyod mga dulon sa sinugdanan pa. Apan ang Dios sa tanang grasya nagbalik sa gikaon sa mga dulon. Bisan segurado ko sa akong kaugalingong kaluwasan, huyang ko nga magtutuo, ingon ka huyang nga ang mga tawo sa akong palibot wala mahibalo nga magtutuo diay ko.

Ang mga awtoridad sa militar nakahukom nga mohimo og usa ka battery sa artilerya gikan sa Royal Canadian Garrison Artillery. Busa usa ko sa mga detatsment gikan sa West Coast. Usa ka biyahe nga 3000 ka milya ang nagdala kanamo tabok sa Canada gikan sa Pacific sa Kasadpan ngadto sa Atlantic sa Sidlakan. Sa Halifax, Nova Scotia, miapil mi sa mga detatsment gikan sa ubang mga grupo ug na-assign sa Citadel. Usa kini ka karaang kuta sa tumoy sa usa ka bungtod nga nag-atubang sa siyudad ug sa Bay of Halifax. Usa sa akong mga kauban may igsoong lalaki nga, sa Navy, maoy nagdumala sa usa ka launch didto. Kausa o kaduha misakay mi sa launch aron molibot sa pantalan. Lapad kaayo kini nga pantalan; sa tinuod, duha kini ka pantalan nga gidugtong

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa usa ka pig-ot nga agianan sa tubig. Pipila ka bulan sa ulahi, samtang naa mi sa France, usa ka barko nga nagdala og bala ang nakabangga sa laing barko sa maong agianan. Ang resulta nga pagbuto nakaguba sa dakong bahin sa siyudad.

Usa ka gabii samtang naa mi didto, gipatawag mi aron mopalong og sunog sa pantalan. Midagan mi paubos sa bungtod, agi sa lungsod ngadto sa pantalan. Usa ka barko ang nasunog apan wala mi kabuhat og bisan unsa kay wala mi gamit sa pagpalong og sunog. Usa ka lalaki ang na-trap ug misulay sa pagsulod-gawas agi sa usa ka porthole. Namatay siya sa wala pa madala ang torch aron putlon ang mas dako nga lungag. Kanunay ko nahibulong nganong ang mga porthole sa mga barko wala himoa nga mas dako-dako gamay.

Ang church parade kada Domingo sa buntag pinugos. Gisugyot sa among koronel nga ang tibuok battery magmartsa ngadto sa lain-laing simbahan kada Domingo, imbes nga moadto nga gagmayng grupo sa simbahan nga among gusto. Sanglit wala koy nahibal-ang tigom sa Halifax, miuban ra ko. Usa kini ka kanunay nga komedya nga human abiabihon sa parson ang battery niadtong buntaga, mopahibalo siya, “Mokuha na kita karon sa halad.”

Usa ka dako kaayong Newfoundland nga iro ang among mascot. Nagmartsa siya uban kanamo subay sa pantalan sa dihang misakay mi alang sa pagtabok sa Atlantic apan wala siya tugoti nga mosakay. Ang iro walay tuyo nga mabiyaan. Sa tungang gabii sa dihang hilom na ang tanan, misaka siya sa gangplank. Ang nag-inusarang bantay dili makapugong sa ingon ka dakong iro, busa nakatago siya sa barko. Nakagawas siya sa quarantine sa England sa saktong oras aron makauban pag-usab sa battery sa dihang mitabok kini ngadto sa France. Nawala ang mascot sa una namong pagsulod sa gubat ug nakadungog mi og mga report nga may dakong iro nga nakita didto sa front lines.

Sa habagatang England gibalhin-balhin mi sa lain-laing kampo alang sa nagkalain-laing yugto sa among pagbansay. Usahay makakuha ko og weekend leave ug makabisita sa akong igsoong lalaki ug sa iyang asawa ug sa pipila sa among karaang mga higala. Sa kinapusoran sa ting-tugnaw naa mi sa Lydd, usa ka mingaw ug bugnaw nga dapit sa habagatang baybayon. Didto gibansay mi sa paghimo og gun emplacement. Usa ka gabii nga may niyebe sa yuta, misulay ko og lukso sa akong gihunahuna nga pig-ot nga sapa. Samtang naa pa ko sa hangin, naamgohan nako nga mas lapad diay kini kay sa akong gihunahuna! Nalusot ko sa yelo hangtod sa akong hawak sa bugnaw nga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

tubig! Usa ka makapaginhawa nga pagkadiskobre! Apan may maayo usab niini—gimandoan ko nga mobalik sa barracks aron mokaon og init nga sabaw ug magsul-ob og uga nga sinina ug wala na ko pabuhata og dugang nga duty.

Sa among kataposang kampo sa Salisbury Plains gihatagan mi sa among mga kanyon—six-inch (155m) howitzers—ug uban pang kagamitan, lakip ang mga steel helmet, nga gipaila sa miaging tuig. Usa ka lalaki ang misulod sa barracks nga nagsul-ob sa iyang helmet. Sa luyo sa pultahan naa ang laing sundalo, nga may push broom, nga iyang gipukpok sa steel helmet nga kusog kaayo ang tingog. Hapit na mawad-an og panimuot ang lalaki apan nangatarungan ang namukpok, "Gusto ra unta nakong makita kon unsa sila ka lig-on!"

Usa ka tibuok gabii nga biyahe sakay sa usa ka baho nga barko sa kargamento ang nagdala kanamo gikan sa Southampton ngadto sa Le Havre sa France. Sa miaging biyahe, nagdala kini og mga kabayo ug mula, nga gigamit pag-ayo sa pagdala og suplay ngadto sa front lines. Daw walay nagsamok sa paglimpyo human niadto. Human sa mubo nga panahon sa Le Havre nagbiyahe mi pa-norte sakay sa mga box car ngadto sa front. Ang among mga kanyon naa na sa lugar sa saktong oras alang sa unang barrage sa gubat sa Vimy Ridge sa Domingo sa Pagkabanhaw, 1917. Sanglit layo-layo mi sa luyo (haom sa mga baguhan sama namo) dali ra naduso ang mga German lapas sa among maabot. Ang Vimy Ridge nag-atubang sa coal mining district sa Lens ug sa patag sa Douai. Sa klaro nga adlaw makita ang Douai, ang dapit diin gimantala ang Roman Catholic nga bersyon sa Biblia niadtong 1609 A.D. Ang Canadian infantry dali ra nakahawan sa ridge gikan sa mga German ug miduso paingon sa patag sa unahan. Tingali nakalusot unta sila sa linya sa mga German ug nakapadayon sa Douai, apan ang mga heneral wala mangandam alang sa usa ka gubat nga paspas ang lihok. Para nila, ang gubat usa ka static nga gubat sa mga kasundalohan nga nag-atubang sa usag usa sa mga trench. Wala madugay ang mga samaran nga makalakaw pa nagsugod na pagbalik agi sa baryo diin mi naa. Gikan sa usa kanila nahibaloan nako nga ang akong suod nga higala, si Frank Maynard, namatay sa pag-atake niadtong buntaga. Dako kaayo kadtong kakurat kay naglaum ko nga makita siya pag-usab sa dili madugay.

Sa ting-init sa 1917 daghan ang among nakitang aksyon kay naa mi sa usa ka baryo sa amihanang tumoy sa Vimy Ridge. Ang mga eroplano sa German nga nagpusil sa among observation balloon, usa ka guba nga eroplano

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nga ubos kaayo og lupad ibabaw sa among mga ulo ngadto sa crash landing, mga dog fight samtang ang maong mga eroplano nag-barrel roll ug nag-loop. Usa ka adlaw nakakita mi og pula nga eroplano nga among gituohan nga mao tingali ang bantogang German Red Dragon ace, si Baron von Richtofen. Kon makita nako ang atong modernong mga eroplano mahibulong ko kon giunsa pagpabilin nga buo sa mga makina nga ilang gipalupad niadto.

Ang akong trabaho isip signaler kasagaran pag-ayo ug pagbutang og mga linya tali sa mga kanyon ug sa headquarters. Sulod sa duha ka tuig sa gubat wala gyod ko makapabuto og bisan unsang klase sa armas. Ang among puy-anan naa sa basement sa usa ka gun-ob nga balay. Usa ka adlaw sa sunod nga baryo nakakita mi og kalan, nga gikuha gikan sa usa ka balay ug klaro nga gitagana alang sa kananan sa usa ka opisyal. Niadtong gabhiona among "nakuha" kini alang sa among kaugalingong gamit. Samtang nagbasa ko sa kahayag sa usa ka lampara sa lana usa ka gabii, natumba kini sa akong kauban. Milukso ko aron palungon ang kalayo gikan sa gas sa akong higdaanan. Mikatawa og kusog ang akong kauban samtang miingon, "Tan-awa ang imong buhok!" Dili nako makita ang akong buhok apan gihaplas nako og kusog ang akong kamot aron palungon ang kalayo nga misiga gikan sa akong buhok. Para niya kataw-anan kaayo kadto nga talan-awon! Suwerte nga walay kadaot gawas sa libreng pagsunog sa buhok; ang gas ra ang nasunog. Nakabalos ko niya gamay human niadto. Usa ka adlaw miingon siya, "Naay nasunog nga akong nasimhot." Mikatawa ko ug mitubag, "Oo, imong bigote." Gisunog niya ang iyang sigarilyo hangtod nga mubo na kaayo ang upos, nga nasunog na ang iyang bigote.

Wala madugay human mi moabot sa maong baryo, akong turno sa udto ang pagkuha sa among pagkaon gikan sa cookhouse. Ang mga kusinero naa sa usa ka gun-ob nga balay. Sanglit busy ko sa usa ka trabaho, usa sa akong suod nga higala gikan sa Victoria ang mitanyag nga moadto puli nako. Klaro nga gibantayan sa mga German ang mga tawo nga nagtigom sa maong dapit. Niadtong adlawa usa ka bomba ang naigo sa cookhouse ug pito sa among mga kauban ang namatay, lakip ang akong suod nga higala. Laing lalaki gikan sa Victoria ang nawad-an sa iyang tiil niadtong higayona. Naamgohan nako nga ang Dios nag-atiman kanako, bisan dili ko takos niini.

Niadtong samang hapon, duha kami nga signaler ang gimandoan nga mouban sa usa ka tenyente ngadto sa usa ka forward observation post. Ang dalan nga among agian usa niadtong gahi nga cobblestone nga dalan sa France, ug ang mga German naglabay og bomba niini kada minuto. Ang among tenyente

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

daw wala gyod maghunahuna nga moliko og laing agianan. Nagsugod mi pagsaka sa maong dalan. Usa ka bomba ang mitugpa ug samtang ang mga tipak nanglupad ibabaw namo, midagan mi kutob sa among makaya, nga bug-at sa kagamitan. Unya ang tingog sa laing bomba nga moabot! Milukso mi sa usa ka trench tupad sa dalan igo lang aron malikayan ang mga tipak niini. Unya mibangon ug midagan na usab. Hanas kaayo mi sa pagtag-an sa kadako ug sa gibanabana nga padulngan sa bisan unsang bomba pinaagi sa tingog niini. Ang hinay nga hagong mahimong pasagdan apan dili ang kalit nga hagubhob. Ang problema mao nga kon mas duol na ang bomba, mas mubo ang panahon sa pasidaan.

Usa ka gabii sa Septiyembre gibomba sa mga German ang baryo og gagmayng mga bomba. Gitawag namo kini og "whiz-bangs" kay may whiz, unya bang. Lakip niini ang pipila ka gas shell. Ang gas milubog sa mga lungag busa among gilikayan ang mga kanal ug lungag sa bomba. May gas mask mi nga talagsa ra namo gamiton. Imposible ang pagpakigsulti nga may mouthpiece, ug ang mga eyepiece hinimo sa mica, nga mohanap. (Kadto sa wala pa maimbento ang klaro nga plastik.) Daghan sa among mga linya ang naputol busa tibuok gabii mi sa gawas nga nag-ayo sa mga linya sa komunikasyon.

Pagkahayag mihunong ang pagpamomba ug matahom kaayo, adlawon ug klaro nga buntag kadto. Sa wala pa mi makapahulay, kami ni Martin mi-volunteer nga moadto sa cookhouse alang sa among rasyon sa adlaw. Sa among pagbalik sa among billet, nagpaduol mi sa dakong interseksyon sa baryo. Nadungog namo ang tiyabaw sa usa ka dakong bomba nga paspas ug duol kaayo nga moabot! Mihapa ko ug mipatag sa akong kaugalingon sa dalan samtang mitugpa ang bomba ug nanglupad ang mga tipak. Sa ulahi nakita nako nga usa ka gamay nga tipak nga sama kadako sa usa ka tunga nga gisantes ang milusot sa panit nga patch sa akong riding breeches ug gamay ra nga nakuris ang akong panit. Nahupay ko nga wala ko maigo, milukso ko pagbarog ug gitawag si Martin nga moabante na. Naghapa siya sa dalan ug wala molihok. Gilingi nako siya—usa ka tipak ang mikuyakot sa iyang dughan. Nahumod na sa dugo ang iyang uniporme. Nagdali ko pagpangita og tabang apan nahibalo ko nga wala nay pulos. Usa siya ka fatalist ug maisog, busa nagduda ko nga wala gani siya mosulay og hapa. Sulod sa pipila ka panahon nagkaguba ang akong nerbiyos. Gipalingkawas na usab ko sa Ginoo sa Iyang grasya. Apan wala gihapon nako usba ang akong mga binuhatan. Katingad-an apan tinuod, nga kasagaran ang kahadlok sa tawo mas

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

lig-on ang gunit kanato kay sa kahadlok sa Dios.

Wala madugay human niadtong hitabo, gibalhin mi pa-norte ngadto sa siyudad sa katedral sa Ypres sa Belgium. Ang katedral ug ang kadaghanan sa lungsod nangaguba. Nagpuyo mi sa mga basement sa gun-ob nga mga balay. Ang among mga kanyon naa mga lima ka milya gikan sa siyudad paingon sa Passchendale Ridge nga gisulayan sa among kasundalohan nga ilogon gikan sa mga German. Matag laing buntag milakaw mi paingon sa posisyon sa among battery alang sa 24 oras nga duty; miagi mi sa mga dapit nga kaniadto mga baryo apan walay bisan usa ka bato nga nahibilin. Gawas sa main road, puro lapok ra, hangtod tuhod ug hangtod paa. May maayo usab ang lapok kay gilamoy niini ang mga tipak sa mibuto nga mga bomba.

Niadtong panahona gipares ko sa usa ka tipikal nga tigulang nga sundalo, nga kasagaran nagbagulbol ug nagreklamo sa tanan. Apan, daw nagkasinabtanay mi og maayo. Usa ka adlaw gipadala mi aron susihon ang mga koneksyon sa telepono nga gibutang sa usa ka karaang gun emplacement sa mga German. Ang pultahan nag-atubang sa linya sa mga German ug ang pultahan usa ka basa nga habol nga nahumod sa lapok. Nakapasalamat ka na ba sa Dios tungod sa usa ka basa nga habol? Bag-o pa ko nakasulod, nagsulay pa ko pag-adjust sa kahayag sa kandila sa sulod, sa dihang mibuto ang usa ka bomba sa German sa gawas ra sa pultahan. Gilamoy sa habol ang bisan unsang tipak apan napalong ang tanang kandila. Nakurat kaayo ko ug ang mga lalaki sa sulod nagtunglo kanako kay ako kuno ang nakadani sa maong bomba. Unsa na man si Brown nga naa ra sa akong luyo? Gitawag nako siya. Misinggit siya pabalik, “Naigo ko!” Midagan ko pagawas—natilapo siya og 20 ka tiil ngadto sa pikas nga kilid sa emplacement. Gikapkap niya ang iyang kaugalingon aron mahibaloan kon asa siya naigo. Ang tinuod, wala siya maigo, apan grabe ang iyang kakurat ug natapos ang among duty niadtong adlawa.

Ang Canadian infantry nakailog sa ridge uban sa daghang namatay. Gipahawa mi aron mopahulay sa Pasko. Ang Canadian Commander, si General Currie mibisita kanamo sa umahan diin mi nagpahulay. Sa wala pa ang gubat, tag-iya siya sa usa ka real estate agency sa Victoria ug kasagaran ko mohatod og mga package sa iyang balay. Sa iyang pakigpulong miingon siya nga ang pag-ilog sa Ridge naghatag kanato og lugar nga ambakanan alang sa opensiba sa ting-tubo. Niadtong ting-tubo sa 1918, ang mga German ang miopensiba ug giduso ang among mga tropa gikan sa Ridge pabalik hapit sa Ypres.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Niadtong panahona naa mi sa posisyon sa habagatang tumoy sa Vimy Ridge. Wala mi makadawat og balita apan nahibalo mi pinaagi sa pagtan-aw sa posisyon sa mga observation balloon nga ang mga German nag-abante sa amihanan ug habagatan namo. Naa mi sa usa ka delikado nga salient. Kulbaan ang among mga opisyal kay nahibalo sila nga lisod alang kanamo ang pag-atras. Ang code word mao ang "Ottawa." Kana nagpasabot nga buthon ang mga kanyon ug pahawa kutob sa inyong makaya. Suwerte nga dili na mi kinahanglan modagan. Sa pag-abot sa mga reinforcement sa Amerikano sa Western Front, napahunong ug nabalik ang pag-abante sa mga German.

Niadtong ting-init ug ting-dahon wala na mi sa trench warfare ug mas kanunay mi nga nagbalhin-balhin samtang giduso pabalik ang mga German. Halos dili pa mi makapuwesto sa dihang moabot na ang mando nga mobalhin na usab. Nag-abante mi agi sa mga lugar nga wala kaayo naguba. Mihunong mi sa mga baryo nga bag-o pa lang gibiyaan sa mga lumulupyo. Ang peligro dinhi mao ang mga booby trap nga gibilin sa kaaway. Usa ka sundalo ang misulod sa usa ka balay nga may piano; sa dihang iyang gipindot ang mga tiklado mibuto kini. Sa maong pag-abante nasugat mi og pipila ka makahilo nga gas apan nagkatag na kini og maayo. Gawas sa nagtulo nga mata ug ilong daw wala kaayo kini makasamok kanamo. Kay dili ko gustong isipon nga nagpakaaron-ingnon nga masakiton, wala na nako kini i-report. Sa ulahi naamgohan nako nga makatabang unta kanako kon naa koy sick call sa akong rekord. Nag-ani usab ko og pipila ka sangpotanan human sa akong discharge.

Usa ka gabii usa sa among mga kauban ang nakapatay og koneho pinaagi sa suwerte nga labay sa bato. Nanguha mi og pipila ka utanon gikan sa tanaman sa usa ka Pranses ug nakaluto og lamian nga koneho nga stew, usa ka malipayon nga kausaban gikan sa bully (corned) beef ug gahi nga biskwit. Unya sa Nobyembre miabot ang malipayon nga balita sa armistice. Naa pa kanako ang usa ka message form nga miabot sa among battery, "Hostilities will cease at eleven hours on November 11th… there will be no intercourse of any description with the enemy" (Mohunong ang gubat sa alas onse sa Nobyembre 11… walay bisan unsang klase sa pakiglabot sa kaaway). Sa usa ka baryo sa Belgium sa ika-onse nga oras sa ika-onse nga adlaw sa ika-onse nga bulan, naggakos mi sa usag usa ug nagmaya nga sa kataposan nahuman na ang gubat. Usahay daw wala na kini katapusan! Mibalhin mi sa usa ka lungsod duol sa Mons ug didto mi sulod sa pipila ka bulan. Dinhi una nakig-atubang ang British nga "Ol' Contemptibles"

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa mga German niadtong 1914.

Pipila kanamo ang nakakuha og pass aron mobisita sa Brussels napulo lang ka adlaw human mobiya ang mga German sa maong siyudad. Nagpakabuhong mi sa usa ka mahal nga pagkaon sa usa ka hotel sa main square. Sa among pagpaingon didto miagi mi sa Waterloo, usa ka pahinumdom sa usa ka mas karaang gubat. Ang army naghimo og pipila ka praktikal nga kurso, nga makatabang sa pagbalik sa sibilyan nga kinabuhi. Sa sayo sa 1919 migamit ko og pass aron bisitahon ang akong igsoong lalaki sa England. Sa akong pagbalik miagi ko sa Folkestone aron makasakay sa akong sakayan tabok sa Channel. Pipila ka Canadian ang nag-demonstrate, nga nangayo nga ipauli dayon sila sa Canada. Ang pagkalangan naghatag kanako og higayon nga mobisita sa akong uyoan ug iyaan didto. Pag-abot nako sa France nalangan na usab ko sa usa ka base camp apan sa kataposan nakasakay ko og tren, sa usa ka freight car. Paingon kini sa Cologne, Germany, ug natintal ko nga moadto hangtod didto. Apan, sanglit AWOL na man ko, nakahukom ko nga molukso pagawas duol sa Mons. Nahadlok ko nga kon dugay kaayo ko mawala, basin malangan ang akong pagpauli sa Canada.

Sa tingpamulak gibalhin mi sa usa ka kampo sa North Wales aron paghulat sa among pagbiya padulong sa Canada. Sa sinugdanan sa Mayo misakay mi sa S.S. Mauritania didto sa Southampton. Nakaayo diay nga ang akong ngalan nagsugod sa "B"—gihatagan ko og kwarto, imbes nga duyan sa ubos nga bahin sa barko. Ang Mauritania igsoong barko sa makaluluoy nga Lusitania nga gilunod sa mga Aleman sa sayong bahin sa gubat. Sulod sa daghang tuig kini ang pinakapaspas nga barko nga mitabok sa Atlantic. Ang among biyahe dili lahi. Mibiya mi sa Southampton sa Domingo sa gabii ug miabot mi sa Halifax sayo sa buntag sa Biyernes. Ang pagkanaog sa barko nahimo nga walay samok. Ang mga padulong sa West Coast maoy unang mikanaog ug misakay dayon sa tren nga naghulat. Linibo ka mga lalaki ang mikanaog sa barko nianang buntaga ug sa udto mibiya kini padulong sa New York para sa iyang pagbalik.

Sa daghang lungsod niadtong 3000 ka milya nga biyahe, daghang tawo ang midawat ug miabiabi sa mga beterano nga mipauli. Sa kataposang bahin lang sa biyahe nagkagubot ang mga awtoridad. Kinahanglan pa gyod mi makaagi og usa pa ka "dali-dali unya hulat" sa army. Gikan sa Vancouver ngadto sa Victoria nag-arkila sila og hinay nga barko, nga unta dali ra mi masakay sa regular nga adlaw-adlaw nga biyahe.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Ang sulod nga pantalan sa Victoria usa sa pinakanindot tan-awon sa tibuok kalibotan. Wala pa gyud kini mahimong mas nindot pa kaysa nianang gabii sa Mayo samtang napuno namo ang atubangan nga bahin sa barko. Samtang nagkaduol ang barko sa pantalan, diha dayon sa atubangan ang matahom nga Empress Hotel, nga natabonan sa ivy ug gilibotan og mga balilihan. Sa tuo diha ang dagkong Government Buildings nga hapsay ang balilihan ug nindot ang mga tanaman sa bulak. Apan ang pinakanindot nga talan-awon mao ang mga minahal nga naghulat sa pantalan ug nagkaway og maayo pagkakita kanamo. Nakauli na usab, luwas ug buhi! "Apan diin midagaya ang sala, labaw pa gayod nga midagaya ang grasya." Tinuod gyud nga tungod lang sa labihang pagdagaya sa grasya nga nakabalik ko gikan sa kalisang sa gubat.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 5

Ang Tawag ngadto sa Natad sa Misyon

"Tudloan ko ikaw ug giyahan sa dalan nga angay nimong agian: giyahan ko ikaw pinaagi sa akong mata." (Psa. 32:8)

Sulod sa mga bulan sa wala pa ko mopauli, giatubang nako nga kinahanglan na kong mausab sa akong pagkinabuhi. Ang paggawas sa army ug pagbiya sa kinabuhi sa army daw maayong panahon aron magmatarong ko sa Ginoo. Kapoy na man pud ko sa akong pagkinabuhi, kapoy na sa akong dili maayong pagtratar sa Ginoo bisan pa sa tanan Niyang katingalahang grasya sa pagbantay kanako nga luwas sulod sa mga tuig sa gubat. Human sa armistice gibiyaan nako ang sigarilyo ug mibalhin ko sa pipa. Bisan niadto, dugay pa kaayo sa wala pa ang pasidaan bahin sa kanser sa baga, ang sigarilyo gitawag nang "lansang sa lungon." Samtang nagtabok sa Atlantic gilabay nako ang pipa ug tabako sa dagat. Nahinloan na nako ang akong kinabuhi apan wala pa ko magsugod sa pagtuon sa Pulong.

Wala madugay human ko nakauli, gidapit ko ni Brother Fisher nga mopuyo og pipila ka panahon uban kaniya sa Deep Bay. Igsoon siya sa usa sa unang mga misyonaryo sa gitawag karon nga Zambia. Si Mr. Fisher may pipila ka ektarya nga yuta sa daplin sa dagat diin nagtanom siya og asparagus ug black currant aron makadugang sa iyang pensyon. Ang pagtrabaho sa tanaman ug pagpangisda maoy nakapahuway kanako human sa mga kasinatian sa gubat. Gihatagan ko niya og Scofield Bible, nga nakatabang kanako samtang nagsugod ko sa batasan sa adlaw-adlaw nga pagbasa sa Kasulatan.

Usab, wala madugay human sa akong pagpauli gipahibalo nga si C.A. Swan adunay tulo ka tigom sa Victoria Hall sa sentro sa Victoria. Isip usa sa unang mga misyonaryo sa Central Africa, daghan siyag makapahinam nga mga estorya. Una siyang miadto sa Africa niadtong 1887. Niadtong 1904, tungod sa iyang panglawas miadto siya sa Portugal ug sa panahon sa gubat nagtrabaho siya uban sa mga sundalong Portuguese sa France. Nakapainteres kini kanako kay sulod sa pipila ka panahon may mga Portuguese nga gidugtong sa among battery sa France. Sa akong pagkabata hilig kaayo ko maminaw sa mga misyonaryo, labi na kadtong gikan sa Africa; apan niining panahona miadto ko tungod lang sa kakuryuso, wala gyud magdahom unsa ka dako ang epekto sa maong mga tigom sa akong kaugalingong kinabuhi.

Hinumdom pa gyud nako og maayo kon asa ko naglingkod sa ikatulong tigom.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa wala pa siya mosugod sa iyang mensahe, nag-ampo si Mr. Swan. Nag-ampo siya alang sa mga namatyan sa panahon sa gubat—alang sa mga babaye kansang mga lalaki dili na makabalik. Kapin sa 60,000 ka Canadian ang namatay sa World War I. Unya nagpasalamat siya sa Dios alang sa mga nakabalik ug miingon, "Ginoo, ipakita Mo kanila kon para unsa nga giluwas sila!" Wala gyud koy ideya kon unsa pa ang iyang giampo o kon unsa siya kadugay nag-ampo. Gitubag dayon ang iyang hangyo sa akong kahimtang. Misulti ang Ginoo kanako. Dili kini tingog nga madungog sa dalunggan; walay laing nakadungog niini. Apan tinuod kini kanako sama sa tingog sa magwawali. "Giluwas ko ikaw aron moadto sa natad sa misyon!" Binuang nga misulay ko pakiglalis sa Ginoo—kanunay kanang usik nga paningkamot. "Apan, Ginoo, bag-o pa lang ko nakauli human sa tulo ka tuig nga pagkalayo. Dili ko gusto mobiya dayon. Balo ang akong inahan ug kinahanglan ko magpabilin dinhi, magtukod og balay, ug mag-atiman kaniya." Nadungog na usab nako ang Iyang tingog, "Gibiyaan nimo ang imong balay alang sa hari ug nasud, dili ka ba andam mobiya sa imong balay alang Kanako? Dili ka ba motuo nga maatiman Nako ang imong inahan?" Unsay pulos sa pakiglalis sa Usa nga adunay tanang tubag? Sa wala pa mahuman si Mr. Swan sa iyang pag-ampo nag-ampo usab ko, "Sige, Ginoo, kon mao kana ang Imong gusto, andam ko."

Ang Dios usa ka Dios nga walay kinutoban ang pagkalainlain ug naggamit Siya og lain-laing paagi sa pagtawag sa Iyang mga sulugoon. Dili kanunay nga mosulti Siya nga ingon ana ka direkta, apan mapasalamaton ko Kaniya alang niadtong tin-aw nga tawag. Sa among unang furlough, nakita nako pag-usab si Brother Swan sa Victoria ug giasoy nako kaniya kon giunsa sa Dios pagtubag dayon sa iyang pag-ampo nianang gabhiona.

Usa sa unang angay nakong buhaton sa wala pa moadto sa natad sa misyon mao ang pagtukod og balay alang sa akong Inahan ug sa akong igsoong babaye nga si Florrie. Nakapalit mi og duha ka lote, nga porma og L palibot sa balay sa akong igsoong babaye nga si Ethel. Usa sa akong mga trabaho mao ang pagtrabaho sa usa ka igsoon sa tigom nga usa ka tigtukod og balay. Sa akong bakanteng oras gibungkag nako ang gamay nga balay sa mga lote nga among gipalit. Sa tabang sa among higala nga tigtukod, gihimo ang plano ug gisugdan ang pagtukod sa balay. Dako ang nahimo sa ting-init sa 1919. Daghang gabii moanhi ang mga batan-ong lalaki gikan sa tigom aron motabang sa pagtukod.

Nakakaplag ko og bag-ong kalipay sa paglakaw uban sa Ginoo ug sa pagpakaon sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Iyang pulong ug sa pagkaamgo sa Iyang grasya sa pagtawag kanako nga mahimong misyonaryo. Kasagaran nagkanta ko samtang nagtrabaho. Usa ka adlaw didto sa atop samtang nagbutang og shingles, nagkanta ko ug kalit nakaamgo nga bag-o lang nako gikanta, "Some day this earthly house will fall" (Usa ka adlaw kining yutan-ong balay mapukan). Nakakatawa ko niini. Sa akong nahibaloan nagbarog pa gihapon kanang yutan-ong balay human sa kapin sa kan-uman ka tuig. Human mipanaw si Mama, gibaligya ni Ethel ug Richard ang ilang balay ug mibalhin sila niadtong balaya, ug human gitawag si Ethel sa Ginoo, gibaligya kini.

Ang gobyerno sa Canada nagtanyag og kahigayonan sa pag-eskwela alang sa mga beterano, labi na kadtong, sama nako, misulod sa army samtang tin-edyer pa. Nagpasa ko og aplikasyon sa Bible Institute of Los Angeles, apan gibalibaran kini kay wala man kini sa Canada. Niadtong panahona wala koy nahibaloan nga Bible school sa Canada bisan tuod may usa sa Vancouver. Busa nag-aplay ko og commercial course sa usa ka business college sa Victoria.

Sulod sa tinghunlak ug sayong tingtugnaw nagtrabaho ko og maayo, nagtuon sa adlaw ug nagtrabaho sa balay sa gabii, gawas kon gabii sa tigom. Si Dr. Harris Gregg nagpahigayon og sunod-sunod nga mga leksyon sa Biblia, nga akong gitambongan sa udto ug sa gabii. Dako kining panalangin sa akong espirituhanong kinabuhi, apan ang kakusog sa akong pagtrabaho nagsugod na og epekto kanako.

Sa sayong bahin sa Enero 1920, nakaagi mi og bugnaw kaayo nga panahon. Nagbisti ko usa ka buntag ug nakita nako ang kalayo nga nagsalamin sa salamin. Midagan ko sa gawas ug nakita nga nasunog ang balay sa silingan ug midali ko adto aron motabang. Ang tag-iya migawas gikan sa silong ug miingon nga walay tawo sa sulod sa balay. Samtang hapit na ko motan-aw kon may maluwas pa ba sa iyang mga butang, nahugno ang atop ug wala nay mahimo pa.

Wala madugay human niana, nag-bronchitis ko, nga nahimong pneumonia ug pleurisy. Pag-admit nako sa Jubilee Hospital wala ko kaamgo unsa ka grabe ang akong kahimtang. Ang akong mahunahuna lang mao ang mga sakit nga daw gitusok ang akong gusok sa matag ginhawa. Mga alas onse nianang gabhiona miabot ang chaplain sa mga beterano aron mag-ampo uban kanako. Nahibulong ko nganong miabot siya sa ingon niana kagabii. Gipasalamatan nako ang iyang kabalaka bisan tuod sa akong hunahuna dili siya naluwas nga tawo.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Nianang gabhiona usa ka negosyante gikan sa India ang gikatakda nga mohatag og Bible study sa Oaklands Chapel. Sa wala pa siya mosulti gipahibalo nga grabe ang akong sakit sa ospital ug ang doktor nagtuo nga dili na ko molungtad hangtod sa buntag. Wala ko kahibalo niana hangtod sa ulahi. Ang bisita nga magwawali misugyot nga imbes nga Bible study, mag-ampo na lang sila. "Apan ang simbahan nag-ampo sa Dios alang kaniya nga walay hunong." (Acts 12:5). "Ug ang pag-ampo nga may pagtuo moluwas sa masakiton" (Jas. 5:15). Wala kana magkinahanglan nga kalit ang pagkaayo—sa akong kahimtang dugay kini nga proseso.

Gisulayan sa doktor nga sipsipon ang tubig sa pleural cavity pinaagi sa pagtusok og dagom. Wala kini molampos kay ang tubig nahimo nang nana. Busa kinahanglan og operasyon, nga gigisi taliwala sa mga gusok aron isulod ang tubo nga agianan sa nana. Miduaw si Mama sa wala pa ko isulod sa operating room ug miingon, "Kon may mahitabo, okay ra man, di ba?" "Siyempre," tubag nako, "apan walay mahitabo. Moadto ko sa natad sa misyon ug kini kinahanglan bahin sa pagbansay." Si Dr. Wace, usa sa pinakamaayong siruhano sa Canada, maoy nag-opera, apan ang akong pagsalig wala diha kaniya kondili sa Ginoo.

Pagmata nako gikan sa ether (pagkabaho niini!) malipayon kong gitimbaya sa head nurse sa ward, si Miss Harman. Usa siya ka madasigon nga Kristohanon ug sa ulahi nahimong misyonaryo sa Congo ug gipatay tungod sa iyang pagtuo sa rebelyon didto. Ang Matron sa ospital lahi kaayo nga klase. Hadlok kaayo kaniya ang mga nurse kon madungog nila siya nga nagpangdagsa sa mga pasilyo sa ospital. Gidad-an ko ni Mama og pipila ka violet, ang bugtong bulak sa tanaman. Gamay ra kaayo kini para sa bisan unsang plorera nga anaa busa gibutang kini sa nurse sa gamay nga pinggan. Misulod si Miss McKenzie sa kwarto, nakita ang mga violet ug sa kasuko gisakmit ang akong mga violet, nga nag-ingon, "Violet sa akong sudlanan sa asin!" Bisan luya ko, wala gyud ko kapugong sa pagkatawa, bisan tuod ang nurse walay nakitang kataw-anan niini.

Ang akong kauban sa kwarto mao si Mr. Enoch gikan sa Ladysmith. Dili siya sama sa iyang kapangalan sa Biblia kay dili siya motutuo. Daghang higayon nga kami sa akong mga bisita nakasaksi kaniya bahin sa Manluluwas. Daw hapit na siya modesisyon apan usa ka adlaw miingon siya, "Wala koy

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

klase sa pagtuo nga sama sa imo." Mitubag ko, "Unsa man sa imong hunahuna ang pagtuo, usa ka butang nga adunay 57 ka klase?" Dili ang klase sa pagtuo o ang gidaghanon sa imong pagtuo ang importante—ang hinungdanon mao ang gituohan sa atong pagtuo. Pagbiya niya sa ospital wala pa siya mosalig kang Kristo.

Paglabay sa duha o tulo ka bulan nagtigom na usab ang nana busa gikatakda ang laing operasyon. Kini gihimo ni Dr. Russell Robertson, nga usa usab ka maayo kaayong siruhano. Taas siya, halangdon tan-awon ug matulok ang mga mata. Mobarog siya sa tiilan sa higdaanan sa pasyente, basahon ang chart, ug tan-awon ang pasyente. Matod sa uban dili na siya kinahanglan og X-ray kay makita man niya ang sulod nimo. Ang doktor nga nag-atiman sa akong kaso mao si Dr. Baillie nga nahimo nakong suod.

Nianang ting-init gibalhin ko sa military hospital sa Esquimalt, nga nag-atubang sa pantalan. Mas nindot ang palibot didto apan layo kaayo para sa akong mga bisita. Lahi kaayo ang Matron didto. Estrikto siya sa disiplina apan wala gyud mopataas sa iyang tingog ug wala gyud mobadlong sa nurse atubangan sa mga pasyente. Usa siya ka babaye nga nakaangkon sa ilang pagtahod tungod sa iyang pagkapatas.

Didto nadiskobrehan nga naapektuhan ang akong kidney ug may nephritis ko. Nagpasabot kini og seat bath ug limitado nga pagkaon. Panahon kadto sa strawberry ug wala ko magreklamo sa usa ka plato nga strawberry matag kaon. Gireseta sa doktor ang usa ka botelya sa Guinness Stout isip tonic matag adlaw. Wala ko mosupak tungod sa konsensya kay gireseta man kini isip tambal, apan dili ko ganahan niini. Ang tanang ubang pasyente gusto og parehas nga reseta!

Usa sa mga orderly didto mubo, lig-on ang lawas ug taas ang mga bukton. Gitawag siya sa mga lalaki og Tarzan. Kapin sa usa ka lamesita sa kilid sa higdaanan ang iyang naguba nga dili dali ma-adjust. Ang nurse niadtong panahona usa ka dako kaayong babaye, hapit unom ka tiil ang gitas-on ug nindot ang lawas. Usa ka gabii gidala ni Tarzan ang mga tray sa panihapon nga walay dessert nga mao ang linutong aprikot. Gisugo siya sa nurse nga ibalik ang mga tray ug idugang ang dessert didto sa kusina sa ward. Para kang Tarzan mas sayon ang pagdala sa dakong panaksan sa aprikot ug isandok kini sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga tray. Nag-ilogay sila kon kinsay modaog. Gisugo siya nga ibalik ang mga tray. Gihulga niya nga labayan siya og aprikot. Siya ang may awtoridad apan siya ang may kusog! Gilabay niya ang tibuok panaksan sa aprikot, sakto gyud sa target. Napuno siya og aprikot gikan sa iyang kalo hangtod sa iyang uniporme. Midagan siya sa gawas nga naghilak aron mag-ilis. Si Tarzan dali-dali nga mibiya samtang nagsinggit sa kasuko ang mga pasyente. Wala na siya mobalik!

Sa Oktubre buotan nga gihikay sa Matron ang usa ka ambulansya aron dad-on ko og usa ka adlaw uban sa akong pamilya. Usa kadto ka buhat sa kaayo nga gipasalamatan gyud nako. Sa kataposang bahin sa Nobyembre gipagawas ko sa ospital—hapit tibuok tuig ang akong pagpuyo didto. Ang akong aplikasyon alang sa bag-ong kurso gibalibaran kay matod sa Board ang akong sakit wala may kalabotan sa akong serbisyo. Kon nagpatan-aw pa unta ko sa doktor pagkasimhot nako og gamay nga gas sa France!

Ang unang Adlaw sa Ginoo nga nakabalik ko sa Panihapon sa Ginoo human sa tanang mga bulan nga wala ko didto bililhon kaayo nga okasyon. Adunay mipili sa himno nga "Awake, my soul, in joyful lays." Gihangyo nako sila nga balikon ang usa ka bersikulo:

"Sa dihang ang kasamok, sama sa ngitngit nga panganod,
nagtigom og baga ug nagdalugdog og kusog,
kanunay Siyang nagbarog duol sa akong kalag
ang Iyang mahigugmaong kaayo, pagkaayo gyud!"

Pipila ka bulan human ko gipagawas sa ospital, gitanyagan ko og trabaho nga maayong kahigayonan sa pagpaayo sa akong lawas. Ang among mga higala, ang mga McGee, maoy nagdumala sa gamay nga puy-anan sa mga sanlahon sa D'Arcy Island, pipila ka milya gikan sa Victoria. Si Mrs. McGee moadto sa England og pipila ka bulan ug ang iyang bana nagkinahanglan og kauban ug katabang. Sama gyud kini sa bakasyon kay gamay ra ang trabaho. Gawas sa lima ka sanlahon, tanan Chinese, kaming duha ra ang didto. Nagpuyo mi sa Big D'Arcy ug malibot namo kini og lakaw sulod sa tunga sa oras. Duol niini ang Little D'Arcy, nga walay nagpuyo. May gamay kini nga luok, nga maayo kaayong tagoanan sa mga bootlegger. Panahon kadto sa Prohibition sa U.S. ug pipila ra ka milya ang among gilay-on sa utlanan. Kay wala mi kahigayonan sa pagpakigkomunikar o panalipod, maalamon nga dili na lang namo tagdon ang nahitabo sa among palibot. Adunay panahon

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa paghunahuna bahin sa umaabot ug sa pag-ampo bahin sa pagkamisyonaryo. Usa ka adlaw gipakita kanako sa Ginoo og tin-aw kaayo nga bisan asa Niya ko ipadala, kinahanglan kong makakat-on sa paghigugma sa mga tawo, bisan og daw lisod sila higugmaon sa ubang paagi. Niadtong panahona wala koy ideya kon asa Niya ko gustong paadtoon. May hunahuna ko bahin sa Africa ug usab sa Portugal aron motabang kang brother Swan.

Sulod niadtong mga tuig sa paghulat nga ablihan sa Ginoo ang pultahan, dako kaayo ang tabang nga akong nadawat gikan kang Brother Duncan McKerracher. Nagtudlo siya og klase sa mga batan-ong lalaki ug nakat-on mi sa iyang kahibalo sa Kasulatan. Usahay human sa prayer meeting mobarog mi ilalom sa suga sa dalan uban sa among mga Biblia nga nangita og tubag sa among mga pangutana. Gipaila-ila ko niya sa maayong mga libro ug makatabang nga mga magsusulat, sama ni Sir Robert Anderson, Dr. A. T. Pierson, ug uban pa.

Usa ka gabii miduaw mi kang Mr. Cecil Hoyle, tigulang na niadto, nga usa ka misyonaryo sa Spain gikan sa 1876 hangtod sa 1907.

Usahay mahunahuna nako ang mga ansiano sa Oaklands. Ang uban kanila nag-edad pa og trenta ug pico, apan mga napulo ka tuig o kapin ang ilang kamagulangon kanako. Sulod sa napulo ka tuig makahimo na ba ko sa pagwali, pagtudlo, ug pagdumala sa usa ka tigom? Usa na usab kadto ka hagit nga mas magpakugi ko sa pagtuon sa Pulong sa Dios.

Usa sa mga tigulang nga lalaki, si Billy James, usa ka ulitawo, medyo lahi og kinaiya. Apan gihigugma gyud niya ang Ginoo ug nag-awas siya sa kalipay sa Ginoo. Tighinlo siya og tsimenea ug daw wala gyud niya mahawan ang tanang uling sa iyang nawong. Apan sa panag-ampo ug pagsimba ang iyang hugaw nga nawong mosidlak gyud sa iyang yano nga gugma kang Kristo. Kanunay siyang dapiton ni Mama sa balay aron maniudto sa Domingo, bisan pa sa iyang pagbati nga mas maayo unta kon makaligo siya og maayo!

Matag Sabado sa gabii adunay tigom sa gawas sa Government Street atubangan sa usa ka misyon nga gitawag og “Stranger’s Rest.” Moabot dayon si Billy gikan sa iyang trabaho, itom ang nawong sa uling, ug ipahayag sa bisan kinsa nga makadungog, “Itom ang akong nawong apan puti ang akong kasingkasing, nahinloan sa dugo sa Nating Karnero.” Usa ka adlaw miingon siya kanako, “Namatikdan ba nimo ang Griyego nga tag-iya sa tindahan sa kendi sa pikas dalan? Naglingkod siya

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa iyang bintana sa ibabaw nga naminaw sa tibuok gabii. Mag-ampo ta nga makabig siya." Sa among unang furlough nagbisita mi sa usa ka balay sa Long Beach, California. Ang among host may Kristohanong babaye nga motabang niya sa paglaba. Samtang nagplantsa ang maong babaye nahibal-an nako nga taga-Victoria diay siya. Nahibal-an nga ang iyang bana, si Mr. Phillips, mao diay ang Griyego nga tag-iya sa tindahan sa kendi. Naluwas siya, gibiyaan ang iyang negosyo aron mag-full-time sa buluhaton taliwala sa mga Griyego sa U.S.

Si Billy James kasagaran mokaon og yano nga paniudto sa Stranger's Rest. Gidapit ko niya nga mouban kaniya didto ug mogahin og panahon sa pag-ampo uban kaniya nga malipayon nakong gibuhat. Nahibal-an nako nga kaniadto si John Lamb nakig-ampo uban kaniya ug miadto sa Venezuela diin nag-alagad siya sa Ginoo gikan sa 1920 hangtod sa 1932. Gisundan siya ni Dan Baillie. Si Dan taga-Ladysmith, sa amihanang bahin sa Island, apan nagpuyo sa Victoria. Lima ka tuig (1921-1926) siya nga misyonaryo sa Manchuria. Pribilehiyo nako ang pagsunod ug pagluhod sa pag-ampo sa usa ka eskina sa misyon uban niining minahal nga igsoon. Wala gyud siya mismo moadto sa langyaw nga natad apan mitabang siya sa pag-ampo aron mapadala ang uban.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 6

Pagpangandam alang sa Natad sa Misyon

"Tumanon sa GINOO ang mahitungod kanako: ang imong kalooy, O GINOO, molungtad hangtod sa kahangtoran: ayaw biyai ang buhat sa imong kaugalingong mga kamot." (Psa. 138:8)

Sa sayong mga bulan sa 1921, miduaw si Mr. Tom Baird sa Victoria. Kaniadto misyonaryo siya sa Malaya (1893-1906) ug kusgan siya nga mamumulong, hilig kaayo sa alliteration (pagsunod-sunod sa mga pulong nga parehas og sinugdanan). Usa sa iyang mga panultihon (gikan sa akong panumdom):

> *"Oh! Will my will to will God's will, then willing will be well.*
> *The willing will that wills God's will, within God's will will dwell."*

Pinaagi kaniya nahibal-an nako ang bahin sa Missionary Training School sa Brooklyn, New York, ilalom sa pagdumala ni Mr. ug Mrs. Richard Hill. (Ang anak nga babaye ni Mr. & Mrs. Baird naminyo kang Rowland Hill, igsoon ni Richard.) Ang mga Richard Hill nahimong mga misyonaryo sa Persia ug Turkestan gikan sa 1908-1918, ug gisugdan nila ang eskwelahan aron motabang sa mga gustong mahimong misyonaryo.

Inosente kaayo nako nga nag-ampo nga ang mga ansiano sa Oaklands Chapel managsama tanan sa ilang kaandam sa pagpadala kanako sa buluhaton sa misyon, ug una sa tanan nga mogahin og panahon sa Missionary Training School. Karon nga mas maalamon na ko sa pamaagi sa mga ansiano wala na koy igong pagtuo sa pag-ampo og ingon niana. Apan sa ilang kabuotan gipadala gyud ko nila, ug kon may misupak man wala ko pahibaloa. Ang tambag ni Duncan McKerracher dako kaayong tabang ug panalangin niadtong mga adlawa. Sa Agosto sa kataposan nakadawat ko og tubag gikan kang Mr. Hill nga nag-abiabi kanako sa Eskwelahan. Human nako nadawat ang iyang sulat gibasa nako ang Psalm 138 uban ang dakong panalangin, sigurado nga tumanon sa Ginoo ang Iyang katuyoan kanako. Apan wala pa koy giya bahin sa natad sa pag-alagad bisan tuod ang akong hunahuna padulong sa Africa o tingali sa Portugal, kay nakaamgo ko nga si Mr. Swan nagkinahanglan og tabang didto.

Sa akong pagbiyahe gikan sa Victoria padulong sa New York, mihunong ko og usa ka adlaw sa Port Hope, Ontario, aron moduaw sa akong Iyaan nga si Millie ug duha ka ig-agaw. Siya ang kamanghoran nga igsoong babaye sa akong Inahan ug naminyo sa usa ka retiradong

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sundalo. Nag-ingon siya nga Kristohanon siya ug regular nga motambong sa usa ka Baptist nga simbahan. Ang mga miyembro didto lagmit wala mahibalo kon unsa ka daotan ang iyang pagtratar sa iyang pamilya. Wala madugay sa wala pa ko moduaw nagtrabaho siya sa riles sa tren ug naaksidente. Kahupayan gyud kadto alang sa akong iyaan nga nakalingkawas siya sa iyang kadaot.

Samtang nagkaduol sa New York sakay sa tren gikan sa Montreal, nagpaahit ko. Sa salamin sa CR, nakita nako ang usa ka pasahero nga miabli sa iyang maleta ug sa ibabaw niini adunay Biblia. Sa paghunahuna nga Kristohanon siya naghunahuna ko unsaon nako pagsugod og estorya kaniya. Klaro nga usa siya ka nagbiyahe nga ahente nga kaila sa laing pasahero sa CR. Ang maong pasahero miingon, "Unsa na—Biblia? Wala ko kahibalo nga motuo diay ka ana!" Mitubag ang lalaki, "Dili man, apan makatabang kini sa paglusot sa customs!"

Ang pag-abot sa Grand Central sa New York ug pagpangita sa dalan padulong sa Brooklyn usa gyud ka kasinatian alang sa langyaw. Pagkuha nako sa akong maleta, usa ka lalaki ang mitanyag og tabang nga akong gibalibaran kay nagduda ko nga may lain siyang tuyo. Nakakita ko og subway nga tren nga may marka nga "Brooklyn" apan sayo kaayo ko nanaog, sa sentro pa gihapon sa Manhattan. Didto sa ibabaw sa plasa sa City Hall, nangutana ko sa usa ka lalaki unsaon pag-adto sa Seventh Avenue, Brooklyn. Mitubag siya, "Nakita nimo kanang taas nga building? Mao kana ang Woolworth Towers, ang pinakataas nga building sa kalibotan (niadtong panahona)." Wala koy interes sa pagpasabot sa turista; gusto ko lang makaabot sa Brooklyn. Mipadayon siya, "Adto didto ug ilalom sa maong building makakita ka og subway padulong sa Flatbush, Brooklyn. Ang Seventh Avenue mosanga gikan sa Flatbush."

Busa sa wala pa ang udto nakit-an nako ang eskwelahan apan ang mga tawo ra didto mao ang usa ka pamilya sa mga misyonaryo nga nagpauli sa furlough, si Mr. ug Mrs. Asa Moore. Ang babaye igsoon ni Richard Hill. Gipaambitan ko nila sa ilang paniudto ug giingnan ko nga ang tanan anaa sa komperensya sa Sea Cliff, Long Island. Busa sa tunga-tunga sa hapon nakaabot na ko sa komperensya sa Sea Cliff. Adunay tigom nga nagpadayon, usa ka tigom sa pangutana ug tubag diin si C.F. Hogg ug si Harold St. John ang mitubag. Usa ka nangutana gustong mahibalo nganong ang mga magtutuo gikan sa lain-laing mga tigom makapakig-ambit man didto apan pagpauli nila

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa ilang lugar, walay panag-ambit taliwala sa pipila sa ilang mga tigom. Gipataas ni Mr. Hogg ang iyang mga kamot ug mitubag, "Ang dili pagkamakanunayon sa mga igsoon!" Ang laing pangutana mao kadtong kanunay nga pangutana bahin sa bawtismo alang sa mga patay. Si Mr. Hogg ug Mr. St. John nag-ingon nga daghan na silag nakitang mga pagpasabot, apan wala gyuy nakatagbaw kanila. Wala sila kahibalo sa kahulogan. Human sa tigom miduol ko sa usa ka grupo nga naglibot sa usa ka igsoon nga daw nagtuo nga siya ang may tubag!

Human sa panag-tigom sa gabii nakakita ko og higdaanan sa ibabaw nga andana sa kapilya, ang regular nga tigomanan sa tigom sa Sea Cliff. Ang mga batan-ong lalaki nga gipapuyo didto saba kaayo ug kusog og kasaba. Daw walay nagdumala. Kapoy na ko human sa taas ug makapahinam nga adlaw nga puno sa bag-ong mga talan-awon. Paglabay sa alas onse naghunahuna ko nga daotan kini nga pagpamatuod sa tigom atubangan sa mga silingan. Busa miadto ko sa ibabaw sa hagdanan ug sa taliwala sa kasaba gimandoan sila nga maghilom. Pagkabuntag namatikdan nako ang mga tinagong pagtan-aw nila kanako. Wala gyuy usa kanila, siyempre, nga nakaila sa langyaw—ug wala nako sila pahibaloa.

Tungod kay batid ko sa pagkarpintero ug may pipila ko sa akong mga gamit, human sa komperensya gihangyo ko nga motabang sa pag-ayo sa Sea Cliff Yacht Club. Kining building, nga nag-atubang sa baybayon sa Long Island Sound, gipalit sa komite sa komperensya. Human sa trabaho sa Sabado sa hapon miadto ko sa pantalan aron maglangoy uban ni George Fraser nga nangandam sa pag-adto sa Venezuela. Miambak siya sa tubig nga nagsul-ob sa iyang antipara ug nawala kini. Bisan sa balik-balik nga pagsalom wala gyud nila kini makit-an, ug lisod kaayo ang iyang kahimtang. Pagkasunod buntag sayo, human mag-ampo bahin niining panginahanglan, miadto siya sa baybayon kay nahubas man. Didto nakit-an niya ang iyang antipara nga buo ug walay gasgas bisan pa sa paglabog sa tubig sa baybayon nga puno sa gagmayng bato.

Adunay trabaho usab nga buhaton sa building sa eskwelahan sa Brooklyn samtang nagpahimutang pa mi. Ang mga lalaki anaa sa pinakaibabaw nga andana ug kauban nako sa kwarto si Leonard Bewick gikan sa Kansas City. Si Horace Davey gikan sa Ottawa ug Tom Mornan gikan sa Buffalo anaa sa laing kwarto. Anaa usab sa maong andana ang bugtong minyo nga magtiayon sa among klase, si William ug Margaret McKellin gikan sa Paterson, New Jersey. Sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

andana sa ubos anaa ang mga babaye, si Carrie Saunders gikan sa Peterborough, nga sa ulahing mga tuig naminyo kang Horace, si Margaret (Peg) Fleming, nga sa ulahi naminyo kang Mr. Kramer sa Guatemala, si Margaret (Meg) Dryden sa Seattle, nga sa ulahi naminyo kang James Buckley, ug si Irene Stedman, ang pamanhonon ni Len, ug si Anna Carson gikan sa Buffalo, nga managkauban sa kwarto.

Wala madugay human nagsugod ang klase sa Septiyembre adunay komperensya sa Sabado sa tigom sa Richmond Hill sa Long Island. Daghang estudyante ang nagplano nga moadto apan usa-usa silang wala mopadayon hangtod si Anna Carson ug ako na lang ang miadto. Sa tigom, si Scott Aspinall, usa ka ansiano gikan sa Brooklyn, naglingkod duha ka laray sa among atubangan. Nagtango-tango ang iyang ulo apan dili tungod kay miuyon siya sa hinayhinay ug taas kaayo og wali nga magwawali! Hinay nakong gitukmod ang siko ni Anna aron ipakita kaniya ang iyang kawang nga paningkamot nga dili makatulog. Walay laing tuyo kadto nga pagtukmod. Sa tinuod niadtong panahona naghunahuna ko nga may uyab siya sa Buffalo. Pagbalik sa eskwelahan, nasulti nako ang nahitabo sa mga lalaki, ug ang ilang sunod nga pagpanukso maoy nakapukaw sa akong interes. Sa ulahi nag-estorya sila og komedya bahin sa usa ka itom nga lalaki nga mopalit og tabako, apan wala kahibalo unsang brand ang paliton. Wala usab siya kahibalo kinsang babaye ang pangasaw-on. Ang tindero misugyot og "Havana," nga gitubag dayon sa kustomer, "Mao kana ang akong buhaton—I'll have Anna." Apan dili ingon niana nga giya ang akong gipangita! Apan sa wala pa ko moasoy kon giunsa sa Ginoo paggiya, mohisgot sa ko og gamay bahin sa kagikan ni Anna Carson.

Sa sayong bahin sa 1890's usa ka batan-ong karpintero, si Samuel Carson, mibiya sa Ballymena sa Ulster, N. Ireland, padulong sa Buffalo, New York. Nasagmuyo siya nga usa ra ka tigom ang iyang nakit-an didto kay naanad man siya sa Belfast diin daghan kaayo. Sa Buffalo nahimamat niya ang usa ka dalagang Irish, si Rose Logan, nga gikan sa usa ka baryo nga mga baynte ka milya gikan sa Ballymena. Naminyo sila ug nakabaton og duha ka anak sa U.S. sa wala pa mobalik sa Belfast. Sa tinuod kapin sa usa ka higayon silang mitabok sa dagat. Sa ilang siyam ka anak, ang duha ka kamagulangan ug ang duha ka kamanghoran natawo sa Buffalo, ang uban sa Belfast. Ang anaa sa tunga sa siyam mao si Anna nga may duha ka igsoong lalaki ug duha ka igsoong babaye, nga mas magulang ug mas manghod kaniya.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa dihang upat o lima ka tuig si Anna, mibiya sila sa Belfast aron mobalik sa Buffalo ug si Mother Carson midumili na nga mobiyahe pag-usab.

Medyo tomboy si Anna nga dali ra mobiya sa iyang mga monyeka kon may higayon nga magdula og baseball uban sa mga lalaki. Usa ka higala nga nagbisita nangutana kaniya kon unsa kadugay ang iyang paglakaw padulong sa eskwelahan. Wala siya kahibalo, kay wala man siya maglakaw padulong sa eskwelahan. "Maabot nako kini sulod sa tulo ka minuto kon moambak ko sa koral sa likod ug moagi sa mga bakanteng lote."

Kay nagdako sa Kristohanong panimalay ug regular nga motambong sa Sunday school, nahibalo si Anna sa dalan sa kaluwasan. Ang iyang magtutudlo sa Sunday school mao si Jeannie Mowat ug usa ka Domingo nangutana siya sa mga batang babaye kon naluwas na ba sila. Mitubag si Anna, "Oo—sa akong hunahuna." Sa ulahi, si Gavin Mowat, ang bana ni Jean, mao ang magwawali sa panag-tigom sa Domingo sa gabii. Sa pagpauli nangutana siya kang Anna, "Anna, naluwas na ba ka?" Niining higayona nakatubag siya nga may kasiguroan, "Oo, nahibalo ko nga naluwas na ko karon." Nakatuo na siya kaniadto apan wala pa siyay kasiguroan sa kaluwasan.

Busa ang mga adlaw ni Anna sa eskwelahan, elementarya ug high school, sa Buffalo ra. Ang iyang interes sa misyon nadasig tungod sa iyang pakighigala kang Gavin ug Jeannie Mowat. Ang igsoong lalaki ni Jean nga si George Gibson naminyo kang Sarah, ang kamagulangang igsoong babaye ni Anna. Ang mga Mowat miadto sa Central Africa (1911-1927) ug unya sa South Africa (1928-1950). Walay makatambong sa Assembly Hall sa Buffalo sa dugay nga panahon nga dili mahibalo bahin sa misyon. Si Edward Fairbairn, usa ka nanguna nga igsoon, kusog kaayo ang iyang kadasig sa misyon bisan tuod usa siya ka negosyante sa Buffalo.

Sa dihang gipahayag ni Anna ang iyang tinguha nga mahimong misyonaryo, si Mother Carson dili maandam nga mabulag sa iyang anak. Usa siya ka minahal kaayo nga Kristohanon apan lisod kaniya ang pag-atubang sa ingon niana nga sakripisyo. Samtang, nagtudlo si Anna og klase sa Sunday school sa gagmayng mga batang lalaki, lakip si Lyndon ug Laurence Hess ug William Oglesby, nga tanan misulod sa pag-alagad sa Ginoo sa ulahing mga tuig. Midumili si Anna nga mosupak sa gusto sa iyang Inahan, sigurado nga kon gusto sa Ginoo nga mahimo siyang misyonaryo, Iyang pahilayon ang kasingkasing sa iyang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Inahan aron motugot. Ang paglangan og usa o duha ka tuig usa ka panahon sa pagsulay, bahin sa pagpangandam sa Dios. Sa kataposan niadtong 1921 mitugot ang iyang Inahan ug miadto si Anna sa Brooklyn. Kanunay niyang ingnon sukad niadto nga kon nasunod pa ang iyang gusto ug miadto siya og sayo, lagmit wala unta mi magkita.

Samtang ang interes kang Anna milalom ug nahimong gugma, nakaamgo ko nga kinahanglan gyud kong masigurado sa kabubut-on sa Ginoo niining butanga sa kauban sa kinabuhi. Sa una kong pag-abot sa eskwelahan adunay mihatag kanako og leaflet bahin sa "The Will of God" (Ang Kabubut-on sa Dios). Ang nakapatandog kanako niini nga leaflet mao ang kamatuoran nga ang Dios adunay plano ug katuyoan alang sa kinabuhi sa matag magtutuo. Nakahukom ko nga tun-an kon unsay gitudlo sa Bag-ong Tugon bahin sa kabubut-on sa Dios. Sa tabang sa usa ka concordance gitan-aw nako ang matag bersikulo. Dili kini sayon nga buluhaton kay kasagaran ang "will" gigamit isip auxiliary verb sa Iningles. Usa sa dagkong leksyon nga akong nakat-onan mao ang bahin sa atong Ginoong Jesu-Kristo. Sa upat ka Ebanghelyo, mga tulo ra ka higayon nga Iyang gihisgotan ang Iyang kaugalingong kabubut-on ug matag higayon kini alang sa panalangin sa uban.

Busa nagsugod ko sa pag-ampo og tinuoray nga ipakita sa Ginoo kanako ang Iyang kabubut-on bahin kang Anna Carson. Natural nga samtang mas nag-ampo ko ug naghunahuna kaniya, mas misamot ang akong tinguha alang kaniya. Apan walay green light gikan sa Ginoo, walay kasiguroan nga kini ang Iyang kabubut-on alang kanako. Milabay ang mga semana—mga panahon sa espirituhanong pakigbisog. Usa ka higayon nakahukom ko nga sulayan ang usa ka butang nga nahibalo ko nga dili husto. Pasagdan nako nga maabli ang akong Biblia ug tan-awon kon unsang bersikulo ang mogawas. Natural nga naabli ang Biblia duol sa tunga, sa libro ni Job. Atubangan sa akong mga mata kining mga pulonga, "Nakigsaad ko sa akong mga mata; nganong maghunahuna pa man ako sa usa ka dalaga?" (Job 31:1). Dili kana ang akong gusto! Mas nakapaluya pa gyud kini sa akong pagpadayon sa pagbasa, "Kon ang akong kasingkasing nalimbongan sa usa ka babaye" (v.9). Apan, samtang nag-ampo ko bahin niini, nakonbikto ko sa sayop sa pagtratar sa Pulong sa Dios sa ingon niana nga paagi. Ang giya nga akong nadawat dayon dili bahin sa kauban sa kinabuhi kondili kon unsaon paggamit ang Kasulatan sa akong kahimtang karon.

Daghang semana ang milabay niining pagsusi sa kasingkasing, nga nangita nga mahibalo sa kabubut-on sa Ginoo. Unya sa among klase usa ka buntag samtang nagtuon mi sa kinabuhi

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ni Kristo, adunay usa ka sentence sa ubos sa outline. "Gibiyaan nila ang tanan ug misunod kaniya" (Luke 5:11). Gihagit ko niini! Upat ka mangingisda ang bag-o lang nakakuha sa pinakadakong kuha sa isda sa ilang kinabuhi—pagkamahal unta niini sa merkado! Apan gibiyaan nila ang tanan, isda, higala, bahandi, ug pamilya aron mosunod Kaniya. Unya nakaamgo ko nga wala pa nako biyai ang tanan, bisan sa akong tinuoray nga tinguha nga mahibalo sa Iyang kabubut-on. Sa kinahiladman sa akong kasingkasing adunay wala masulti nga pangandoy, "Ginoo, gusto ko ang Imong kabubut-on apan palihog himoa kini nga mao ang akong gusto." Wala pa ko hingpit nga nagpasakop; wala pa nako biyai ang tanan. Samtang gitapos ang klase sa pag-ampo, nag-ampo ko sa akong kaugalingong pag-ampo, "Ginoo, kon gusto Nimo nga moadto ko sa natad sa misyon nga nag-inusara, andam ko nga buhaton ang Imong kabubut-on."

Dili kadto sayon nga leksyon nga makat-onan. Kinahanglan gyud nga hingpit ang pagpasakop sa Iyang kabubut-on nga walay gitagoang kondisyon sa hunahuna. "Kon adunay tawo nga mobuhat sa Iyang kabubut-on, mahibalo siya..." (John 7:17). Kinahanglan andam kita sa pagbuhat sa kabubut-on sa Dios sa wala pa nato mahibal-i kon unsa ang Iyang kabubut-on. (Aron mahibalo sa kabubut-on sa Dios kinahanglan andam kita sa pagbuhat bisan sa sukwahi gyud sa atong gusto.) Unya nakat-onan nako kon unsa ka katingalahan ang grasya sa atong Dios! Daw hapit dayon human nako naabot kanang hingpit nga pagpasakop (ug tinuod gyud kini) gihatag sa Ginoo ang akong tinguha. Miabot kanako ang kasiguroan nga kabubut-on sa Ginoo nga hangyoon nako si Anna nga makig-ambit sa akong kinabuhi.

Tungod sa dagway atubangan sa mga silingan, ang mga estudyante nga lalaki ug babaye dili tugotan nga mogawas nga magtinagurha. Wala namo lapasa kanang balaod sa dihang nagkita mi sa ulahi. Busa niadtong Disyembre 3, 1921, migawas si Anna ug ako ug nagkita sa usa ka lugar. Unya gisultihan nako siya sa unang higayon nga gihigugma nako siya ug nakit-an nako nga parehas diay ang iyang gibati. Kan-uman ka tuig ang milabay nagsultihanay pa gihapon mi sa among gugma! Miagi mi sa Prospect Park (lagmit dili na kini luwas karon) diin giasoy nako kaniya kon giunsa ko paggiya sa Ginoo ug nga gusto nako nga siya ang mahimong una sa akong kinabuhi sunod sa Ginoo. Si Miss Annie Hill naghangyo kang Anna nga mopalit og argyrol para kaniya apan sa among kahinam arsenic ang among gipangayo! Ang hitsura sa nawong sa tindera sa botika maoy nakapaamgo kanamo sa among sayop. Wala gyud mahibal-i ni Miss Hill nga ang among panag-uyab nakabutang kaniya sa kapeligrohan!

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Ang among klase daghang gibuhat nga magkauban, ug maayo ang espiritu sa panag-ambit. Kanunay mi nga magkauban sa pag-adto sa mga komperensya, sa mga panamilit alang sa ubang mga misyonaryo, ug sa among semanal nga leksyon sa medisina ni Dr. Baldwin. Kasagaran sa hapon gigahin namo sa pagtabang sa outpatient department sa usa ka ospital. Ang mga buntag gigahin sa mga leksyon sa Biblia. Si John Hill ang paborito nga magtutudlo sa kadaghanan. Kaniadto usa siya ka negosyante ug hapsay ang iyang hunahuna ug ang iyang mga outline nakatabang sa among pagtuon. Interesado siya sa mga estudyante ug naghikay og mga biyahe sa mga lugar sama sa museyo o sa 42nd Street Library diin gipakita kanamo ang pipila ka talagsaong mga manuskrito sa Biblia. Si Richard Hill lahi sa iyang igsoon kay mas devotional siya nga mamumulong. Ang tanan dako kaayog pagtahod kang George Aldrich kay ang iyang dato nga espirituhanong pagtudlo gisuportahan sa diosnon nga kinabuhi. Ang iyang pagbasa sa bahin sa I Corinthians 15 dili gyud makalimtan—kadto sa lubong ni Mr. Faulkner, amahan ni Mrs. Richard Hill. Si Brother Aldrich kaniadto usa ka Anglican nga pari ug matahom kaayo ang iyang paglitok.

Usa ka negosyante sa Wall Street, si Charles Bellinger, mianhi usa ka gabii matag semana aron motudlo sa Mga Taga-Galacia. Nangutana siya og mga pangutana nga nagpugos kanamo sa paghunahuna sa among kaugalingon. Bisan og husto ang among mga tubag usahay supakon niya kini aron tan-awon kon motindog ba mi sa among baroganan. Ang ubang estudyante nahingangha kon dili man nahadlok! Apan tinuod siya nga higala sa mga estudyante ug interesado kaayo sa misyon. Nakabenepisyo usab mi sa mga pagbisita sa ubang mga magwawali ug misyonaryo. Dili dayon namo malimtan ang pagbisita ni Charles Kramer gikan sa Guatemala. Gamay ra ang iyang Iningles apan kusog kaayo siyang mokanta sa Espanyol, hangtod usa ka adlaw gipahibalo mi sa pulis nga nagreklamo na ang mga silingan.

Ang kinabuhi sa eskwelahan dunay iyang kataw-anan nga bahin. Adunay pipila nga seryoso nga nagduhaduha kon angay ba gyud mi nga mahimong misyonaryo. Apan maluoy ko sa misyonaryo nga walay pagbati sa kataw-anan. Si Harriet nga kusinera usa ka igsoong babaye gikan sa tigom sa mga Itom sa New York. Ang iyang kwarto diretso ilalom sa among banyo sa pinakaibabaw nga andana. Pagsulod namo usa ka gabii, nadiskobrehan ni Anna ug nako nga may tubig nga nagtulo sa iyang kwarto. Wala si Harriet kay nagbiyahe sa semana. Midagan ko sa ibabaw ug nakita nga nag-awas ang bathtub busa gisirad-an nako ang tubig. Sa kwarto ni Tom adunay panaghisgot

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nga nagpadayon sama sa naandan, bahin sa election o predestination. Kaswal nga nangutana ko kon kinsay nagtuyo nga maligo. Gipataas ni Tom ang iyang mga kamot sa kalisang—hingpit niyang nakalimtan nga gibiyaan niyang nagdagan ang tubig. Wala madugay human niana gipintalan namo pag-usab ang mga kwarto sa ibabaw. Si Len Bewick maoy nagpintal sa banyo. Tungod kay lisod moagi sa likod sa bathtub gibalhin niya og gamay ang usa ka tumoy ug nabuak ang koneksyon sa agianan sa tubig. Nakadawat na usab ang kwarto ni Harriet og wala gidahom nga shower.

Sa pipila ka paagi ang kahimtang sa eskwelahan dili hingpit. Gipaamgo kami nga "estudyante ra" mi ug nakakat-on mi sa pagbuhat sa ubos nga buluhaton. Apan, adunay mga kaayohan sa pagtudlo nga among nadawat ug usab sa daghang pakighimamat sa mga tawo ug mga tigom, labi na sa New Jersey.

Ang laing kaayohan mao ang pagkaila sa daghang katawhan sa Ginoo sa mga tigom niadtong dapita, labi na sa New Jersey. Pribilehiyo namo nga makaila sa pipila sa nanguna nga mga tawo sa Dios, ug gihandum pa gihapon namo ang panumdoman niadtong mga tawhana, nga kadaghanan kanila anaa na sa langit uban sa Ginoo.

Kasagaran kaming mga lalaki magpares aron moduaw sa usa ka tigom sa Adlaw sa Ginoo, kasagaran tungod sa imbitasyon. Among panag-uyon nga ang usa mobayad sa plete sa duha sa pag-adto ug ang usa mobayad sa pagpauli. Usa ka Domingo si Len Bewick ug ako mibiya padulong sa New Jersey. Kay kulang ko og kwarta gipasagdan nako siya nga mobayad sa pag-adto. Ang kwarta nga naa nako gisulod nako sa halad. Kasagaran adunay mosulod og kwarta sa among kamot sa ingon niana nga mga okasyon. Apan nianang adlawa wala koy nadawat ug nagduhaduha ko kon igo ba ang kwarta ni Len sa among plete sa pagpauli. Sa tago nag-ampo ko bahin niini—bisan si Len wala kahibalo sa akong kahimtang. Usa sa mga igsoon ang naghatod kanamo sa estasyon sa tren, apan unsaon man namo pagpalit og tiket nga walay kwarta? Unya sa among pagkanaog sa sakyanan nabati nako ang usa ka papel nga kwarta nga nabilin sa akong kamot samtang nagbulag mi sa igsoon—sobra pa sa igo aron ibayad sa among plete. Daghang leksyon sa pagtuo ang among nakat-onan ug kon unsay kahulogan sa pagsalig sa Dios niadtong mga adlawa.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 7

Giya bahin sa Natad

"Ipakita kanako ang imong mga dalan, O GINOO; tudloi ako sa imong mga agianan." (Psa. 25:4)

Sulod sa tuig sa eskwelahan kanunay mi nga nag-ampo alang sa giya bahin sa natad sa pag-alagad nga giplano sa Ginoo alang kanamo. Ang hunahuna ni Anna padulong sa South America samtang ang ako padulong sa Africa o Portugal. Usa ka buntag sa Disyembre, ang tanang estudyante nag-ampo nga magkauban sama sa naandan matag adlaw. Daw miingon ang Ginoo kanako, "Adto sa Pilipinas!" Wala gani ko kahibalo kon asa ang Pilipinas apan nagtag-an ko nga anaa kini bisan asa sa Pacific sama sa Hawaii. Sa akong pagkahinumdom kausa ra ko nakadungog bahin niadtong mga Isla. Wala pa lang dugay niadto sa usa ka sulat gikan kang John Thomson, usa sa mga ansiano sa Oaklands Chapel, nag-estorya siya bahin sa pagbisita didto ni Mr. ug Mrs. George Wightman. Kaniadto nag-alagad sila sa Ginoo sa Mexico ug niadtong panahona padulong na sa Pilipinas. Sa dihang mihunong ko sa usa ka tindahan sa segunda-manong libro sa Brooklyn pipila ka adlaw sa ulahi nakakita ko og usa ka libro bahin sa Pilipinas. Kasagaran kanunay ko sa maong mga tindahan aron mangita og mga libro bahin sa Biblia apan niadtong higayona lahi ang akong gipangita.

Nianang Pasko gidapit ko sa usa ka karaang higala gikan sa Victoria nga nag-uma sa New England. Dili kaayo bugnaw ang tingtugnaw busa nalingaw gyud ko sa kahigayonan nga makalikay sa siyudad ug sa pagtuon. Wala koy daghang ikatabang sa uma busa naglakaw-lakaw ko og layo. Usa ka hapon nakaabot ko sa baybayon nga balason ug naglakaw-lakaw ko daplin sa dagat. Akong pag-ampo nga ipakita na usab sa Ginoo kanako ang Pilipinas kon kana ang lugar nga Iyang gipili alang kanamo. Nianang gabhiona samtang naglingkod atubangan sa nagkatkat nga kalayo, nag-estoryahanay mi ni Joe. Gihisgotan niya si John Lamb sa Venezuela, nga nag-ingon nga Espanyol ang ilang sinultihan didto. Unya miingon siya nga usa sa iyang mga silingan nakasulti og Espanyol, kay nakat-onan niya kini sa Pilipinas sa dihang anaa siya sa army. Wala kahibalo si Joe sa akong gibati bahin niadtong nasora. Apan, kaswal kaayo ang pagkahisgot busa nangayo ko sa Ginoo og dugang kasiguroan.

Pagbalik sa Brooklyn, mitambong ko sa watchnight service nga gihimo sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

eskwelahan. Pagkabuntag, miadto ko sa 13th Avenue Gospel Hall alang sa Panihapon sa Ginoo. Sa lamesa adunay pipila ka kopya sa bag-ong isyu sa "Voices from the Vineyard." Samtang gitan-aw nako kining magasin sa misyon, namatikdan nako ang usa ka sulat gikan kang George Wightman. Apan ang nakadani sa akong mata mao ang nota sa editor nga baga ang letra diretso ibabaw sa sulat. Nag-ingon kini nga hapit baynte singko ka tuig nga ang Philippine Islands ilalom sa pagdumala sa United States apan hangtod karon wala pay usa ka misyonaryo nga nag-alagad sa Ginoo didto, nga gipadala gikan sa usa ka tigom sa U.S. (ang mga Wightman gikan sa Scotland). Mao kadto ang tubag sa akong pag-ampo alang sa giya. Ang dugang kasiguroan mao nga sa mao ra nga isyu gisulti nga si A. G. Ingleby moadto sa Portugal aron motabang kang Mr. Swan. Daw giingnan ko sa Ginoo nga may lain Siyang gipili alang sa Portugal.

Sa akong unang furlough giasoy nako kining nahitabo kang Richard Maclachlan, ang editor sa Voices. Nahinumdoman niya kadtong nota sa editor ug miingon nga wala siya mahinumdom nga nakahimo siya og ingon niana sa bisan unsang laing higayon.

Walay pagduhaduha sa akong hunahuna nga moadto mi sa Pilipinas apan gusto ni Anna nga makabaton og iyang kaugalingong kasiguroan bahin sa kabubut-on sa Ginoo. Dili siya matagbaw sa akong pangatarongan—kon kabubut-on sa Ginoo nga magminyo mi, dili man Niya mi ipadala sa lain-laing natad. Sa tinuod nahadlok siya sa pagsaway nga giusab niya ang iyang gipili nga natad sa pag-alagad tungod lang kanako. May usa ka estudyante nga mipirma sa usa ka autograph book og "Yours for India" (Imo alang sa India) apan sa ulahi lain nga sinulat nag-ingon og "Yours for China" (Imo alang sa China). Sa kataposan miadto siya sa Central America! Usa ka gabii si Miss May Van Dine mipuyo uban ni Anna ug Irene isip bisita sa usa ka gabii. Samtang nag-debosyon siya pagkasunod buntag, milingi siya kang Anna ug miingon, "Anna, nakahunahuna ka na ba nga usahay gitugotan nato nga ang isulti sa mga tawo maoy molihay kanato gikan sa gusto sa Dios nga atong buhaton?" Wala usab siya kahibalo kon unsay gihunahuna ni Anna. Kadto ang nakakombinsir kang Anna nga madawat niya ang pag-adto sa Pilipinas isip kabubut-on usab sa Ginoo alang kaniya.

Daghang higayon sulod sa mga katuigan mapasalamaton kaayo mi sa kasiguroan nga among nabatonan nga ang Ginoo maoy nagpadala kanamo sa Pilipinas. Ang among unang termino lisod kaayo uban sa wala damha nga mga kasagmuyo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ug balik-balik nga pagsulay sa panalapi. Usa ka higayon gisugyot kanamo sa kauban nga misyonaryo nga sayop ang among lugar ug kinahanglan nga mangita mi og laing natad sa pag-alagad. Sayon unta ang mohunong isip misyonaryo! Apan aduna mi niining kasiguroan nga ang Ginoo maoy nagpadala kanamo didto uban ang tin-aw ug klaro nga giya. Busa, kinahanglan usab mi og parehas ka tin-aw nga giya kon gusto Niya nga mobiya mi.

Samtang nagkahuman ang among unang tuig sa eskwelahan mitungha ang pangutana kon mobalik pa ba mi sa laing tuig. Dili kaayo mi malipayon sa kahimtang didto busa nagduhaduha mi kon maayo ba ang pagbalik. Ang laing pangutana mao kon magminyo na ba mi sa wala pa moadto sa natad. Adunay lig-on kaayong mga panglantaw bahin niini. Ang mga responsableng igsoon sa Great Britain ug America nag-insister nga ang mga magkasaad nga magminyo kinahanglan mogahin og usa o duha ka tuig sa natad sa dili pa magminyo. Mahatagan kini og panahon sa pagpahiangay sa kultura ug pagtuon sa pinulongan sa wala pa modawat sa mga responsibilidad sa kaminyoon. Ang bugtong eksepsyon mao kon ang misyonaryo sa natad mismo morekomendar nga magminyo una.

Sa among pagsulatay ni Mr. Wightman, misugyot siya nga moadto mi sa labing dali nga mahimo ug nga magminyo una mi. Tungod kay sila ra ang mga misyonaryo sa among grupo didto, lisod ang paghikay og angay nga puy-anan alang sa mga dili pa minyo. Natural nga nalipay mi sa iyang tambag ug miuyon niini ang mga ansiano sa Buffalo. Ang sunod nga pangutana mao kon unsay among buhaton nianang ting-init sa 1922 isip dugang pagpangandam alang sa buluhaton sa misyon.

Usa ka maayong higala ang naghikay nga si Anna mokuha og kurso sa pagpanabang sa Buffalo, sa pagtuo nga magamit kini sa natad sa misyon. Busa ang iyang ting-init gigahin sa pagtuon sa medisina ug sa pagtabang sa usa ka Kristohanong doktor nga nagpuyo sa pikas dalan. Busa, nakuha niya ang gikinahanglan nga gidaghanon sa mga panganak nga iyang natabangan, uban sa mga leksyon. Sa tinuod talagsa ra niya magamit kining pagbansay sa Pilipinas. Wala kini kinahanglana kay adunay mga pasilidad sa medisina alang sa kadaghanan sa mga tawo.

Pagbiya sa eskwelahan sa Brooklyn mibiyahe mi padulong sa Buffalo diin gipaila ko sa iyang pamilya. Sa akong hunahuna wala kaayo sila

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mahingangha kanako hangtod nga nagwali ko usa ka Domingo sa gabii sa Assembly Hall. Lisod kaayo kadto alang kanako ug nagpakakugi gyud ko sa pagpangandam. Sa Iyang kaayo mitabang ang Ginoo. Kon nakaani ba og espirituhanong kaayohan ang mga naminaw wala ko kahibalo, apan nahibalo ko nga maayo ang pagdawat sa pamilya. Sulod sa tulo ka semana didto mitabang usab ko sa mga tigom sa gawas, sa pagbisita sa City Mission, ug sa pag-apod-apod og tract.

Unya mipadulong ko sa amihanang Ontario. Sa dalan mihunong ko sa usa ka komperensya sa Dominion Day sa Hamilton diin ang akong karaang higala nga si Tom Baird usa sa mga mamumulong. Sa iyang kabuotan gipaila ko niya isip usa ka misyonaryo nga hapit na mobiya. Human sa usa ka gabii nga pagpuyo sa Peterborough mipadayon ko sa Haileybury. Didto nakit-an nako ang balay ni Mr. Sam Taylor, usa ka ebanghelista nga nagtrabaho alang sa Ginoo niadtong dapita, nga maoy nanguna sa usa ka espesyal nga kampanya didto. Kugihan siya nga nagdisiplina sa iyang kaugalingon ug nagpaabot nga mao usab ang buhaton sa uban. Pag-abli niya sa pultahan gipaila nako ang akong kaugalingon ug gitimbaya ko niya, "Maayong pag-abot, kon mianhi ka aron mobuhat sa trabaho sa usa ka ebanghelista." Namatikdan gyud nako ang gibug-aton sa pulong nga trabaho ug nakit-an nako nga tinuod gyud nga adunay trabaho nga buhaton.

Ang ubang mga miyembro sa grupo miabot og gamay sa ulahi: si Tom Baird migahin og bahin sa ting-init didto. Ang iyang mga mensahe ug mga Bible study ug mga pribadong panag-estorya dako gyud nga tabang; si Arthur Smith usa ka minahal nga miyembro sa grupo tungod sa iyang madanihon nga kinaiya. Usa siya sa labing inila nga mga biyolinista sa Canada ug nakatokar sa pipila ka labing maayong orkestra. Makapahinam kanunay ang pagpaminaw sa iyang pagtokar bisan tuod wala gyud siya motokar aron lang manglingaw. Pag-adto namo sa gamay nga baryo alang sa tigom sa gawas, adunay lalaki nga motan-aw gikan sa saloon ug mosinggit, "Naa ba si Smitty uban sa iyang biyolin?" Mahawan ang saloon ug ang bilyaran aron maminaw kang Smitty ug sa iyang biyolin ug usab sa iyang madanihon nga paagi sa pagpresentar sa Ebanghelyo. Kon wala si "Smitty" nagwali mi sa mga tigpaminaw nga dili makita—kon naa man!

Unya adunay batan-ong magtutudlo uban sa iyang bag-ong asawa, si Mr. ug Mrs. Horace Lockett. Tingali didto niya nakuha ang pipila ka ideya nga sa ulahing mga tuig misangpot sa summer Bible school sa Guelph. Si Miss Hartshorn mianhi gikan sa Peterborough isip pianista ug soloista. Sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

among katingala nagsugod ang panag-uyab taliwala kaniya ug ni Sam Taylor. Naghunahuna mi nga dili na gyud siya magminyo! Dili mag-aawit si Sam! Usa ka adlaw sa paniudto miingon siya kang Muriel Hartshorn, "Pag-abot nako sa langit, adunay usa ka kalipay nga ako apan wala nimo—sa unang higayon makakanta gyud ko og maayo." Lakip usab sa among grupo si Horace Davey nga nakauban namo sa Brooklyn ug si Alvin Sauer sa Buffalo.

Ang mga buntag gigahin sa pagtuon sa Biblia. Sa hapon nanggawas mi aron mag-apod-apod og tract sa tibuok lungsod sa Haileybury ug usab sa mga tigom sa gawas sa hilit nga mga baryo. Kasagaran ang mga baryo adunay saloon ug bilyaran, usa ka tindahan nga may post office, ug usa ka dosena ka balay. Dili sayon ang pagwali kon wala mi kahibalo kon aduna bay naminaw. Sa Sabado sa gabii mitabang mi sa tigom sa gawas sa Cobalt, nga inila niadto tungod sa mga minahan sa cobalt. Sa Domingo moduaw mi sa New Liskeard ug motabang sa Sunday school ug sa mga tigom sa tigom didto. Ang Haileybury anaa sa daplin sa Lake Temiskaming, maayong dapit alang sa paglangoy hangtod nga ang pipila kanamo nagkasakit tungod sa lumot sa tubig.

Sa sayong bahin sa Septiyembre mibalik ko sa Buffalo, apan ang pipila sa mga trabahante mipadayon. Wala pay usa ka bulan human natapos ang kampanya sa ting-init usa ka makalilisang nga sunog ang milamoy niadtong dapita. Ang Haileybury hapit maguba sa tanan ug daghan kaayo ang namatay. Walay duhaduha nga lakip niini ang daghan nga nakadungog sa Ebanghelyo niadtong paningkamot sa ting-init. Nawala sa mga trabahante ang ilang mga butang apan nakagawas sila human motabang sa uban sa pagbakwit.

Niadtong Septiyembre 20 adunay hilom nga kasal sa balay sa mga Carson ug human niana ang salo-salo sa apartment sa mga Gibson sa ibabaw. Walay bisan usa sa akong mga paryente nga nakatambong, ug sa akong kahinam wala na kaayo koy nahinumdoman sa mga nahitabo. Gikasal mi ni Mr. Hugh Kame gikan sa Erie, Pennsylvania. Kaniadto usa siya ka Baptist nga ministro apan mibiya sa denominasyon aron moalagad sa Ginoo uban sa mga tigom. Ang pipila sa mga batan-on nagplano nga gukdon mi sa among pag-ikyas. Apan, migawas mi sa bintana sa kwarto ug misakay sa naghulat nga taxi ug busa nakalikay mi sa among mga manggugukod. Human sa usa ka gabii sa Statler Hotel, adunay mi usa ka adlaw nga honeymoon sa Niagara

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Falls. Dili mi makaarang og mas dugay nga pagpuyo!

Ang adlaw nga mibiya mi sa Buffalo, Oktubre 4, kagubot kaayo nga panahon, labi na alang kang Anna. Nagkinahanglan pa siya og usa ka panganak aron makompleto ang gikinahanglan nga gidaghanon ug si Dora Murset nanganak sayo nianang buntaga, sakto gyud kaayo. Ang iyang board exam alang sa mga mananabang nianang hapona samtang ako anaa sa balay nga nagtapos sa pagputos. Nakauli siya sa saktong oras aron mag-ilis ug mobiya padulong sa Assembly Hall alang sa among panamilit nga panihapon ug tigom. Gikan sa Hall, gihatod mi sa estasyon sa daghang higala aron mobiya sa tren sa gabii padulong sa Chicago. Ang reserbasyon gihimo duha ka semana ang milabay, apan sa akong kasagmuyo miingon ang konduktor nga naokupar na ang higdaanan. Ang ahente sa tiket nagbutang sa petsa sa pagbaligya imbes sa petsa sa pagbiya sa tiket. Samtang gihisgotan nako kini sa mga ahente, usa ka lalaki ang nakamatikod sa akong butones isip Canadian nga beterano. Canadian nga beterano usab siya ug gikombinsir niya ang konduktor nga ibutang mi sa mas maayong higdaanan nga bakante. Kadto tagana sa Ginoo sa dihang kapoy kaayo si Anna.

Pag-abot pagkabuntag sa Chicago ang among host, si Mrs. William Trotter, nakamatikod kon unsa ka kapoy si Anna ug gipakatulog siya hangtod sa oras sa panihapon. Nagpanihapon mi uban ni Mr. ug Mrs. Tom Bendelow ug didto nahibal-an namo ang bahin sa sunog sa Haileybury . Nagwali ko sa Austin Street Hall nianang gabhiona ug sa sunod duha ka gabii adunay mi mga tigom sa Minneapolis ug Duluth pinaagi sa paghikay ni Tom Baird. Human sa duha pa ka hunonganan miabot mi sa Victoria.

Dili sayon ang kahimtang alang kang Anna, nga bag-o lang nanamilit sa iyang pamilya ug unya makigkita sa akong Inahan ug mga igsoong babaye sa unang higayon. Gihatagan nila siya og harianong pag-abiabi ug gidawat siya isip igsoon. Apan si Florrie, sa akong hunahuna, wala pa hingpit makapasaylo kang Anna sa pagkuha sa iyang igsoong lalaki. Si Florrie adunay dili maayong kasinatian sa usa ka lalaki nga nag-ingon nga Kristohanon siya. Nagbulag sila sa dihang nadiskobrehan nga nagpakaaron-ingnon lang diay siya nga magtutuo aron makapanguyab kaniya. Human niana suod kaayo mi ni Florrie, kanunay magkauban sa paglakaw padulong sa trabaho matag buntag. Apan, wala gyud tugoti ni Florrie nga ang iyang gibati makababag sa iyang pagsuporta kanamo sa iyang mga pag-ampo ug sa iyang mga gasa.

Unom ka semana mi didto nga nagbisita sa mga tigom sa Victoria (duha

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

niadtong panahona) ug sa pipila sa amihanang bahin sa Vancouver Island. Sulod sa mga katuigan kining mga tigom maunongon sa ilang pagsuporta pinaagi sa ilang mga gasa ug pag-ampo. Natural nga daghan na ang nausab. Sa mga mipirma sa akong sulat sa pagpadala, tanan anaa na sa langit uban sa Ginoo, ang kataposan kanila, si Mr. John Thomson, mipanaw niadtong Nobyembre 1980. Apan ang sunod nga mga henerasyon matinud-anon sa pagpadayon sa ilang interes kanamo ug sa buluhaton sa Ginoo nga among gihimo.

Gikatakda nga molawig mi gikan sa Victoria sakay sa "S.S. Empress of Asia" niadtong Nobyembre 30. Lisod kini alang sa akong Inahan kay pagkasunod buntag mao ang ika-15 nga anibersaryo sa pagtawag sa Ginoo kang Papa. Bugnaw nga gabii kadto samtang nagtigom ang mga higala sa pantalan aron manamilit kanamo. Samtang nagsugod sa paglakaw ang barko palayo sa pantalan, misinggit ko, "Ayaw hunong sa pagtu-aw ngadto sa atong Dios alang kanamo" (1 Sam. 7:8). Ang among kwarto puno sa mga bulak ug mga kahon sa tsokolate ug kendi, ang uban gikan sa mga higala sa Vancouver diin nagsugod ang biyahe sa barko. Gisilbi na ang panihapon apan mas gusto namo nga matulog na.

Natingala ang chief steward pagkakita kanamo sa pamahaw; naghunahuna siya nga nabiyaan mi sa Vancouver. Usa ka tigulang nga babaye didto ang nangita kanamo. Adunay grupo sa mga misyonaryo sa Scandinavian Alliance nga sakay padulong sa China, busa nalipay mi sa ilang pakig-ambit bisan tuod limitado ang ilang kahibalo sa Iningles. Usa ka hapon laing misyonaryo ang nagsulti kanamo nga nadungog niya ang usa ka tigulang nga babaye sa maong grupo nga naghilak sa iyang kwarto. Miadto si Anna aron tan-awon kon makatabang ba siya, apan samtang naminaw siya nakaamgo siya nga ang minahal nga igsoon nagluhod ug nagpakiluoy alang sa nawala nga mga kalag sa China.

Sa pag-agi duol sa Aleutians bugnaw kaayo ug bagyohon. Usahay ang deck natabonan og yelo ug ang mga pasahero dili tugotan nga mogawas. Sa Yokohama ang pipila kanamo miadto og usa ka adlaw aron mamasyal sa Tokyo. Sa among pagbalik nanaog mi sa tren sa usa ka estasyon nga may marka nga Yokohama apan dayon namo naamgohan nga dili kini ang among gisakyan nianang buntaga. Naningkamot mi nga pangitaon ang among kaugalingong dalan, nga naglakaw pabalik sa barko. Wala madugay nawala mi, nagsuroysuroy sa gagmayng mga kadalanan ug gitan-aw og kuryuso sa mga Hapon nga nangandam sa ilang panihapon. Bisan niadto adunay pipila

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ka kasilag sa mga Amerikano busa dili kaayo sila mahigalaon tan-awon ug wala mi makakita og usa nga makasulti og Iningles. Sa kataposan nakabalik mi sa estasyon diin nagsugod ang among paglakaw, klaro nga nagliko-liko ra diay mi. Sa estasyon adunay ubang mga pasahero nga parehas og kasinatian. Magkauban mi nga nakakita og usa nga makahatag og direksyon sa Iningles. Wala pay usa ka tuig ang milabay ang kadaghanan sa Tokyo ug Yokohama naguba sa usa ka dakong linog ug sunog.

Mihunong usab mi sa Kobe ug Nagasaki; ang ulahi hunonganan alang sa pagkarga og uling. Samtang nag-angkla ang barko sa luok, ang mga barge nga puno sa uling miduol sa kilid. Dali nga gitukod ang plantsa nga kawayan sa mga barge ug sa kilid sa barko, nga wala madugay napuno sa mga lalaki ug babaye nga nagpasa-pasa sa mga bukag sa uling aron ihulog sa agianan. Sa hapon nahuman na ang trabaho ug ang mga tripulante busy na sa paglimpyo sa abog sa uling gikan sa mga deck ug kilid sa barko.

Ang sunod nga hunonganan mao ang Shanghai diin nag-angkla ang barko sa baba sa Whangpoo River. Ang mga pasahero gidala paingon sa siyudad sa suba sakay sa mga launch—bugnaw kaayo nga biyahe sa tunga-tunga sa Disyembre. Aduna mi sa address ni Dr. Parrott ug sa iyang asawa ug mapasalamaton mi nga nakita siya nga nagpaandar sa heater. Dili katingad-an nga ang mga Chinese magsul-ob og baga nga sinina sa tingtugnaw! Nalipay mi sa pakig-ambit uban kanila nianang Domingo ug usab uban ni Mr. Eldridge sa British and Foreign Bible Society nga kaniadto ahente sa Manila.

Mibiya ang barko sa Shanghai sa Domingo sa gabii ug miabot sa Manila sa Miyerkoles sa buntag. Kalit nga paglukso gikan sa bugnaw sa tingtugnaw ngadto sa kainit sa tropiko. Kanunay mi mobalik sa among kwarto aron mag-ilis og mas presko nga sinina. Sayo mi nibangon sa Miyerkoles sa buntag aron makita sa unang higayon ang Philippine Islands, ang yuta nga gipili sa Ginoo alang kanamo. Kapin ra og usa ka tuig sukad miingon ang Ginoo, “Adto sa Pilipinas.” Gidayeg namo Siya sa paagi nga Iyang paggiya kanamo.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 8

Ang Pagsugod sa Among Buluhaton sa Misyon

"Ug, tan-awa, ania ako uban kanimo, ug bantayan ko ikaw bisan asa ka moadto...kay dili ko ikaw biyaan, hangtod nga mabuhat ko ang akong gisulti kanimo." (Gen. 28:15)

Ang pag-abot sa unang higayon sa usa ka langyaw nga yuta kanunay makapainteres nga kasinatian. Pagkahuman sa quarantine sa among barko daghang tawo ang misakay. Lakip kanila si Mrs. Wightman (si Mr. Wightman anaa sa gawas sa nasud niadtong panahona) ug si Mr. Jesus Alvarez, usa ka batan-ong igsoon sa tigom sa Walled City. Kaniadto estudyante siya sa abogasya, apan human niya tinuod nga nailhan ang Ginoo nakahukom siya nga ihalad ang iyang kinabuhi sa pag-alagad sa Ginoo. Nagtabang siya sa buluhaton sa Walled City pag-abot namo. Sa ulahi miadto siya sa seminaryo ug mibalik sa iyang kanhing denominasyon diin sa kataposan nahimo siyang obispo.

Sa unang gabii, Disyembre 20, 1922 (nga unta ika-36 nga anibersaryo sa kasal sa akong mga ginikanan), miadto mi sa prayer meeting sa hall sa Walled City. Didto mainit mi nga giabiabi sa mga magtutuo ug alang kanamo dako kaayong kalipay ang pagkakita kanila. Sa dihang nagreklamo mi sa kainit, giingnan mi nila nga tingtugnaw pa diay to! Busa nahadlok mi sa init nga panahon, apan dili man kaayo grabe kay naanad mi samtang misaka ang temperatura. Sa tinuod dili kaayo dako ang kalainan kay ang temperatura dili molapas og trenta ka degree Fahrenheit ang kausaban sulod sa tibuok tuig.

Tingali maayo nga dinhi mohisgot ko og gamay aron moasoy bahin sa sinugdanan sa buluhaton dinhi taliwala sa mga gitawag og Brethren. Mokutlo ko gikan sa usa ka "Echoes Manual" nga akong gisulat niadtong 1929.

"Kapin sa usa ang adunay bahin sa pagsugod sa buluhaton dinhi subay sa Kasulatan, apan ang unang nagsugod sa ingon niana nga tigom mao si Mr. William Averyt, nga nagsulat bahin sa iyang pag-anhi sa Pilipinas, sama niini,

" 'Niadtong Hulyo 8, 1911, sa akong kwarto mga ala una sa Jonesboro,

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Arkansas, ang Dios, pinaagi sa Iyang Anak, mihatag og kalinaw sa akong kalag.... Wala madugay gipadala ko Niya palayo sa mga tawhanong sandiganan ngadto sa natad sa ani. Sa Philippine Islands gipadala ko aron ma-assign sa 13th Infantry sa Cuartel de Espana ug sa ulahi sa Ft. McKinley... Klaro kaayo nga giyahan ko sa Espiritu Santo taliwala sa mga estudyante sa high school sa Walled City.'

"Wala madugay human sa iyang pag-abot, o sa sayong bahin sa 1912, nagsugod siya sa pagbisita niining mga estudyante sa ilang mga kwarto. Lakip sa unang naluwas si Sulpicio Guillen ug ang iyang ig-agaw. (Si Mr. Guillen sulod sa daghang tuig usa ka linotype operator sa Manila Daily Bulletin. Human sa iyang pagretiro mibalhin siya sa Kapatagan, Lanao del Norte diin aduna siyay pipila ka yuta nga umahan. Mipanaw siya pipila ka tuig na ang milabay apan nagsulatay pa gihapon mi sa iyang balo nga karon nag-edad na og otsenta ug pico ug luya na kaayo.)

"Sa ulahi gisugdan ang usa ka Bible class sa usa ka kwarto sa Calle Victoria, Walled City, ug niadtong panahona si Major (Capt. pa niadto) Moses T. Barlow temporaryong gibalhin gikan sa Albay ug nahimamat si Mr. Averyt. Daghan silag panag-ambit sa Pulong sa Dios. Sa ulahi, niadtong 1913, si Major Barlow anaa na usab sa Manila ug ania ang iyang kaugalingong asoy niadtong mga adlawa:

" 'Si Bro. Averyt dako kaayong tabang kang Mrs. Barlow ug kanako. Gikombinsir niya si Mrs. Barlow nga kinahanglan siyang mosunod sa Ginoo sa bawtismo sa magtutuo ug gibawtismohan siya sa Manila Bay. Gitabangan usab ko niya nga masabtan ang daghang kamatuoran.

" 'Gipahibalo mi ni Bro. Averyt nga nagtudlo siya niining mga estudyante, ug nga hapit tanan kanila nagpahayag nga naluwas na sila ug nabawtismohan na. Giingnan mi niya nga naningkamot siya hangtod nga makasugod siya og regular nga tigom, nga magtigom sa paagi nga gitakda sa Dios matag Adlaw sa Ginoo palibot sa Iyang lamesa sa pagtuo, nga nahibalo nga Siya anaa sa taliwala isip katumanan sa Iyang saad. Samtang anaa mi sa Manila gisugdan ang maong tigom. Si Mrs. Noronha ug ang iyang anak nga babaye nakombinsir usab nga mao kadto ang angay nga lugar alang kanila ug kanunay nakig-tigom kanamo. Dili hingpit ang among pagsabot, apan gikuha lang namo ang Kasulatan, ug gitahod sa Ginoo ang among hangyo nga makasabot ug sa Iyang kaayo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

gipadayag Niya ang Iyang kabubut-on kanamo, samtang nagsalig mi Kaniya nga buhaton kini. Kadtong mga tigom sa kwarto sa estudyante sa Calle Victoria mao ang labing diosnon nga mga tigom nga among natambongan. Adunay espirituhanong kainit didto, usa ka kinasingkasing nga pagpangita sa Dios ug usa ka dili masayop nga presensya sa Espiritu Santo tungod niini. Nagduhaduha ko kon makatambong pa ba ko og mas espirituhanong mga tigom hangtod nga makabaton kita sa Dakong Tigom uban sa atong Manluluwas sa kawanangan. Ang tigom niadtong panahona adunay walo o siyam nga nakig-ambit.

" 'Mibiya ko sa Manila padulong sa U.S.A. niadtong Disyembre 15, 1913, ug mibalik niadtong Hunyo 2, 1914. Samtang anaa sa United States, gidawat ko sa panag-ambit sa tigom sa San Francisco ug nakakat-on og daghang butang. Anaa pa gihapon ang gamay nga tigom, apan nagtigom na sa balay ni Mrs. C. H. Noronha, Malate. Natingala ko ug mapasalamaton nga ang akong company na-assign diay sa siyudad mismo sa Manila. Kapin ra og usa ka bulan sa wala pa kini gibalhin sa laing dapit, apan kanunay ko nga moadto sa Manila, ug ang tigom mipadayon sa balay ni Mrs. Noronha human sa among kataposang pagbiya sa Pilipinas niadtong Hunyo 19, 1919.' "

Si Mr. ug Mrs. George Wightman, nga napugos sa pipila ka balaod sa Mexico nga biyaan ang ilang buluhaton sa Tehuacan, Mexico, nag-ampo og maayo atubangan sa Ginoo bahin sa laing natad sa pag-alagad. Sa dihang nakontak nila si Major Barlow, nahibal-an nila ang iyang mga pag-ampo nga adunay mopadayon sa buluhaton human sa iyang pagbalik sa United States. Si Mr. Averyt mibalik usab sa U.S. diin nagtrabaho siya sa staff sa Chicago Tribune. Niadtong Marso 1929 pribilehiyo nako ang paniudto uban kaniya didto sa among unang furlough. Gitawag siya sa Ginoo paingon sa langit tulo ka tuig sa ulahi. Sa pagtuo nga kabubut-on kini sa Ginoo alang kanila, ang mga Wightman mianhi sa mga Isla niadtong Mayo 1919, miabot usa ka bulan sa wala pa mobiya si Major Barlow ug ang iyang pamilya padulong sa U.S.

Sa pagkaamgo sa mga kahigayonan taliwala sa mga estudyante sa Walled City, ug nga walay laing buluhaton didto, nag-abang sila og hall. Kining hall, diretso atbang sa Roman Catholic Cathedral, giablihan niadtong Hulyo 1919 ug gigamit sulod sa duha ka tuig. Unya mibalhin sila

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ngadto sa eskina sa Victoria ug Magallanes Streets, sa Intramuros gihapon. Kining mga bilding kinahanglang ayohon aron mahimong angay nga tigomanan. Niadtong panahona mga 14,000 ka tawo ang nagpuyo niadtong bahina sa siyudad. Daghan sa mga daang balay nga Kinatsila ang gipuy-an sa daghang mga estudyante. Apan kusog kaayo ang impluwensya sa Romano Katoliko, nga may pipila ka mga simbahan ug institusyon nila niadtong dapit nga kapin ra gamay sa usa ka square mile.

Si Major Barlow kugihan kaayo nga magbubuhat, ug iyang gidasig nga pahigayonan og mga serbisyo sa mga baryo palibot sa Fort McKinley. Didto nagpuyo ang mga Pilipinong sundalo ug ang ilang mga pamilya. Sa tingpamulak sa 1920 dihay gipalit nga yano nga balay nga kawayan sa Masilang ug ang mga Wightman maoy nagpadayon sa buluhaton didto. Mga unom ka milya kini gikan sa siyudad apan sayon ra adtoon pinaagi sa de-kuryenteng streetcar.

Duha ka problema ang nakababag sa pagtukod og malungtarong buluhaton sa Walled City ug sa Masilang. Ang usa mao nga ang mga estudyante ug mga sundalo dili permanente. Ang mga estudyante kasagarang mobiya sa Walled City inig human nila og eskwela ug magsugod na og trabaho sa ubang lugar. Ang mga sundalo, gibalhin sa laing dapit o kaha gi-discharge. Ang laing problema mao ang pinulongan. Kining duha ka grupo gikan sa lain-laing bahin sa Kapupud-an ug sa lain-laing pinulongan. Ang mga serbisyo sa Walled City sa Iningles kay mao man kana ang pinulongan nga gigamit sa mga estudyante sa ilang pagtuon. Sa Masilang kasagaran Tagalog, bisan og daghan sa mitambong dili hanas niana nga pinulongan.

Pag-abot namo sa Manila, samtang nagpa-clear ko sa among bagahe sa customs, giduol ko sa usa ka Pilipino nga naka-sibilyan. Natingala ko kay gipangutana ko niya kon aduna ba koy lisensya sa pagdala og pusil. “Wala,” tubag nako, “wala gyud koy pusil sukad sa akong kinabuhi!” Unya gusto niyang mahibaloan kon unsay naa sa akong bulsa sa luyo. Mipahiyom ko ug miingon, “Dili na pusil—espada na!” Naglibog gyud siya dihang gikuha nako ang akong gamay nga Biblia. Siyempre, dili niya masabtan kon unsay akong buot ipasabot sa espada. Nagduda gihapon siya, kay dihang miadto ko sa laing bilding aron kuhaon ang among bagahe nga gikan sa bodega sa barko, mipakita na usab siya ug

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nangayo nga ablihan ang mga kahon. Basin naglaum pa siya nga makakita og mga armas!

Kay sa Iningles man ang mga serbisyo, gipatrabaho dayon ko. Ang kataposang adlaw sa 1922 Adlaw sa Ginoo, onse ka adlaw lang human sa among pag-abot. Kay gihangyo ko nga magwali niadtong buntaga, nag-ampo ko nga panalanginan unta sa Ginoo kanang unang mensahe sa Ebanghelyo sa akong bag-ong uma sa pag-alagad. Ang akong hangyo mao nga, kon iyang kabubut-on, ihatag niya ang kaluwasan sa usa ka kalag aron pamatud-an nga Siya gyud ang nagtawag kanamo ngadto sa Pilipinas. Kabuotan gyud sa Ginoo nga gitubag niya kana nga pag-ampo. Human sa mensahe, usa ka batan-ong lalaki nga ginganlag Joaquin dela Cruz midawat sa Ginoo isip iyang Manluluwas. Aduna na siyay gamay nga kahibalo sa Kasulatan kaniadto, apan natingala mi dihang nangayo siya nga bawtismohan niadto gyong adlawa. Wala didto ang mas tigulang nga misyonaryo; ako ang kinahanglang modesisyon. Sa akong pagbansay ug kasinatian wala pa gyud ko makasulay og pag-usisa sa usa ka tawo nga gustong magpabawtismo. Ang akong hunahuna, hinoon, mao nga ang mga kinabig kinahanglang maghulat og gamay aron mapamatud-an nga tinuod gyud ang ilang pagkakabig. Apan dili magpapugong si Joaquin nianang paagiha. Gitapos niya ang hisgutanan sa pag-ingon, “Ugma Bag-ong Tuig na. Gusto kong sugdan ang Bag-ong Tuig sa bag-ong kinabuhi.” Busa niadtong gabhiona, ang pipila kanamo miadto sa baybayon diin karon nahimutang ang Manila Yacht Club. Ubos sa hayag nga bulan sa tropiko, aduna mi gamay nga serbisyo ug nalipay ko nga mabawtismohan ang unang Pilipinong kinabig sa akong pag-alagad sa Ginoo.

Ang Gospel Hall mao ra ang Protestanteng buluhaton sa Walled City. Sa Iningles ang mga serbisyo ug kasagaran mga batan-ong lalaki nga estudyante ang mitambong. Gawas sa mga misyonaryo, duha ra ka magtiayon ang naa ug walay batan-ong babaye. Kay bag-ong kasal man mi, gibati namo ni Anna nga dili kana maayo nga kahimtang. Kadtong mga batan-ong lalaki mangita og kauban nga babaye sa laing dapit ug mawala sila kanamo. Apan dili sayon niadtong panahona ang pagdala og mga batan-ong babaye ngadto sa mga serbisyo. Bantayan sila pag-ayo ug dili sila mogawas nga mag-inusara. Ang batan-ong lalaki ug batan-ong babaye dili gyud mogawas nga silang duha ra kon walay laing kauban. Ang mga babaye nga mianhi sa siyudad aron magtuon nagsaad sa ilang mga inahan nga magpabilin silang matinud-anon sa ilang simbahan.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Wala silay kaisog sama sa mga batan-ong lalaki.

Nakig-estorya mi sa usa ka higala nga misyonaryo bahin niini nga problema. Sa iyang pagbati, may kahuyang ang buluhaton sa mga estudyante kon bahin sa pagtukod og malungtarong buluhaton. Kinahanglang maabot ang mga pamilya, kay kon madani ang mga ginikanan, lagmit mosunod ang mga anak. Ang among mga paningkamot sa pagdani sa mga batan-ong babaye ngadto sa mga serbisyo daw wala gyuy kapuslanan.

Kay walay Sunday school, nagsugod mi og usa ug nadani namo ang pipila ka mga bata sa silingan nga motambong. Niini, kinahanglan ang Tagalog, busa ang among bahin limitado ra sa pagtudlo sa mga bata sa pagkanta og mga koro ug sa pagsaulo og mga bersikulo sa Iningles. Dihay ubang mitabang kanamo sa pagtudlo ug usa kanila si Joaquin, bisan og Bisaya siya. Ang Ginoo milihok sa kasingkasing sa pipila sa mas dagko nga mga bata, ug nalipay mi nga makita ang pipila kanila nga misalig kang Kristo alang sa ilang kaluwasan.

Sa wala madugay, gidapit namo ang duha ka tin-edyer nga babaye nga mopuyo og pipila ka adlaw sa among balay. Usa ka gabii nakasulod na sila sa ilang kwarto ug ako nagtrabaho sa akong lamesa sa pikas sa nipis nga bungbong. Nag-estoryahanay ang duha. Ang usa miingon nga human ka maluwas dili ka na makasala, ug ang usa wala mouyon. Dili nako malikayan nga madungog sila. Aron pamatud-an ang iyang punto, ang usa ka babaye mitudlo kanako isip ehemplo, nga nag-ingon nga naluwas ko ug wala ko makasala! Sa among debosyon sa lamesa pagpamahaw pagkabuntag, among gipaningkamotan nga tul-iron sila bahin niana nga butang sa teolohiya!

Sa wala madugay namatikdan namo nga kinahanglan mi makakat-on og Tagalog. Bisan og daghan ang nagsulti og Iningles kay ang tanang edukasyon niadtong panahona gibase man sa Iningles, ang kahibalo sa Tagalog, ang pangunang pinulongan sa Pilipinas, kinahanglan gyud aron mas maduol mi sa mga tawo. Apan walay eskwelahan sa pinulongan ug gamay ra kaayo ang mga libro sa gramatika o diksyonaryo. Si Mrs. Guillen, usa sa mga tumutuo, mitabang kanamo sa Tagalog nga pang-estorya. Sulod sa pipila ka panahon, among gibayran ang usa ka principal sa elementarya aron motudlo kanamo matag Sabado. Dili kaayo kini maayo kay dili siya andam ug wala siya makasabot sa mga kalisod nga giatubang sa dili Pilipino sa pagkat-on sa pinulongan. Usa ka adlaw human siya mohatag kanamo og pipila ka lagda ug mga pulong, gipangutana namo siya, “Makahatag ka ba kanamo og pipila ka lagda bahin sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

paghimo ug pagkahan-ay sa mga hugpong sa pulong?" Human siya makapamalandong og gamay, miingon siya, "Bisan unsang paagi nga mas nindot paminawon!" Wala gyuy mas nindot paminawon alang kanamo! Apan sakto siya, kay ang Tagalog usa ka matam-is paminawon nga pinulongan ug aduna gyuy mga paagi nga mas nindot paminawon.

Swerte mi nga nakabaton og duha ka daang libro sa gramatika ug usa ka daang diksyonaryo nga gibilin ni Major Barlow, apan ang pinulongan dili makat-onan pinaagi lang sa mga libro. Kinahanglan mi mopahilayo sa Manila diin daghan ang nagsulti og Iningles ug diin daghan kaayo ang lain-laing pinulongan. Bisan og Bicolano si Jesus Alvarez gikan sa Camarines Sur, iyang gihikay nga moadto mi sa Camarines Norte, ang habagatang utlanan sa lugar nga nagsulti og Tagalog niadtong panahona. Una, giabangan namo ang balay sa usa ka Intsik nga negosyante sa Daet, ang kapital, sulod sa duha ka bulan. Kini nahimong among sukaranan samtang nangita mi og laing lugar niadtong probinsya. Sulod sa among duha ka bulan didto, dihay sunog duol ra nga nakasunog sa daghang mga balay. Nahigmata mi sa mga singgit ug among nakita nga ang sunog naa sa pikas dalan sa luyo sa yuta. Dali-dali namong gisulod ang kadaghanan sa among gamayng kabtangan sa mga baul ug maleta ug gikarga sa usa ka karetong kabaw sa nataran. Andam mi nga mobakwit kon molukso ang kalayo tabok sa dalan. Tupad sa kareta dihay bodega nga hinimo sa yero. Natingala ko nganong gibutangan sa mga Intsik og basang mga sako ang atop. Sa ulahi among nahibaloan nga didto diay nila gitipigan ang ilang gasolina ug gas! Napugngan ang sunog pinaagi sa pagguba sa pipila ka payag nga naa sa agianan niini ug sa kusog nga hanay sa mga tawo nga nagpasa-pasa og timba sa tubig gikan sa suba.

Nakakita mi og balay sa Indang (karon Vinzons) ug giabangan namo ang taas nga andana sa diyes ka Pesos ($5.00) matag bulan. Naglaum mi nga maabangan ang ubos nga bahin para Gospel Hall apan didto gitipigan sa tag-iya ang iyang bugas. Sa wala madugay among nahibaloan nga kini nakadani og mga ilaga, ug naanad na mi nga makakita og mga ilaga nga nagdagan sa mga sagbayan ibabaw sa among ulo sa gabii. Ang moskitero dili kaayo makapanalipod apan maayo na lang kay lig-on ang tiil sa mga ilaga! Ang mga lit-ag dili kaayo epektibo, apan usa ka gabii usa ka bitin nga humayan ang nakakaon og usa ka ilaga.

Walay ebanghelikal nga buluhaton sa Indang ug sa among nahibaloan usa ra ka tawo ang nag-ingon nga Protestante siya bisan sa ngalan lang. Ang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

komunidad ubos sa kontrol sa kura paroko. Matag adlaw nagdagundong ang mga kampana sa simbahan alang sa kasal, pagsaulog sa pagkatawo, o lubong. Ang minimum nga bayad nga P25.00 sa bisan asa niini usa ka palas-anon sa mga kabus. Kanunay mi nga gihangyo nga motabang og kontribusyon. Usa ka adlaw ang among labandera gustong mahibalo kon asa ko miadto. Gisultihan siya ni Anna nga naa ko sa mga baryo nagbaligya og mga Biblia. Ang babaye nga dili kahibalo mobasa miingon nga ang pari nagsulti kanila nga ang Biblia daotan nga libro ug dili nila kini angay basahon. Miingon usab siya nga ang pari nagpadato sa iyang kaugalingon gikan sa ilang bulsa apan moadto gihapon sila kaniya aron magkumpisal. Apan miangkon siya nga dili maayong tawo ang pari kay aduna siyay kaugalingong mga anak nga babaye nga nagpuyo sa kumbento.

Kulang pa ang among Tagalog aron magpahigayon og mga serbisyo apan aduna mi mga klase alang sa mga bata sa among balay, diin among gitudloan sila og mga bersikulo ug mga koro. Usa ka gabii samtang naglakaw-lakaw mi, sakto gyud nga paglabay namo sa pari among nadungog ang mga tingog sa mga bata sa usa ka balay nga nagkanta, “Ang labing maayong libro nga basahon mao ang Biblia.” Aduna mi dakong pisara diin matag adlaw gisulat nako ang usa ka bersikulo sa Ebanghelyo ug gibutang sa usa ka tukoranan atubangan sa balay. Makita kini sa tanang moagi apan dili maabot sa mga bata.

Sa unang Biyernes Santo nga didto mi, ang prusisyon miagi sa among balay. Sa matag ubang balay dihay kandila nga nagdilaab; kami aduna say kahayag gikan sa Pulong sa Dios nga gibasa sa tanan samtang hinay silang miagi. Lakip sa lain-laing mga imahen nga gidala sa prusisyon mao ang bugtong karo sa patay sa lungsod. Lubong kini ni Kristo! Sulod sa karo dihay lungon ug sulod sa lungon dihay imahen ni Kristo nga sama kadako sa tinuod nga tawo. Sa makadiyot nakalisang kanamo ang dili angay nga talan-awon ni Kristo (bisan imahen lang) nga naa sa lungon. Unya, gigiyahan sa Espiritu, miingon ko kang Anna nga nagbarog tupad nako, “Buhi Siya!” Ang kamatuoran sa pagkabanhaw nahimong tinuod kaayo niadtong higayona.

Ang paglibot nga naglakaw dala ang usa ka bag sa Kasulatan adunay duha ka katuyoan. Usa kini ka paagi sa pagpakaylap sa Pulong sa Dios, ug naghatag kini og higayon nga madungog ug magamit ang Tagalog. Dili lang ang lungsod sa Indang ang among giadtoan kondili ang ubang mga lungsod usab. Ang labi namong nalingawan mao ang pagbaktas latas sa kalubihan o

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

tabok sa kahumayan ngadto sa layo nga mga sityo. Magdala mi og sandwich para paniudto ug mopalit og lubi nga butong, ilimnon nga luwas ug limpyo, gibotelya sa kinaiyahan. Sa ulahi kinahanglang magpabilin na lang si Anna sa balay kay nagsabak na siya sa among unang anak. Sa gawas sa Labo dihay suba, busa inig udto mogawas ko og gamay sa lungsod aron maligo sa suba ug mokaon sa akong paniudto. Ang principal sa eskwelahan sa Indang nagpuyo sa atbang sa dalan, ug iyang gipasidan-an ko nga may mga buaya nianang subaa.

Paagi usab kini aron makat-on bahin sa kultura sa mga tawo. Akong nahibaloan nga kasagaran ang mga babaye ang naggunit sa kwarta. Dili lang usa ka lalaki ang nakombinsir sa pagpalit og Biblia hangtod nga nangayo siya og kwarta sa iyang asawa—unya wala na ang baligya! Usahay wala silay kwarta busa midawat na lang ko og presko nga itlog o pipila ka uhay sa presko nga mais puli niini. Ang mga tawo mikatawa sa mga sayop niining buang nga Americano apan buotan sila ug, sama sa naandan sa Pilipinas, maabiabihon kaayo. Tan-awon nila ang upat ka Ebanghelyo—San Mateo, San Marcos, San Lucas, ug San Juan—ug gusto silang mahibalo kon aduna ba koy San Geronimo o Santa Maria. Dili lang usa ka Bag-ong Tugon ang akong nabaligya pinaagi sa pagpakita sa mga sulat ni San Pedro!

Yano ra kaayo ang among kinabuhi. Aduna mi tubig nga nagdagan—kon modagan mi dala kini gikan sa atabay sa gawas ra sa among pultahan! Usa ka buntag samtang mobangon na mi, nadungog nako ang batang lalaki sa atbang sa dalan nga nagsag-ob og tubig. Ang unang "plok" mao ang timba apan ang ikaduhang "plok" siguradong ang bata na! Tinuod gyud, ang bata naa na sa atabay. Dali nga nagtigom ang mga silingan ug naghisgot kon giunsa niya pagkahulog sa atabay. "Ayaw na lang na hunahunaa," ingon nako, "kuhaon nato siya." Busa gipaubos ang taas nga kawayan ug ang bata misaka ug mibarog, basa kaayo, sa ilang taliwala samtang gikasab-an nila siya sa iyang pagkadili mabinantayon. Ang among silingan miingon sa among katabang nga hugaw diay nga mga tawo ang mga Amerikano—wala gyud niya sila makitang maligo tupad sa atabay! Gisultihan siya sa among katabang nga gihimo namo ang usa ka kanto sa among kusina nga banyo—sa salog nga kawayan nga gisalimbaw, walay problema sa baradong kanal! Wala siya matandog—ang makita mao ra ang tuohan!

Usa ka hapon naglingkod mi sa among balay nagtuon og Tagalog ug nagkaon og saging nga kasingdako sa tudlo dihang kalit lang daw nagdag-um ang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

langit. Katingad-an, kay dili man ting-ulan. Nadungog namo ang mga tawo nga nagsinggit ug nagdagan-dagan; dali nilang gitabonan ang atabay. Usa ka panon sa dulon ang nagpaingon. Gitabonan nila ang yuta ug ang mga atop pagtugpa nila ug ang pipila ka tawo nagkuha kanila ug gisulod sa mga sako. Ang uban mikaon kanila apan ang uban wala. Dayag nga nakakaon na ang mga dulon sa laing dapit kay nadungog namo sa ulahi nga ilang giguba ang mga tanom ug bisan ang mga lubi sa ubang lugar. Gitan-aw nako ang usa ka taas ug ubos nga bilding sa atbang sa dalan, dihang sa usa ka kisapmata daw milutaw ang atop apan ang tinuod mao ang daghan kaayong dulon nga dungan nga milupad.

Pipila ka bulan sa ulahi usa ka makagun-ob nga bagyo ang miagi niadtong dapita. Sa usa ka lugar nakita nako sa ulahi ang usa ka luna sa mga tanom nga abaca nga daw giputol sa usa ka higanteng sanggot. Sayo sa buntag kusog ang hangin, nga nag-alsa sa atop nga nipa busa ang ulan nagbasa kanamo. Sa hunahuna nga mas luwas tingali sa ubos nga andana, akong gisusi. Halos dili ko makabarog batok sa hangin. Ang atubangang bungbong sa ubos natumba paingon sa gawas, busa uban sa kalisod didto mi midangop, uban sa bugas ug mga ilaga! Wala madugay ang among atop “Gone with the wind” na (gipalid sa hangin). Sa tunga-tunga sa buntag kalit nga mihunong ang hangin ug ulan —naa mi sa mata sa bagyo. Kay nahibalo mi nga sa dili madugay moigo na usab ang bagyo kanamo apan ang hangin mohuyop sa pikas nga direksyon, midangop mi uban sa daghang ubang tawo sa panaderya sa ubos sa dalan. Lig-on kini nga ubos nga bilding ug ang iyang mga tinapay dali rang nahurot og baligya. Nagdinasok mi tanan didto hangtod sa tunga-tunga sa hapon.

Nahuman ang bagyo. Ang bugtong uga nga butang sa among balay mao ang kuna ni Leonard, nga among gitabonan og usa ka piraso sa oilcloth. Labing menos ang bata adunay uga nga higdaanan. Ang mga bahin nga kahoy sa makina sa pagtahi nagpundok ilalom sa puthaw nga bayanan niini. Ang mga letra gikan sa mga bersikulo nga terciopelo nagdikit sa kataw-anang mga dapit sa mga bungbong. Usa ka kahon sa Kasulatan nga bag-o lang miabot nabuka sa hangin ug ang sulod nabasa ug nagkatag. Dili kini ang labing maayong paagi sa pagsabwag sa binhi sa Pulong! Usa ka buotan nga tag-iya sa tindahan mitugot kanamo nga mopuyo una sa usa ka kwarto ibabaw sa iyang tindahan, diin siya usab nagpuyo. Nasuko kaniya ang pari tungod niini, kay naghunahuna nga paagi kini aron mapalayas mi sa lungsod. Iya usab

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nga gidani ang tag-iya nga dili ayohon ang atop, hangtod nga gisultihan nako ang tag-iya nga nagsugod na og turok ang iyang bugas. Unya iyang gipauna ang iyang kaugalingong kaayohan kaysa sa simbahan. Kadto ra ang higayon nga nakakaon mi sa gitawag og "$1000.00 salad." Usa ka tawo sa lungsod nga hinay og panghunahuna midala kanamo og ubod sa lubi nga natumba sa hangin. Lami kaayo kini. Mahal kini kay ang pagkuha sa ubod makapatay sa kahoy.

Aduna miy kataw-anang mga problema sa pagtuon sa pinulongan. Aduna'y usa ka pulong sa Tagalog nga gigamit kon isulti nimo ang giingon sa laing tawo. Mangutana ang mga tawo kanako kon pila ang presyo sa usa ka Ebanghelyo. "Duha ka sentabos," tubag nako. Unya dihay mosulti sa uban, "Two centavos daw." Wala ko kahibalo kon unsay buot ipasabot sa "daw" apan dihang akong gigamit kini mokatawa sila og kusog. Unya balik-balik namong nadungog ang usa ka pulong nga "Kwan."

Matag higayon nga mangutana mi kon unsay buot ipasabot sa "Kwan" lahi-lahi ang tubag nga among madawat. Naglibog gyud mi hangtod nga usa ka hapon misantop ang kahayag ug miingon ko kang Anna, "Kwan" nagpasabot og "Kadtong-unsa-gani" ug magamit sa mga tawo ug sa mga butang. Kanunay mi nga mosulay og estorya sa Tagalog (nga may Amerikanong accent) ug makapaguol nga ang tubag, "Dili ko kasabot og Iningles." Dakong kalampusan kadto dihang usa ka adlaw usa ka tawo mitubag sa Tagalog—nasabtan niya ang akong gisulayan og sulti!

Pipila ka Domingo sa buntag moadto ko sa Presbyterian Church sa Daet kay nailhan na namo sila didto sa dihang nagpuyo pa mi sa Daet. Kanunay nila kong hangyoon nga magwali. Akong nakita nga usahay ang mga tighubad dili mosubli sa akong giingon kondili ang ilang hunahuna nga angay unta nakong giingon, sumala sa ilang mga ideya. Busa didto nako gihimo ang akong unang dili hanas nga pagsulay sa pagwali, o mas sakto pa, pagbasa og wali sa Tagalog. Matag Domingo sa hapon, kami ni Anna yano lang nga mahinumdom sa Ginoo sa Panihapon sa Ginoo, kaming duha ra. Usa ka adlaw human sa among gamayng serbisyo gibati nako ang dili kasagaran nga presensya sa Ginoo. Mibiya ko sa lamesa ug miluhod sa usa ka camp cot nga among gigamit nga sopa sa sala. Sa pipila ka gutlo miduyog si Anna kanako didto samtang hilom namong gipadayon ang among pagsimba ug pagdayeg sa Dios sa tanan niyang grasya. Nalunod mi sa pagkaamgo nga ang Ginoo nag-uban

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kanamo, bisan og wala mi mahibalo og bisan usa ka tumutuo sulod sa pipila ka milya.

Samtang nagpuyo mi sa Indang kinahanglan mi moadto sa Manila alang sa pagkatawo sa among unang anak. Wala pay igo nga pasilidad niadtong panahona sa Camarines Norte. Sa among pagpanaw, kinahanglan mi moagi sa Naga, ang kapital sa Camarines Sur. Maayo na lang kay dihay klase-klase nga hotel didto kay nadugay mi didto hapit usa ka semana. Ang barko nga unta magdala kanamo gikan sa Pasacao ngadto sa Aloneros naa sa dry-dock. Sa Manila nagpuyo mi uban kang Mr. ug Mrs. G. B. Cameron, mga ahente sa American Bible Society. Medyo naglisod si Anna sa pagpanganak kang Leonard. Miadto mi sa Mary Johnston Hospital pasado alas singko sa buntag ug ang bata natawo sa wala pa mag-tungang gabii. Si Dr. Rebecca Parish ang nagdumala niini nga ospital sa mga nanganak—maayo kaayo nga doktor ug maayo usab nga Kristohanon. Karon ang Mary Johnston Hospital pipila na ka bloke gikan sa baybayon, gilibotan sa mga slum ug lugar sa pantalan. Kaniadto naa kini sa baybayon sa Manila Bay ug ang mga mangingisda mobilad sa ilang mga pukot aron mamala sa sea wall sa ospital. Daghang yuta ang na-reclaim gikan sa dagat.

Buotan nga bata si Leonard ug talagsa ra mamata sa gabii. Siya ang gikaibgan sa Indang kay siya man ang unang puti nga bata sa maong komunidad. Ganahan kaayo ang mga bata motan-aw kaniya inig kaligo niya sa buntag, ug malipay siya nga mopisik-pisik sa tubig ngadto kanila. Inig dala namo kaniya sa paglakaw-lakaw sa hapon, ang mga tigulang nga babaye moingon, “Wala siyay buhok.” Unya samtang hinay nilang gihapuhap ang iyang ulo ug blonde nga buhok, moingon sila, “Ay, oo diay, naa siyay buhok—sama sa lanot.”

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 9

Balik sa Manila

“Apan gipili sa Dios ang mga butang nga binuang sa kalibotan aron pakaulawan ang mga maalamon; ug gipili sa Dios ang mga butang nga maluya sa kalibotan aron pakaulawan ang mga butang nga gamhanan.” (1 Cor. 1:27)

Miabot ang panahon sa pagdesisyon kon asa mi moalagad sa Ginoo. Magpadayon ba mi sa Camarines Norte ug maningkamot sa pagtukod og buluhaton sa tigom didto? O mobalik ba mi sa Manila ug motabang sa pagpalig-on sa buluhaton niana nga dapit? Dayag nga magkinahanglan og panahon ang pagtukod og lumad nga tigom sa Indang. Pipila ka tawo ang nangita kanamo apan gikan sila sa ubang lugar. Ang Indang daw ubos kaayo sa impluwensya sa pari aron ang mga hamtong dali nga motubag sa among mensahe. Medyo nahimulag mi kay ang pagbiyahe ngadto sa Manila usahay dili sigurado. Kami ra didto ug daw dili mahitabo nga ang bisan unsang buluhaton didto makabarog sa kaugalingon inig abot sa panahon sa among furlough. Busa nakahukom mi nga mobalik sa Manila.

Niadtong panahona si Brother Wightman nagnegosyo aron masuportahan ang iyang kaugalingon samtang nagpadayon siya sa buluhaton sa Walled City. Nag-abang mi og apartment sa Ermita nga malakaw ra ngadto sa Gospel Hall. Daghang pagsulay sa pagtuo niadtong mga adlawa. Sa wala pa mi moadto sa Camarines dihay mga kalisdanan na. Usa ka higayon aduna mi libro sa mga tiket sa pagpalit og pan apan pipila ra ka sentimos ang among makaya alang sa lata sa guava jelly nga ipahid sa pan. Niadtong Enero 9, 1923, akong gisulat, “Gamay na lang ang pundo—dagko ang mga saad.” Wala pay mga radyo nga hilabihan kasaba niadto, apan ang silingan sa tupad aduna'y ponograpo ug pipila ka plaka, nga iyang gipatokar gikan sa buntag hangtod sa gabii. Daghang gabii nga naglakaw mi ngadto sa baybayon ug milingkod sa mga bato aron tan-awon ang bantog nga pagsalop sa adlaw sa Manila ug makabaton og gamay nga kahilom.

Sa dihang nagpuyo mi sa Ermita dihay mabug-at nga mga pagsulay. Dili lang kausa nga mogawas ko sa buntag nagbaligya og Kasulatan aron makabaton og igong kwarta nga ipalit og uga nga balatong alang sa among pagkaon. Usa ka buntag pan ra ang naa sa among balay. Apan samtang nagbisti mi, usa sa mga Pilipinong tumutuo miabot gikan sa probinsya nga may dalang “pasalubong”

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

(usa ka gasa sa pangomusta) nga mga itlog ug prutas. Wala gyud siya mahibalo nga siya diay ang naghatag sa among pamahaw! Nahibalo mi nga ang Ginoo adunay katuyoan sa pagtugot sa maong mga pagsulay, nga daw lisod kaayo niadtong higayona apan aduna gyuy "sa ulahi" nga panalangin. "Walay pagdisiplina nga daw makalipay samtang gihimo, kondili makapasakit; apan sa ulahi kini mohatag og malinawon nga bunga sa pagkamatarong ngadto sa mga nabansay niini" (Heb. 12:11).

Pipila na ka tuig sa ulahi nakaamgo ko nga ang mga Levihanon nga nakadawat sa mga ikapulo sa Israel gimandoan usab nga mohatag og ikapulo. Kay gihatag man namo sa buluhaton sa Ginoo ang tanan nga mahimo pa gawas sa tinuod nga gasto sa pagpuyo, wala namo mahunahuna ang paghatag og bahin sa among nadawat. Dili ba ang tanan namong nadawat nagasto man sa usa ka paagi sa pag-alagad sa Ginoo? Apan makapamatuod mi nga sukad sa among pagsugod sa paghatag og espesyal nga bahin ngadto sa Ginoo, wala na gyud mi masulayan og ingon ka grabe sama kaniadto. Siyempre, ang uban moingon nga kini tungod kay niadtong panahona mas nailhan na mi ug walay duhaduha nga nakatampo kana.

Usa ka Sabado sa gabii nakadawat mi og sulat gikan sa usa ka higala sa Victoria nga may postscript nga nagpahayag og pagbangotan uban kanamo sa pagtawag pauli sa akong inahan. Nakurat gyud mi kay wala gani mi makadungog nga nasakit siya. Ang akong mga igsoong babaye naghunahuna nga imbis nga makurat ko sa pagdawat og cable, mosulat na lang sila og sulat nga naglakip sa tanang detalye. Wala pay airmail niadtong panahona, ug ang sulat sa higala nakaapas lang sa mas sayo nga barko. Naka-iskedyul ko nga mosulti pagkasunod buntag ug ang leksyon bahin sa pagkamartir ni Esteban. Dili kini sayon ubos niadtong kahimtanga. Paglabay sa pipila ka panahon nakadawat si Anna og balita sa pagpanaw sa iyang manghod nga si Mae. Apan wala kini nakapakurat kaniya kay dugay na man siyang nasakit. Bisan pa niana lisod hunahunaon ang maanyag nga batan-ong babaye nga gikuha sa iyang pagkabatan-on; apan ang kahupayan mao nga silang duha "nauli na uban sa Ginoo."

Wala pa madugay human sa pagtawag pauli sa akong inahan natawo si Kenneth niadtong Mayo 2, 1926, sa Mary Johnston Hospital. Sa paghandum sa akong inahan gihatagan namo siya og middle name nga Sheldon, nga mao ang apelyido sa akong inahan

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa pagkadalaga. Nagka-bronchitis siya sa sayo pa ug, bisan og naayo siya, daw naapektuhan niini ang iyang pagkatulog. Mosukol siya sa among paningkamot nga patulgon siya sa gabii, bisan pa sa pagkusokuso sa iyang mga mata.

Laing makapaluya nga problema niadtong unang termino mao ang mga kalisod uban sa among mga isig ka magbubuhat. Daghang kasakit sa kasingkasing ang gidala niini. Batan-on pa mi ug wala pay kasinatian, ug walay laing tawo sa among grupo nga among makonsulta. Sa paglingi namo sa milabayng mga tuig, nahibalo na mi karon nga lahi unta ang among reaksyon, apan niadtong panahona nagkinahanglan mi og tambag nga wala man. Ang kasinatian nagtudlo kanamo sa panginahanglan sa pailob ug gugma bisan pa kon giatubang ang among nakita kaniadto nga sayop nga binuhatan.

Apan dihay mga hayag nga bahin usab samtang gipadayon namo ang buluhaton sa Manila. Gawas sa regular nga mga serbisyo sa giabangan nga hall sa Walled City, mitabang ko sa usa ka tindahan sa libro nga among gipadagan didto, nga naghatag og daghang kontak. Niadtong panahona usab nagsugod ko og kampanya sa pagbisita sa tanang balay sa Walled City. Nagkinahanglan kini og panahon kay daghan, kon dili man gatosan, ang nagpuyo sa mga daang balay nga Kinatsila, pipila sa matag kwarto sa hilabihan ka hutok nga kahimtang. Ang uban nagpuyo sa mga dapit nga gitabonan og tabil sa mga hagdanan ug pahulayan sa hagdan. Hapit tibuok buntag ang magasto sa usa lang ka dakong balay. Usa ka adlaw nakig-estorya ko sa usa ka grupo sa usa ka nataran dihang usa ka palanggana nga tubig ang gibubo kanamo gikan sa ibabaw. Daw wala tuyoa—gilabay sa tawo ang tubig ug unya pa mitan-aw! Sa ulahi kini nga pagpakaylap sa Kasulatan gipalapad sa halos tanang distrito sa Manila, sa habagatan sa Pasig River.

Nagpadayon ang buluhaton sa Masliang duol sa Fort McKinley (karon Fort Bonifacio). Apan ang kapilya nga kawayan ug nipa daan na kaayo ug hapit na maguba busa nakahukom mi nga biyaan na kini. Sa dakong dalan paingon sa kampo sa Guadalupe nakakita mi og tindahan nga maabangan ug nagpadayon ang buluhaton sa mga klase sa mga bata ug pagwali sa Ebanghelyo. Kini nga dapit gibisita usab dala ang mga literatura ug mga imbitasyon, apan gamay ra kaayo ang mitubag. Hinay ang mga tawo sa pag-usisa sa usa ka bag-ong relihiyon, sumala sa ilang pagtan-aw. Sa among furlough niadtong 1929 kini nga buluhaton gihunong.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Usa ka buntag samtang nagbantay ko sa tindahan sa libro, usa ka batan-ong lalaki nga mitambong sa mga serbisyo ang miadto aron makig-estorya. Si Simeon Endaya usa ka hilomon nga tawo, usa ka klerk sa post office. Giingnan ko niya nga nagdako siya nga Romano Katoliko ug nagsilbi nga sakristan. Unya ang pamilya mibalhin sa independenteng Aglipayan Church, nga mibulag gikan sa Simbahang Romano. Sa dihang estudyante pa si Simeon sa hayskul sa Manila nakasulod siya sa usa ka Methodist Church. Didto gidawat siya isip miyembro ug gibawtismohan pinaagi sa pagwisik sa ikaduha, tingali ikatulo, nga higayon. Pinaagi sa pagpamatuod sa Gospel Hall tumutuo na siya karon kang Kristo. Kinahanglan ba siya nga bawtismohan pinaagi sa pagpaunlod? Gihatagan nako siya og pipila ka reperensya nga tun-an ug giingnan nga tan-awon kon unsay gusto sa Ginoo nga iyang buhaton ug dili lang mosalig sa akong pulong. Mibalik siya pagkabuntag nangayo nga bawtismohan siya pinaagi sa pagpaunlod.

Usa ka gabii sa iyang trabaho sa registry division sa post office, mipirma siya sa resibo sa dakong kantidad sa kwarta nga ipadala ngadto sa Culion Leprosarium. Ang barko nga moadto sa Culion wala mobiya pagkasunod buntag sumala sa iskedyul. Pagbalik niya sa opisina gisusi ni Simeon ug sa kataposan nakit-an ang bag, nga wala nay sulod. Gitawag ang mga detektib gikan sa gawas ug ilang gidudahan si Simeon kay dili lang siya ang nakadawat sa bag kondili siya usab ang nakakita nga wala na kini sulod. Tibuok adlaw gi-interogar nila siya apan nagpabilin siya nga nag-ingon nga wala siyay sala. Hapit na mogabii usa ka detektib ang mipasangil kaniya nga may gitago siyang impormasyon gikan kanila. Mitubag si Simeon, “Oo, aduna koy usa ka butang nga wala pa nako isulti kaninyo.” Misinggit sila, “Sige na, isulti na!” Miingon siya, “Wala pa nako kamo sultihi bahin sa akong Manluluwas. Tungod sa akong pagtuo Kaniya dili gyud ko makakawat sa maong kwarta.” Gibuhian siya apan gibantayan gihapon. Pipila ka bulan sa ulahi usa ka janitor sa post office kalit lang daw daghan og kwarta—siya diay ang sad-an.

Sa paghatag sa iyang pagpamatuod sa prayer meeting, si Simeon miingon og sama niini. “Sa tibuok niini nga kasinatian naamgohan nako ang kalinaw nga nagbantay sa atong mga kasingkasing ug hunahuna. Moingon mo, ‘Aduna kay kalinaw kay nahibalo ka man nga wala kay sala.’ Apan dili kana ang tinuod. Usa sa akong kauban sa trabaho, nga wala usab sala, walay kalinaw. Miadto siya sa simbahan sa Quiapo aron mag-ampo sa Black Christ (usa ka bantog nga imahen)

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

apan wala gihapon siyay kalinaw." Si Simeon nakabaton og higayon nga magsaksi kaniya bahin sa tinubdan sa tinuod nga kalinaw diha kang Kristo.

Kasagaran sa mga oras sa serbisyo sa Hall ang pipila kanamo mobarog sa gawas ug mosulay sa pagdani sa mga moagi nga mosulod. Usa niini mao ang usa ka tigulang nga lalaki, si Lutgardo Ramos. Kay naadik siya sa ilimnon ug sugal, daotan kaayo ang iyang sinina ug nagduhaduha gyud siya sa pagsulod sa hall. Wala madugay nausab pag-ayo ang iyang kinabuhi dihang misalig siya kang Kristo isip iyang Manluluwas. Ang iyang asawa misupak gyud. Gipugngan niya ang mga anak sa pag-adto sa Sunday school ug gikuha ang iyang Biblia gikan kaniya. Bisan sa dihang mibisita mi sa ilang balay halos wala gyud mi niya panumbalinga. Dili gyud kini kasagaran kay ang mga Pilipino naandan nga maabiabihon. Si Brother Ramos nagpadayon nga matinud-anon bisan pa sa mga kalisod. Ang kausaban dayag bisan sa iyang pagsinina. Kanunay niya kining isulti inig hatag niya sa iyang pagpamatuod. Sa ulahing mga tuig dako kaayo ang iyang natabang kanamo sa dihang gisugdan namo ang buluhaton sa San Juan. Ganahan kaayo siya magwali sa Ebanghelyo ug kanunay gikan sa Ebanghelyo ni Juan. Mipauli siya aron mag-uban sa Ginoo sa among ikaduhang furlough.

Niadtong panahona usab usa ka lahi kaayo nga klase sa tawo ang nagsugod pagtambong sa mga tigom. Siya ang chief clerk sa Bureau of Health ug edukado kaayo. Sa iyang pagpangita sa kamatuoran nakig-uban siya sa mga Seventh-Day Adventist apan wala siya matagbaw. Nakaplagan niya ang kamatuoran diha kang Kristo sa iyang pag-adto sa hall ug sa wala madugay aktibo na siya alang sa Ginoo. Gisugdan ang usa ka tigom sa iyang balay sa distrito sa Paco uban sa tabang ni David Shepherd. Si David usa ka misyonaryo nga nagsuportar sa kaugalingon gikan sa Paisley, Scotland, nga nagdumala og negosyo sa paghimo og mga plato, nga nag-andam og mga plato alang sa pag-imprinta og mga Biblia para sa American Bible Society. Samtang nagtubo ang buluhaton sa Paco, nag-abang sila og tindahan niadtong 1931. Si Geronimo Mercado adunay palas-anon alang sa panginahanglan sa iyang lungsod nga natawhan sa Tanay, Rizal. Mobiya siya sa iyang opisina inig udto sa Sabado ug moadto dayon didto. Ang mga tigom pahigayonon didto sa Sabado sa gabii ug Domingo sa buntag, kasagaran sa gawas kon motugot ang panahon. Sa ulahi kini nga pagpamatuod gipalapad ngadto sa silingang mga lungsod sa Pililla ug Guisao. Usa ka gamay nga kapilya nga kawayan ang gitukod sa Pililla, ug usa sa mga kinabig nga gibawtismohan didto usa ka tigulang nga lalaki nga nag-edad og 96.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa Domingo sa hapon si Geronimo mobalik sa Paco alang sa mga serbisyo didto. Laing mitabang sulod sa pipila ka panahon niini nga mga paningkamot mao si George Burns. Taga-New England siya, usa ka beterano nga nabaldado og bahin sa World War I. Nabuhi siya sa iyang pensyon ug aduna siyay kadasig sa pag-apod-apod og mga tract ug sa personal nga pagsaksi. Si Brother Mercado sa ulahi midonar og yuta alang sa pagtukod og kapilya sa Tanay. Namatay siya sa ulahing bahin sa World War II ug ang iyang biyuda pipila ka tuig sa ulahi. Ang iyang mga anak nga babaye ug ang ilang mga pamilya aktibo sa tigom sa San Juan. Si Geronimo Mercado adunay gasa sa paghubad ug iyang gihubad ang pipila ka mga himno sa pagsimba ug misulat usab og orihinal nga mga himno sa Tagalog nga naa sa mga himnaryo nga among gigamit hangtod karon.

Ang iyang manghod nga si Sergio naluwas sa ulahing mga tuig ug human sa among pagbalik sa Pilipinas niadtong 1949, kanunay siyang mouban kanamo sa Tanay aron motabang sa buluhaton didto. Nagtrabaho usab siya sa Bureau of Health, sa malaria control. Ang iyang trabaho kanunay magdala kaniya layo sa balay, ug sa usa niini nga mga biyahe ang bus nga iyang gisakyan giambus sa mga rebelde. Si Brother Sergio Mercado usa sa mga namatay. Dako kaayo kini nga kawalan kay hanas siya nga estudyante sa Pulong ug batid nga mamumulong sama sa iyang igsoon.

Niadtong 1927 ang grabeng kagubot sa mga komunista sa Central China maoy hinungdan nga duha ka misyonaryo gikan didto ang miuban kanamo sulod sa pipila ka panahon. Si James Buckley gikan sa Ottawa, Canada ug si Fred Pucknell gikan sa England. Si Jim mipalit og daang Model-T Ford. Ang mga tigulang na lang ang makahinumdom niadtong mga sakyanan nga pinaagi niini gipaabot ni Henry Ford ang mga sakyanan sa mga mamumuo. Wala kini sa mga kahamugaway sa modernong mga sakyanan. Apan yano kini kaayo nga ang tag-iya nga hanas sa makina makahimo sa kadaghanan sa pag-ayo. Gikuha namo ang lingkoranan sa likod ug gibutangan og mga kahon aron kargahan og mga suplay, kagamitan, ug mga Kasulatan.

Mobiya mi sayo sa Lunes sa buntag ug naa sa dalan hangtod sa Biyernes sa gabii. Pag-abot sa usa ka lungsod moparking mi duol sa merkado publiko. Ang usa magpabilin sa sakyanan ug magbaligya og Kasulatan samtang ang laing duha mobalay-balay. Sa Las Pinas, sa habagatan ra sa Manila, aduna'y bantog nga pipe organ nga hinimo sa kawayan sa usa ka Kinatsilang pari sa sayong bahin sa ika-19 nga siglo. Samtang nagbalay-balay mi

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

didto, ug naglakaw ko taliwala sa mga balay, dihay kagubot nga ang mga lalaki nagdagan sa tanang direksyon. Dali-dali nga nabungkag ang usa ka sugal kay nagtuo sila nga opisyal ko sa pulis. Dihang nahibaloan nila ang akong misyon mibalik sila nga naulaw ug aduna koy panon sa tawo alang sa mubo nga pagsaksi. Sa laing lungsod naigo ko sa usa ka sugalan. Usa ka lalaki ang nagbalibad nga wala siyay kwarta ipalit og Biblia. Samtang nakig-estorya ko sa uban nakadaog siya sa pusta, apan dili gihapon siya andam nga mogasto sa iyang kwarta alang sa Kasulatan.

Niining paagiha makalibot mi og duha o tulo ka lungsod matag adlaw. Sa hapon na mangita mi og lugar nga katulgan sa gabii ilalom sa canvas nga among gidala. Kasagaran sayon ra makakuha og permit gikan sa mayor o hepe sa pulis alang sa usa ka open-air nga tigom. Sa kadaghanan sa mga lungsod aduna'y plaza sa sentro sa lungsod, usahay may bandstand. Maayo kini nga mga dapit alang sa mga tigom, gawas lang nga sa daghang lugar ang simbahan sa lungsod nag-atubang usab sa plaza. Mihunong mi sa Cabuyao, Laguna, sa among pagpauli usa ka Biyernes sa gabii. Gihatagan mi og permit sa hepe sa pulis. Pagsugod sa among serbisyo among namatikdan ang pari nga naglakaw-lakaw atubangan sa iyang simbahan. Wala madugay miabot ang usa ka pulis ug giingnan mi nga kinahanglan mi mohunong tungod sa mando sa mayor. Gipakita namo ang among permit gikan sa hepe sa pulis. Nahibalo ang pulis kon kinsay boss sa lungsod, apan akong gisugyot nga si Jim mouban kaniya aron makig-estorya sa mayor samtang kami ni Fred magpadayon. Dugay kaayo mi nga nagwali ug unya mitanyag og Kasulatan nga baligya. Hinay-hinay nga nawala ang panon sa tawo apan wala gihapon si Jim. Nagpadayon siya og estorya hangtod nga sigurado siya nga igo na ang among panahon sa pagpahigayon sa among tigom!

Niining paagiha among nalibot ang tanang probinsya nga nagsulti og Tagalog. Dili kanunay sayon ang pagpangita og lugar nga katulgan sa gabii. Sa pipila ka higayon gitugotan mi nga matulog sa munisipyo. Usa sa among mga biyahe milungtad og duha ka semana dihang mitabok mi sa silangang baybayon sa Luzon, mibisita sa Infanta agi sa usa ka dalan ug sa Atimonan agi sa lain. Kining ulahing dalan nagdala kanamo sa titip nga zigzag nga dalan latas sa mga bungtod, nga mao ang bukobuko sa Isla. Sa sinugdan dili unta mi tugotan sa mga awtoridad nga moadto kay titip kaayo ang bakilid sa usa ka dapit nga, kay gravity feed man, dili modagayday ang gasolina ngadto sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

makina. Gipuno namo ang tangke ug mipirma og release ug gipaagi mi nila. Ang daang Ford nakasaka sa bakilid nga walay kalisod apan ang pagkanaog sa pikas lahi nga estorya. Ang mga brake band gasgas na tanan; bisan ang reverse band wala na sa dihang naabot na gyud namo ang patag nga dalan. Busa kinahanglan og pag-ayo ug kinahanglan mi nga guyuron pabalik sa usa ka trak.

Sa Lucena nakaplagan namo ang usa ka tigulang nga lalaki nga adunay Biblia nga Tagalog, nga dayag nga kanunay gigamit. Nag-ingon siya nga Romano Katoliko siya ug mahigalaon dihang gipasaligan nga dili mi Seventh-Day Adventist. Dayag nga tumutuo siya, ug sa wala pa mi mobiya gihatagan mi niya og gamay nga mensahe bahin sa tulo ka paggamit sa "Abba, Amahan" sa Bag-ong Tugon. Nagpakita kini nga pamilyar siya sa Kasulatan ug usab sa iyang espirituhanong pag-ila. Apan dili niya mapakamatarong ang pipila sa mga binuhatan sa Romano pinaagi sa Biblia.

Sa lima ka maong mga biyahe mibisita mi og 63 ka lungsod (usa ra niini ang kaduha) ug nagpahigayon og 35 ka tigom. Mga 7.000 ka Biblia, Bag-ong Tugon, ug mga Ebanghelyo ang nabaligya ug kapin sa 20,000 ka tract ang naapod-apod. Daghang balay ang nabisitahan ug daghang personal nga kontak ang nahimo. Ang maayong binhi sa Pulong nasabwag. Pila niini ang nahulog sa maayong yuta, ang kahangtoran ra ang mopadayag.

Matag tuig usa ka dakong fair ug karnabal ang gipahigayon sa karon mao ang Rizal Park sa downtown Manila. Niadtong 1921 si Brother Wightman nag-abang og luna sa temporaryong mga bungbong nga gigamit alang sa advertising. Iyang gipapintalan kini og John 3:16 sa dagkong mga letra. Niadtong tuiga usa ka sunog ang miguba sa karnabal samtang nagpadayon pa kini. Si Mr. Wightman miadto aron tan-awon kon makakuha ba siya og rebate kay ang teksto wala man didto sa tibuok panahon sa kontrata. (Tingali kini ang iyang pagkamatipigon nga Scottish.) Wala gyud siya magdahom niini ug wala siya makakuha og rebate. Giingnan siya nila nga ang iyang teksto klaro kaayong makita sa mga litrato sa sunog sa mga pamantalaan busa mas daghan ang nakakita niini.

Pagkasunod tuig sa gabii sa pag-abli miadto ko dala ang usa ka gakos nga tract ug nagsugod og hatag niini sa entrada. Dili na nako kinahanglan ihatag, ang mga tawo mismo mikuha gikan kanako. Ang uban mikuha og usa ka kumkom ug mibarog tupad nako nga mitabang. Sulod sa tunga sa oras nahurot ang akong gakos. Unya

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

milibot ko aron tan-awon kon pila ang gilabay ug halos wala gyud. Sa laing tuig gipahunong mi sa pulis sa ikaduhang gabii; kon ilabay kini sa mga tawo nakatampo mi sa pagkalat. Usa ka komersyal nga kompanya ang nag-abang og eroplano aron isabwag ang mga leaflet sa advertising gikan sa kahanginan. Imbis nga buhaton kini sa hapon nga daghan ang tawo nga mopunit niini, ilang gisabwag kini sa Domingo sa buntag. Usa kadto ka dakong pagkalat.

Sa ulahing mga tuig nag-abang mi og booth taliwala sa mga eksibit ug nagbaligya og Kasulatan ug nag-apod-apod og literatura. Pinaagi sa mga poster ug slides ug sa personal nga mga estoryahanay daghang higayon nga mapaila ang dalan sa kaluwasan. Usa ka gabii usa ka grupo sa mga seminarista nga Romano Katoliko ang miabot nga andam sa usa ka panaghisgot. Dili ko gusto niini, apan kay daghan ang tawo sa palibot dili ko mangahas nga moatras. Gisulayan nako nga gamiton ang panaghisgot ug ang pagtubag sa mga pangutana isip higayon sa pagmantala sa Ebanghelyo. Sa usa ka bahin gihisgotan nila ang Papa isip Ulo sa Simbahan. Nangutana ko, “Motuo ba mo sa Biblia?” Kay motuo man sila, akong gihisgotan ang Colossians 1:18, ug gibasa kini og kusog sa interesadong panon sa tawo. Ang ilang tubag mao nga ang Simbahan adunay duha ka ulo, usa sa langit ug usa sa yuta. Mitubag ko, “Karon masabtan na nako ang depekto sa inyong simbahan. Ang bisan unsang lawas nga duha ang ulo dili normal ug angay ipakita uban sa mga katingad-an dinhi sa karnabal.” Dili kadto ang labing buotan nga ikasulti, apan nakapalipay kini sa panon sa tawo ug nakapaulaw kanila ug nakatapos usab sa panaghisgot.

Sulod sa lima ka tuig nagpadayon mi ubos sa kasagarang makapaluya nga mga kalisod. Ang bakasyon sa kabukiran dili namo makaya, ug gikapoy na mi. Apan, niadtong Enero 1928, gihimo sa Ginoo nga posible nga makapuyo mi og pipila ka panahon sa Baguio. Mibiyahe mi sa third class sa tren ngadto sa Damortis, si Anna, si Len, si Ken, ug ako. Unya pinaagi sa bus misaka mi og 5000 ka tiil paingon sa Baguio agi sa Kennon Road. Niadtong panahona kini igo ra alang sa usa ka sakyanan busa ang trapiko gikontrol pinaagi sa sistema sa mga ganghaan. Walay kilid ang bus ug samtang naglingkod ko sa gawas nga lingkoranan sa atubangan daw kanunay nagbitay ang akong mga tiil ibabaw sa lalom nga bangin tupad sa dalan. Mabinantayon ang drayber apan paspas kay kabalo siya sa dalan ug nahibalo nga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

wala siyay makasugat nga sakyanan gikan sa pikas. Nindot gyud kaayo ang talan-awon gikan sa ibabaw sa kataposang zigzag.

Ang balay nga among giabangan iya sa mga Methodist, tupad sa Easter School, usa ka eskwelahan sa Anglican alang sa mga bata sa kabukiran. Sa luyo sa payag dihay taas nga bungtod nga gikan sa tumoy niini makita namo ang Baguio sa usa ka kilid ug ang Trinidad Valley sa pikas. Kini nga tabunok nga walog bantog sa pagtanom og mga utanon ug strawberry. Si Fred Pucknell miuban kanamo sa pipila ka bahin sa panahon. Usa ka buntag misakay mi og taxi paingon sa tiilan sa Mt. Sto. Tomas, pito ka kilometro gikan sa Baguio. Gikan didto, kami ni Fred misunod sa walo ka kilometro nga agianan paingon sa tumoy diin dihay pahulayanan. Gikapoy ug gigutom mi pag-abot namo, busa misulod mi aron mainitan ug mokaon sa among paniudto. Sayop kadto—samtang nagkaon mi miabot ang mga panganod. Wala gyud mi makakita bisan gamay sa talan-awon sa palibot nga kabukiran o sa Lingayen Gulf sa ubos. Nahimamat namo didto ang pipila ka mga surveyor, ug ilang gitanyag nga ilang dad-on mi sa usa ka langob nga lubnganan sa mga Igorot sa among pagkanaog. Ubos kaayo ang entrada, apan sa sulod makabarog mi taliwala sa mga bagolbagol ug mga kalabera. Dayag nga ang mga pangulo gilubong sa usa ka yano nga lungon nga hinimo gikan sa gikalot nga punoan sa pino. Miingon si Fred nga kon aduna siyay ingon niana nga bagolbagol sa iyang kwarto sa China dili na gyud siya mabalaka sa mga kawatan! Ang mga tawo sa kabukiran kaniadto mga mangangayaw og ulo. Busa aron masiguro nga mapabilin namo kanang importanteng bahin sa among lawas, wala mi mohilabot bisan unsa. Sa ulahing mga tuig misaka mi sa Sto. Tomas sa hayag nga gabii nga may bulan aron tan-awon ang matahom nga pagsubang sa adlaw ibabaw sa kabukiran. Unya human sa pamahaw sa pahulayanan mopauli mi sa sayong hapon.

Sa pagpauli gikan sa Baguio puno kaayo ang tren. Miadto si Anna sa CR. Diha-diha usa ka babaye ang nagsugod og tuktok sa pultahan. Siyempre naghunahuna si Anna nga usa kadto ka tawo nga dili makahulat busa wala siya motubag. Unya gitawag ko nila aron mangilabot. Tambok kaayo ang babaye ug kay puno man ang tren nagbarog siya. Dihang gisirado ni Anna ang pultahan naipit ang usa ka bahin sa iyang unod nga bukton ug dili siya makagawas. Labaw sa kasaba sa tren ug sa panon sa tawo, sa kataposan nakuha nako ang atensyon ni Anna pinaagi sa pagsinggit. Dihang ang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

babaye nabuhian dihay taas nga bulhot sa unod sa iyang ibabaw nga bukton.

Usa ka tuig sa wala pa kana nagsugod mi og palit og balay lima ka milya gikan sa downtown Manila sa suburb sa San Juan. Bag-ong naugmad kadto nga dapit diin ang mga Wightman nakapalit og balay. Usa ka gasa gikan sa usa ka maayong higala ang naghatag sa down payment ug ang binulan nga hulog mas gamay pa kaysa sa among gibayad sa abang. Usa ka hinungdan sa pagbalhin mao nga si Leonard nagka-rickets ug kinahanglan mi og lugar diin mas makagawas siya sa silaw sa adlaw. Sa among kaugalingong balay mahimo nakong ayohon kini sa akong kaugalingon, kon makaya na namo.

Human sa among biyahe sa Baguio nagsugod mi og plano alang sa furlough. Niadtong panahona ang mga misyonaryo gilauman nga mopabilin sulod sa termino nga pito ka tuig. Pipila ka mga igsoon sa Britanya ang nagpahayag sa ilang kabalaka nga ikaunom pa lang namo nga tuig. Niadtong Enero si Fred Pucknell nakahukom nga mobalik sa China, kay daw mas hilom na ang kahimtang didto. Samtang, si Jim Buckley naminyo kang Margaret Dryden gikan sa Seattle. Ang among pamilya pipila na ka tuig nga higala sa pamilya Dryden. Nagplano sila nga mopabilin una sa Manila, busa naghunahuna mi nga maayo kini nga panahon aron mobiya.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Padayon sa Ikaduhang Bahin

Ang estorya nagpadayon sa Ikaduhang Bahin sa *Grace Triumphant*: Kapitulo 10–18.

Ablihi ang Ikaduhang Bahin

Ang matag kapitulo nalista usab sa Mga Sulod.

Ang Sunod

Kini ang *Grace Triumphant*, usa ka kauban nga libro sa *Ginoo, Ihatag Mo Kanamo Kining Bukid*. Basaha ang estorya nila ni Cyril ug Anna Brooks ug sa mga Engle sa Ikawalong Tomo. Ang Mga Sulod naglista sa matag libro sa serye.

> Palihog ayaw kuhai ang Dios sa bisan unsang himaya pinaagi sa paghatag kanamo og bisan gamay nga kredito.
>
> Cyril H. Brooks, Pasiuna

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers. Gigamit niining serye sa pamilya uban ang pahibalo sa copyright sa matag panid. Gidugang niadtong 13 Oktubre 2026.